

HÅNDTERINGEN AF KRIMINALITETSFOREBYGGELSE OG RISIKOEN FOR STIGMATISERING

Specialeafhandling, Kandidatuddannelsen i kriminologi

Aalborg Universitet

Gruppe 21

Michelle Run Brøndum Jensen, studienummer: 20153728

Karoline Krause Carlsen, studienummer: 20191296

4. semester 2021

Vejleder: Christian Klement

Antal ord: 26.770/30.000

Tro- og loveerklæring

Det erklæres herved på tro og love, at samtlige gruppens medlemmer egenhændigt og selvstændigt har udformet nærværende projekt. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og projektet eller væsentlige dele af det har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng.

Vi er bekendt med reglerne for eksamenssnyd, herunder også plagiering og har læst Aalborg Universitets regler på:

<https://www.aau.dk/uddannelser/studievejledning/regler/plagiat>

Vi er bekendt med, at overtrædelse af reglerne vil blive indberettet for rektoratet og i sidste ende kan ende med bortvisning.

Endelig står vi inde for, at antal ord anført på forsiden stemmer overens med virkeligheden.

Abstract

This paper examines how the professionals from SSP deal with the dilemma between crime prevention and the risk of stigmatization in relation to young people's use of drugs. In order to initiate the investigation of the subject, we studied existing research, related to our subject area and target group. We found that we might increase our subject from young people's delinquency, to young people's use of drugs. The considerations behind this are that the professionals from SSP have more freedom of action, because there is no victim associated with the target group. Therefore, only the young drug user is in danger of getting stigmatized. The present study is a qualitative study that includes interviews with six informants from SSP in an anonymous municipality. The informants consisted of a police officer, a SSP-coordinator, a schoolteacher who is a leisure advisor and three street operatives.

Furthermore, the study examines the informant's way of working with prevention and examines their practical experience with the target group, in order to conclude on the thesis statement. It does so by including theories from Mark C. Stafford and Mark Warr (1993), Edwin Lemert (1952), Howard Becker (2005), Lawrence W. Sherman (1993) and John Braithwaite (1989). The intent is to study which factors influence the participants' crime prevention considerations and, on that basis, find out how they handle the risk of stigma.

The study concludes that the dilemma between crime prevention and the risk of stigmatization was softened continuously in our analysis process. The informants' statements contributed to an understanding that the dilemma cannot be posed as sharply as we thought. The analysis has produced a more dynamic understanding of the perspective of stigma, which shows that stigma can be included as a necessary preventive element. The study finds that the six informants from SSP are aware of the risk of stigmatization in their work with crime prevention. The study concludes that the informants handle the dilemma between crime prevention and the risk of stigmatization, by distinguishing between two types of stigma: the short- and long-term stigma. The informants use the short-term stigma when they have informal conversations on a daily basis with the target group. In these conversations they give warnings, express their concerns and motivate, but they try to do these things with humor and by showing their support. The use of short-term stigma is an attempt to prevent the

long-term stigma, which will have more serious consequences. The long-term stigma can be a consequence of a stain on their criminal record and other criminal sanctions.

Indholdsfortegnelse

Tro- og loveerklæring	1
Abstract	2
1. Indledning	6
2. Problemfelt	8
2.1 . <i>Narkotikapolitikken</i>	8
2.2 . <i>Kriminalitetsforebyggelse</i>	10
2.2.1 <i>Utsigtede effekter af forebyggende indsatser</i>	10
2.2.2 <i>Tværsætorielt samarbejde i kriminalitetsforebyggelse</i>	12
3. Litteraturreview	14
3.1 <i>Fremgangsmåde i forhold til at finde eksisterende forskning</i>	15
3.2 <i>Relevant eksisterende forskning</i>	16
3.2.2. <i>Ethiske problematikker kan forekomme, når tidlige indsatser anvendes i kriminalitetsforebyggelse</i>	17
3.2.3. <i>Modstridende opfattelser af unges stofbrug</i>	19
3.2 <i>Opsamling af eksisterende forskning på området</i>	21
4. Problemformulering	22
4.1 <i>Begrebsafklaring</i>	22
4.2 <i>Afgrænsning</i>	23
5. Forskningsdesign og metode	24
5.1 <i>Metodologisk strategi</i>	24
5.2 <i>Forskningsdesign</i>	25
5.3 <i>Empirisk grundlag</i>	26
5.4 <i>Bearbejdning af empiri</i>	27
5.5 <i>Udvælgelse og rekruttering af informanter</i>	28
5.5.1 <i>Udvælgelse</i>	29
5.5.2 <i>Rekruttering</i>	30
5.6 <i>Ethiske overvejelser</i>	31
5.7 <i>Kvalitetskriterier</i>	32
5.7.1 <i>Gyldighed</i>	32
5.7.2 <i>Pålidelighed</i>	32
5.7.3 <i>Generaliserbarhed</i>	33
6. Teoretisk rammesætning	33
6.1 <i>Afskrækkelsesteori</i>	34
6.1.1 <i>Stafford & Warr - Reconceptualizing Deterrence Theory</i>	34

6.2 Stemplingsteoretisk perspektiv	35
6.2.1 Edwin Lemert – Primary and Secondary Deviance	36
6.2.2 Becker - Theory of Labelling	36
6.2.3 Braithwaite - Reintegrative Shaming Theory.....	37
6.2.4 Sherman - Defiance theory.....	39
7. Analyse	40
<i>Analysedel 1: Håndteringen af risikoen for stigmatisering forud for en eventuel indsats</i>	<i>41</i>
1.1 Fagpersonernes samarbejde	41
1.2 Dilemmaet mellem relationsopbygning og formelle/uformelle sanktioner	45
1.3 Tidlig stigmatisering	51
1.4 Fagpersonalets reaktion baseret på stoftypen og omfang	54
Delkonklusion 1	56
Analysedel 2: Håndteringen af risiko for stigmatisering i konkrete indsatser	58
2.1 Fagpersonernes strategier for at mindske risikoen for stigmatisering.....	58
2.2 Stigmatisering som redskab i forebyggelsesarbejdet.....	63
2.3 At skabe fælles forståelse for problemets omfang.....	68
Delkonklusion 2	72
8. Samlet konklusion.....	73
Litteraturliste.....	76
<i>Bøger.....</i>	<i>76</i>
<i>Online kilder.....</i>	<i>78</i>
Bilag	81

1. Indledning

Omfanget af ungdomskriminalitet har gennem en årrække været faldende, men emnet er fortsat i mediernes søgelys, hvor chokerende og enkeltstående hændelser tydeliggøres og markeres som problematisk. Dette har skabt en bølge af politiske reaktioner, hvor der skabes en diskussion om, hvordan samfundet skal reagere og håndtere børn og unge, som bryder samfundets regler (Jappe, 2006: 9).

Justitsministeriet lancerede udspillet ”*Alle handlinger har konsekvenser*” i oktober 2017, som udmundede i, at regeringen indgik en politisk aftale d. 29. juni 2018 om en ny reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet. Regeringen har givet følgende beskrivelse i udlægningen:

“Reformen skal sikre en mærkbar og hurtig konsekvens, når de unge forbryder sig mod samfundets regler. For det er altafgørende, at vi som samfund sætter tidligere og mere håndfast ind over for de unge [...] Vi skal gribe de unge langt tidligere og understrege, at der er konsekvenser allerede første gang, de begår kriminalitet” (Regeringen, 2017: 5 og 6).

Gennem kandidatuddannelsen i kriminologi, har vi opnået et indgående kendskab til afskrækkelsesteori, hvori det understreges, at lovovertrædere straffes for deres kriminelle handlinger, som skaber en afskrækkende virkning fra at begå yderligere kriminalitet (Stafford & Warr, 1993: 433). Ovenstående citat kan altså belyses ud fra et forsøg på at afskrække de unge fra at begå yderligere kriminalitet, hvorigennem en hurtig og konsekvent reaktion skal virke præventivt.

Den Sociale Retshjælps Fond udtrykker sine bekymringer, i forhold til udførelsen af Regeringens udspil, om mærkbare og hurtige konsekvenser, når børn og unge begår kriminalitet. DSRF pointerer, at de seneste årtiers forskning på området konkluderer, at det ikke har nogen effekt at straffe unge, der begår kriminalitet. Der references blandt andet til en forskningsoversigt ”*Præventive effekter af straf og andre tiltag overfor lovovertrædere*”, som blev udgivet af Justitsministeriets forskningskontor i 2015 (Madar, 2018: 1). Den samlede konklusion giver et eksplicit svar: det første møde med politiet og systemet fører til en stemplingseffekt. Når en ung straffes, betragter omgivelserne denne som afvigende, hvormed den unge ændrer sin selvopfattelse og begynder at leve op til de forventninger, omgivelserne har til ham eller hende, og dermed øger sin afvigende adfærd (ibid.). DSRF pointerer således, at et øget fokus på hurtige og mærkbare konsekvenser af de unges kriminelle handlinger kan bidrage til, at de unge stigmatiseres som kriminelle. Dette bevirker, at indsatserne ikke vil have en præventiv effekt på de unge, men derimod en kriminaliserende effekt

(ibid.). Så hvordan balancerer myndighederne mellem pligten og behovet for kriminalitetsforebyggelse, og risikoen for at stigmatisere den unge? Og kan forebyggelsen udføres således, at indsatsen ikke ender med at skabe en større distance, mellem den unge og det etablerede samfund, og dermed øger risikoen for ny kriminalitet?

I takt med et øget fokus på det kriminalitetsforebyggende arbejde, som skal indebære en mærkbar og hurtig konsekvens, har følgende refleksioner ledt til specialets genstandsfelt. Kan det kriminalitetsforebyggende arbejde potentielt have nogle utilsigtede konsekvenser? Hvordan kan de forebyggende indsatser påvirke de unge, hvis de har en stigmatiserende effekt, og hvordan kan dette så undgås eller mindskes? Kan respekten eller relationsopbygningen bevares mellem de forebyggende aktører og de unge, hvis de unge føler sig stigmatiseret? Virker forebyggelse egentlig, hvis de unge føler sig stigmatiseret? Eller er stigmatisering potentielt en nødvendig pris som samfundet må ofre, i forsøget på at kriminalitetsforebygge? Helt grundlæggende kan kriminalitetsforebyggelse betragtes som en bestræbelse på at forebygge og afhjælpe, at børn og unge ikke ender i fremtidig kriminalitet. Forebyggelse kan altså betragtes som en positiv handlemulighed, der generelt står i modsætning til passivitet. Det ses derfor indlysende, at såfremt samfundet kan forebygge eller minimere risikoen for, at den unge vælger en afvigende karriere, så bør det ske. Men hvad nu, hvis de forebyggende indsatser er kriminalitetsfremmende og ikke forebyggende?

Ovenstående refleksioner er problematiseret ud fra et stempingsteoretisk perspektiv, hvori fokuset rettes mod interaktionen mellem lovbruddet og omgivelsernes reaktion. Indeværende speciale er derfor teoretisk inspireret, med udgangspunkt i Beckers hypotese: ”*afvigelse skabes af samfundet*”, hvorudfra vi stiller skarpt på et dilemma, som er teoretisk funderet (Becker, 2005: 29). Dilemmaet fremføres i specialets problemformulering, hvor fokuseret er at undersøge, hvordan forebyggende aktører håndterer dilemmaet i praksis, mellem kriminalitetsforebyggelse og risikoen for at stigmatisere den unge. Selvom de forebyggende aktørers hensigt er at påvirke de unges adfærd positivt, så fremfører det samtidig en risiko for, at de unge kan stigmatiseres som afvigere. Dette kan potentielt føre til, at de unge påtager sig denne afvigeridentitet. Selvom, at specialet tager udgangspunkt i Beckers tese om, at stemping er et afgørende trin i udviklingen af en afvigende identitet, så er vi fortsat bevidste om, at flere faktorer ligeledes kan være afgørende for, hvorvidt det stemplede individ ender i mere kriminalitet eller ej. Dog konkluderes det, i den beskrevne forskningsoversigt fra Justitsministeriet, at risikoen er til stede, hvorfor fagpersonerne i forebyggelses-regi fortsat bør være opmærksomme på risiko for stemping (Madar, 2018: 1).

Specialet har ikke til formål at fremstille et entydigt svar på ovenstående, men derimod give et mere nuanceret billede af den praksis, der udspiller sig. Ydermere er formålet at bidrage til viden og inspiration i det kriminalitetsforebyggende arbejde med børn og unge. Studiet er en kvalitativ undersøgelse, som er bygget op omkring viden og erfaring fra den sociale praksis, hvor fagpersonerne i SSP-samarbejdet¹ er omdrejningspunktet. Det empiriske grundlag tager derfor udgangspunkt i seks semistrukturerede interviews, hvori fagpersonerne har italesat, hvilke refleksioner de gør sig forud, under og efter en forebyggende indsats, i forsøget på at håndtere risikoen for stigmatisering. Selvom dilemmaet kan udspille sig, i forsøget på at forebygge flere forskellige kriminalitetsformer, har vi i specialet valgt at tage udgangspunkt i unges omgang med stoffer, for at afgrænse specialets problemstilling. Vores forudgående overvejelse heraf har været, at fagpersonerne derigennem ikke skal tage hensyn til retfærdighedsfølelsen hos et potentielt offer. Fagpersonerne kan således tænkes at have en større handlefrihed i forsøget på at forebygge og samtidig mindske risikoen for stigmatisering.

2. Problemfelt

Dette kapitel danner et overblik over specialets genstandsfelt og bidrager samtidig med en tydeliggørelse af relevansen for indeværende speciale. Der vil indgå en beskrivelse af den danske narkotikapolitik, for at give læseren et indblik i unges omgang med stoffer på et politisk-niveau. Endvidere vil SSP-samarbejdet og dens forebyggelsesniveauer blive præsenteret, idet SSP-samarbejdet og deres præventive indsatser udgør den sociale kontekst, hvori specialets genstandsfelt skal undersøges. Desuden inddrages Tore Bjørgos refleksioner i forhold til potentielle utilsigtede effekter af forebyggende indsats. Formålet med dette er at frembringe en tydeliggørelse af specialets identificerede problemstilling.

2.1 Narkotikapolitikken

Gennem de sidste 20 år har Danmark oplevet et markant skift i narkotikapolitikken, som blandt andet har medført en stramning af den danske narkotikalovgivning. Den nuværende nul-tolerance politik udgør et paradigmeskift (Frank, 2008: 26). Tidligere blev det fastsat, at køb, modtagelse og besiddelse

¹ SSP er et tværsektorielt samarbejde mellem tre centrale aktører: Skole, Socialforvaltning og Politi.

af euforiserende stoffer til eget forbrug, skulle straffes med en advarsel fra de retshåndhævende myndigheder. Eget forbrug var således afkriminaliseret, hvilket afholdte forskellige ungdomsgrupper fra det strafferetlige system, hvorimod kontrolsystemet var forbeholdt dealere, pushere og smuglere (Storgaard, 2004: 46). Den danske narkotikapolitik var således rettet mod forhandlere af større narkotikamarkeder, hvor konsekvensen var en juridisk differentiering mellem brugere og forhandlere (ibid.).

Narkotika Handlingsplanen fra 2003 "*Kampen mod Narkotika*" var omdrejningspunktet for det markante skift. Her blev der lagt op til en mere hård og restriktiv kontrolpolitik, med fokus på skærpelse og udvidelse af straf for overtrædelse af Lov om euforiserende stoffer (Frank, 2008: 26). Handlingsplanen byggede på retoriske vendinger, såsom 'nul-tolerance', 'bekæmpelse af stoffer' og 'afskrækkelse', hvilket inkluderede ændringer og implementering af nye love. Dette medførte blandt andet en stramning af sanktionerne, fra bøde til fængselsstraf, for overdragelse og besiddelse af stoffer i små mængder samt en kriminalisering af personlig brug. Handlingsplanen var derfor med til at fjerne den tidligere sondring mellem narkohandlere og stofbrugere og mellem bløde og hårde stoffer (ibid.: 28). Ud fra handlingsplanen i 2003 og en opdateret udgave fra 2010 – Kampen om narko II – var der en klar opfattelse i regeringen, at der er: "*behov for at sende et klart signal om, at enhver besiddelse af og handel med euforiserende stoffer er ulovligt og har klare strafferetlige konsekvenser*" (Regeringen, 2010: 39).

Med ændringerne af den danske narkotikaloggivning er det ikke længere muligt for politiet at anvende advarsler for mindre overtrædelser af loven, hvilket placerer brugerne af narkotika inden for rækkevidde af retsforfølgelse. Ifølge Frank (2008) har, den skærpede strafferetlige tilgang til formål at afholde unge mennesker fra brugen af euforiserende stoffer (Frank, 2008: 28 og 29). Ændringerne i narkotikaloggivningen har altså medført, at der ikke længere skelnes mellem ungdomsgruppernes omgang med stoffer og småhandel i et kriminelt miljø. For eksempel kan handel med stoffer forstås på flere måder fra små pusher-virksomheder til fællesindkøb, hvor de unge ikke har intentionen om fortjeneste, men i stedet splejser udgiften efter fremskaffelse af stoffer. Lovændringerne har dog ikke taget højde for disse typer af handel, hvorfor de straffes på lige fod (Storgaard, 2004: 48). En afledt bekymring kunne derfor være, at der er risiko for, at de unge kan blive kriminaliseret med efterfølgende sociale og uddannelsesmæssige konsekvenser, fordi de har skaffet stoffer til sig selv og overdraget til venner i forbindelse med en fest eller lignende (ibid.). Det skal dog tilføjes, at lovbrud

foretaget af børn og unge under 15 år ikke straffes gennem strafferetlige sanktioner, såsom fængsel og bødestraf, grundet den kriminelle lavalder (jf. straffelovens §15). Ungdomskriminalitetsnævnet blev dog indført i januar 2019, hvor det har muliggjort, at børn ned til 10 år kan blive stillet til ansvar for deres lovbrud (Regeringen, 2018: 3). Aldersgruppen fra 10-14 år kan således blive stillet foran en dommer, hvor de pålægges foranstaltninger i forsøget på at forebygge fremtidige kriminalitet. Specialet afgrænses derfor til unge i aldersgruppen fra 15-18-årige, idet denne aldersgruppe fortsat kan blive retsforfulgt i situationer, hvor de bliver pågrebet i deres omgang med stoffer.

Ovenstående giver et indblik i udviklingstendenserne i den danske narkotikapolitik på et politisk-niveau, men det fremviser ikke en forståelse af, hvad der gør sig gældende på et frontlinje-niveau og i den daglige praksis. Det er netop på dette niveau, fagpersonerne har til opgave at implementere og efterleve de politiske ændringer i arbejdet med de unge. Fagpersonerne skal i det forebyggende arbejde således agere i en kontekst, hvor de på den ene side skal bekæmpe og forebygge unges omgang med euforiserende stoffer, og samtidig være opmærksomme på risikoen for at stemple den unge, som misbruger eller kriminel. Der pointeres i Justitsministeriets betænkning om indsatsen mod ungdomskriminalitet, at der bør tages højde for risikoen for stempeling, men det fremgår ikke *hvordan* der skal tages højde for netop denne risiko (Justitsministeriet, 2009: 379). Ud fra denne betragtning opstår behovet for at undersøge den sociale praksis omkring, hvordan et hurtigt og konsekvent indgreb efterleves. I den forbindelse også en undersøgelse af de medfølgende dilemmaer, der kan opstå i forsøget for at mindske en potentiel stemplingsrisiko af den unge.

2.2. Kriminalitetsforebyggelse

2.2.1 Utilsigtede effekter af forebyggende indsatser

Tore Bjørge er en norsk socialantropolog, som er professor i politividenskab. Ifølge Bjørge skelnes der ikke mellem bekæmpelse og forebyggelse af kriminalitet, da begge har til formål at forhindre kriminelle handlinger, eller forhindre, at disse gentages. Begrebet "*forebyggelse*" skal altså bruges i bred forstand (Bjørge, 2016: 1). Herigennem angiver Bjørge, at formelle og uformelle sanktioner også bør betragtes som en integreret del af en bred tilgang til kriminalitetsforebyggelse, idet afskrækkelse rettes mod at reducere fremtidig kriminalitet (ibid.: 4).

Bjørgero har udviklet en helhedsorienteret forebyggelsesmodel, som består af ni forebyggende mekanismer, der samlet set skal betragtes som en forklarende model for, hvordan en given kriminalitetstype kan forebygges og reduceres:

1. Etablering og vedligeholdelse af normative barrierer for at begå kriminelle handlinger.
2. Reduktion af rekrutteringen til kriminelle miljøer og aktiviteter, ved at eliminere eller reducere de sociale og individuelle årsager og processer, der leder til kriminalitet.
3. Afskrække potentielle gerningsmænd fra at begå kriminalitet, gennem truslen om straf.
4. Afværge ved at opdage og standse kriminelle handlinger, før de udføres.
5. Beskyttelse af sårbare mål ved at reducere mulighederne, og gøre det mere krævende at udføre kriminelle handlinger.
6. Reduktion af de skadelige konsekvenser af kriminelle handlinger.
7. Reducere gevinsterne ved kriminelle handlinger.
8. Indespærring eller neutralisering af lovovertræderen ved at nægte dem muligheden (kapaciteten) til at udføre nye kriminelle handlinger.
9. Opmuntre til afstandtagen til kriminalitet og rehabilitering af tidligere lovovertrædere, så de har mulighed for at få et almindeligt liv (ibid.: 2).

Ovenstående forebyggelsesmekanismer er generelle og gør sig derfor gældende på tværs af forskellige kriminalitetsformer (ibid.: 6). Hvilke indsatser der anvendes for at aktivere disse mekanismer, er dog varierende afhængigt af, hvilken type kriminalitet, der er gældende. Der skal således indgå en specifik beskrivelse af kriminalitetsformen, for at kunne opstille en forebyggelsesstrategi, for et specifikt kriminalitetsproblem. Forebyggelsesaktørerne bør derfor, forud for en indsats, overveje, hvordan de forskellige forebyggelsesmekanismer kan reducere kriminalitetsproblemet, og hvilke indsatser, der kan anvendes til at aktivere disse mekanismer (ibid.: 3). De valgte indsatser er altså de metoder eller bevidste handlingsforløb, som de forebyggende aktører implementerer, for at aktivere en specifik forebyggelsesmekanisme, og derved opnå en tilsigtet effekt. Imidlertid kan disse indsatser også have utilsigtede effekter, både positive og negative. Forebyggelsesaktørerne bør derfor afveje styrker og svagheder mod begrænsningerne, omkostningerne og mulige negative konsekvenser af indsatserne (ibid. 32-33). Negative og skadelige bivirkninger, såsom at udvikle en negativ social identitet, og risiko for at stigmatisere de unge som kriminelle (ibid.: 92). Bjørgero angiver i den forbindelse, at synligheden af iværksættelsen af en indsats ofte kan blive vigtigere, end de resultater som indsatsen producerer. Dette kan sammensættes med, at

politikere generelt har en større interesse i kortsigtede effekter, snarere end i de langsigtede (ibid.: 6).

Uformelle sociale sanktioner, der anvendes af forældre og andre autoritetspersoner, vil ofte have en større afskrækkende effekt på unge, end formelle sanktioner. Uformelle sociale sanktioner vil også kunne skabe normative barrierer mod uacceptabel adfærd (ibid.: 89). Bjørgo pointerer, at en forudsætning for, at afskrækkelsesmekanismen har den tilsigtede effekt kræver, at unge foretager seriøse, rationelle vurderinger af fordele og ulemper ved at foretage en lovovertrædelse. Herigennem angiver han, at mange unge er impulsive, hvor de oftest rationaliserer over nutidige konsekvenser, frem for fremtidige. En afskrækkelse gennem formel eller uformel straf, ser således ud til at have en begrænset effekt på mange lovovertrædere, særligt blandt unge, som er målgruppen i dette speciale. Dette begrundes på baggrund af en række undersøgelser foretaget i USA, Norge og øvrige lande, hvor det konkluderes, at denne tilgang skader mere end gavner (ibid.: 91).

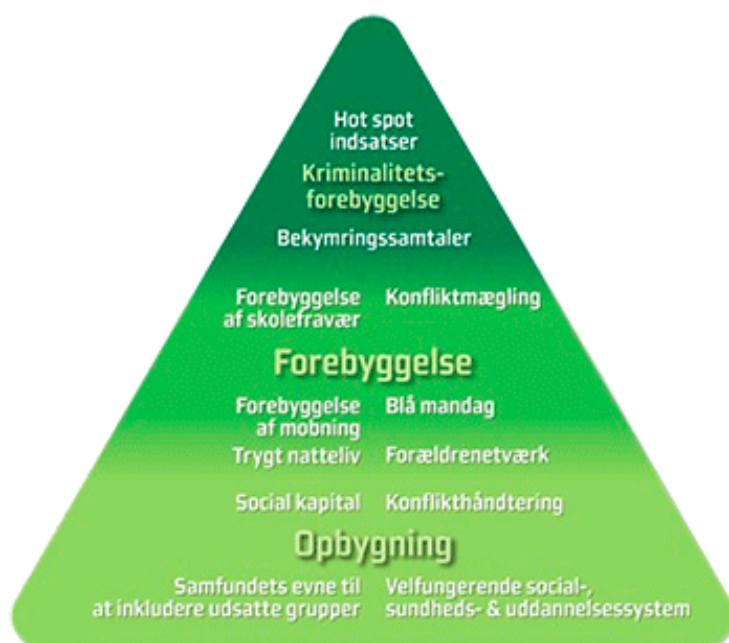
Politiet kan betragtes som den primære aktør, i forhold til at afgive en formel sanktion, hvorimod øvrige aktører vil spille en anden, men også central rolle i forebyggelsen. De forebyggende aktører er i dette tilfælde forpligtede til at handle på baggrund af narkotikalovgivningen, og den skærpede underretningspligt. Dog skal fagpersonerne fortsat afveje styrker og svagheder op imod mulige utilsigtede effekter (ibid.: 33). På baggrund af ovenstående er der opnået en forståelse af, at forebyggelsesaktørerne derigennem kan blive opmærksomme på risikoen for stigmatisering, og eventuelt anlægge strategier i forhold til at håndtere risikoen for dette. Det betragtes derfor relevant at undersøge, hvorvidt og hvordan forebyggelsesaktørerne forholder sig til disse forudgående overvejelser, i forsøget på at mindske risikoen for stigmatisering af den unge. Herunder hvilke overvejelser de gør sig, inden og under en eventuel indsats over for børn og unge.

2.2.2 Tværsektorielt samarbejde i kriminalitetsforebyggelse

Bjørgo har en forståelse af, at flere forebyggende aktører kan spille en central rolle i udførelsen af de forebyggende indsatser. Det brede samarbejde stiller et krav om koordinering blandt disse aktører, for dermed at sikre, at de anlagte strategier supplerer og styrker hinanden, i stedet for at undergrave og modvirke hinanden (Bjørgo, 2016: 3). Denne forståelse kan allerede sidestilles med den danske forebyggende tilgang til børn og unge, hvor mange forskellige forebyggelsesaktører samarbejder om

at aktivere mekanismerne, for at forebygge og reducere fremtidig kriminalitet. I dansk kontekst henvises der til SSP-samarbejdet, når der tales om kriminalitetsforebyggelse hos børn og unge. SSP er et tværsektorielt samarbejde mellem tre centrale aktører: Skole, Socialforvaltning og Politi. Herigennem er samarbejdets overordnede målsætning at forebygge ungdomskriminalitet, gennem en sammenhængende og helhedsorienteret indsats over for børn og unge under 18 år (Mehlbye, Berger, & Rasmussen, 2019: 5 og 12). Det større samarbejde påhviler altså en erkendelse af områdets kompleksitet, hvorfor de enkelte fagpersoner netop ikke alene kan afhjælpe de unges udfordringer. Fagpersonerne, som er involveret i SSP-samarbejdet, er altså omdrejningspunktet i det kriminalpræventive arbejde med børn og unge, hvor de betragtes som det koordinerende led i samarbejdet med øvrige myndigheder. Disse fagpersoner har derfor en central rolle i håndteringen af unges omgang med euforiserende stoffer, gennem forebyggelsesindsatser på både samfunds-, gruppe- og individniveau (ibid. 6).

Det Kriminalpræventive Råd har udarbejdet en forebyggelsesmodel, som danner fælles ramme for det forebyggende arbejde, blandt aktørerne i SSP-samarbejdet. Nedenfor illustreres forebyggelsesniveauerne i figur 1:

(Figur 1: Det Kriminalpræventive Råd, 2012: 9).

Forebyggelsesmodellen er inddelt i tre indsatsniveauer: *den generelle, den specifikke- og den individorienterede indsats*. Den generelle indsats *opbygning*, er baseret på indsatser, der forsøger at fremme samfundsmæssige forhold, og forbedre vilkårene på et samfundsniveau (ibid.). SSP-samarbejdet er mest forankret i de to øverste niveauer. Den specifikke indsats omhandler *forebyggelse*, hvor SSP-samarbejdet forsøger at undgå, at der opstår kriminalitet, eller at et problem forværres (ibid.). *Kriminalitetsforebyggelse* er placeret på øverste niveau, og det er denne del, der er omdrejningspunktet i indeværende speciale. På dette niveau er indsatserne individorienterede, og betragtes derfor mere specifikke (ibid.). Indeværende speciale afgrænses derfor til de individorienterede indsatser, da de - modsat de generelle forebyggende indsatser - henvender sig til nøje udvalgte grupper og individer.

Retsplejelovens § 115 giver fagpersonerne i SSP-regi mulighed for at drøfte enkeltsager, hvor der må udveksles oplysninger om unges personlige- og familiemæssige forhold, såfremt det er med henblik på en kriminalitetsforebyggende indsats. Disse faglige drøftelser kan udmønte i afholdelse af bekymringssamtaler eller andre koordinerende indsatser (Mehlbye, et al., 2019: 73).

Ydermere er fagpersonerne i SSP-regi underlagt nogle øvrige formelle retningslinjer, som danner grundlag for deres handlefrihed i det forebyggende arbejde. Disse formelle retningslinjer indebærer eksempelvis tavshedspligt og videregivelse af oplysninger, samt skærpet underretningspligt (ibid.: 9 og 14). Disse formelle retningslinjer danner grundlag for, at nogle dilemmaer kan opstå. Dette kan illustreres med, at underretningspligten kan forpligte fagpersonerne til at handle, på trods af en risiko for stigmatisering. Dette eksempel kan tydeliggøre én situation, hvor fagpersonerne står i dilemmaet mellem forebyggelse og risikoen for at stigmatisere den unge. Indeværende speciale har dog ikke til hensigt at belyse, hvorvidt et tidligt indgreb kan medføre stigmatisering eller ej. Der inddrages derimod et stempelingsteoretisk perspektiv, for at diskutere fagpersonernes forebyggende indgriben i de unges liv.

3. Litteraturreview

Dette kapitel vil indledningsvis bestå af en redegørelse for, hvordan vi har grebet litteratursøgningen an. Formålet er at afdække tidligere eksisterende forskning på området, for at tydeliggøre specialets genstandsfelt. Tidligere eksisterende forskning præsenteres inden vores problemformulering, idet denne viden er medtænkt i udarbejdelsen heraf.

3.1 Fremgangsmåde i forhold til at finde eksisterende forskning

I søgningen efter relevant litteratur har vi primært brugt Primo, Google Scholar og Bibliotek.dk. Ydermere har noget af den relevante forskning vi har fundet, haft den fordel at indeholde en bibliografi, som har bidraget til yderligere relevant litteratur for vores emne. Forberedende til denne litteratursøgning har vi udvalgt nogle relevante søgeord. Disse søgeord er valgt på baggrund af vores forudgående viden om emnet. Undervejs i litteratursøgningen, kom flere relevante søgeord til.

Søgeordene kan læses nedenfor:

- SSP*, SPP håndtering af stofbrug*
- Prevention young people*, forebyggelse*, ungdomskriminalitet*, bekymringssamtaler*
- Recreational drug use*, drugs*, druguse*, stofbrug*, stoffer*
- Stempling*, stigmatisering*, stigma*, labelling*
- Udsathed*, mistrivsel*, risikoadfærd*, risk behaviour*
- Ungdomsliv*, ung*, young*, youth*, adolescent*

De valgt ord, er søgt både på dansk og engelsk. Stjernerne * indikerer, at ordene kan have forskellige endelser. En søgning har indeholdt flere søgeord, som eksempelvis (Stigmatisering OR stempling OR stigma) AND (Recreational drug use OR drug OR druguse OR stofbrug OR stoffer). Efter vi har foretaget vores søgninger, har vi dannet os et overblik over relevant litteratur, ved at gennemlæse indholdsfortegnelser, indledninger og abstracts. For til sidst at gennemlæse de udvalgte artikler, som synes relevant for vores speciale. Den eksisterende litteratur vi har fundet mest relevant, vil blive gennemgået i kommende afsnit. Ydermere har vi forsøgt at finde relevante rapporter ved Sundhedsstyrelsen og SFI/VIVE. Disse relevante rapporter vil ligeledes blive gennemgået i kommende afsnit.

3.2 Relevant eksisterende forskning

3.2.1 Risiko for stempling ved et tidligt indgreb i den unges liv

Hypotesen om hvorvidt der sker en stempling i forbindelse med pågribelse og straf har gennem mange år været et omdrejningspunkt i kriminologisk forskning. Forståelsen heraf indebærer, at omgivelserne betragter individet som afvigende, hvilket kan resultere i, at individet lever op til disse forventninger ved at øge sin afvigende adfærd (Jørgensen, Kyvsgaard, Pedersen, & Pedersen, 2015: 98).

I 1960'erne begyndte et længere gående studie: *Cambridge Study in Delinquent Development*, hvor der blevet taget udgangspunkt i 411 engelske drenge, som blev fulgt gennem 8-årsalderen, i 1961-1962, og 48 år frem. Studiet har et longitudinelt design og er baseret på interviews og selvrapporteringsundersøgelser, på forskellige tidspunkter i de unge drenges liv. Undersøgelserdesignet har muliggjort en sammenligning af unge, som ligner hinanden på baggrund af selvrapporteret kriminalitet, hvorimod forskellen er, at nogle har oplevet kontakt med politiet og/eller straf, mens andre ikke blev straffet. Studiet har således været forskningsramme for andre studier, og samtidig givet unikke muligheder for at studere eventuelle langtidseffekter af stempling. Med andre ord beskrives undersøgelsen som et forbillede for forskning i forhold til, hvad der er blevet kaldt udviklingsmæssigt kriminologi (ibid.). En undersøgelse som er baseret på disse data, målte ved hjælp af selvrapporteret kriminalitet, at unge i alderen 18-21, som bliver mødt med en strafferetlig sanktion, fremadrettet vil begå mere kriminalitet. Dette er sammenlignet med unge, der har begået samme mængde kriminalitet, men endnu ikke blevet pågrebet eller straffet for det (ibid.). I 2014 fulgte Murray op på denne undersøgelse, hvor fokuset blev rettet mod, om der ved det 32. og det 48. år kunne anses en negativ stemplingseffekt. Der ses således på effekten af at have fået en strafferetlig sanktion for første gang i alderen fra 15 til 18 år. Undersøgelsen konkluderede på baggrund af regressionsanalyser, at ungdomsdømte i alderen 15 til 18 år, rapporterede mere kriminalitet både i alderen 32 og 48 år, i forhold til den sammenlignelige kontrolgruppe. Omvendt kunne der ikke måles en stemplingseffekt, hvis de unge oplevede en strafferetlig sanktion for første gang som 19-26-årig. Undersøgelsen konkluderer således, at risikoen for en stemplingsproces formentlig er størst, hvis de unge oplever sanktion i en ung alder (ibid.: 98 og 99).

Nyere forskning har været med til at skabe en nyfortolkning af stemplingsprocessen, hvor stempling ikke alene kan betragtes som årsag til sekundær afvigende adfærd, men nærmere skal betragtes som

medierende (ibid.). Stemplingseffekten kan således betragtes som en udvikling af strukturelle ulemper, hvor stempelingen bliver bindeleddet til andre sociale konsekvenser, som skaber problemer for den unge senere hen i livet og dermed påvirker risikoen for ny kriminalitet (ibid.). Disse antagelser blev blandt andet fremhævet gennem en amerikansk longitudinal undersøgelse, *Rochester Youth Development Study* (RYDS), som fokuserede på årsagerne til- og konsekvenserne af kriminalitet og stofbrug blandt unge, hvor i alt 1.000 unge deltog i undersøgelsen (ibid.: 99). Bernburg og Krohn gennemførte en undersøgelse på baggrund af disse data, hvor de fokuserede på indirekte konsekvenser, på baggrund af den negative effekt, af at blive stemplet som kriminel i ungdomsårene. Undersøgelsen havde særligt fokus på stempelingens indvirkning på livsmuligheder, gennem formindsket chancer for uddannelsesmæssig opnåelse og beskæftigelse (Bernburg & Krohn, 2003: 1293 og 1296). Analysen konkluderede altså, at et indgreb fra systemet i ungdomsårene øger sandsynligheden for, at de unge ikke gennemfører High School. Dette vidner således om stempelingens indirekte virkning, hvor den manglende uddannelse får betydning for arbejdsløsheden i alderen 19-21 år, hvilket er mediatorer for yderligere kriminalitet i alderen 21-22 år (ibid.: 1307).

Ovenstående forskningsresultater kan altså tydeliggøre, at samfundets tidlige indgreb ved unges afvigende adfærd kan føre til en stemplingsproces, som både kan have direkte og/eller indirekte konsekvenser for de unges liv. Som beskrevet i forrige afsnit har fagpersonerne i SSP-samarbejdet en stor rolle i det tidlige indgreb med henblik på at forebygge, at unge fortsætter deres omgang med stoffer. På baggrund af ovenstående forskningsresultater kan det dermed anses som værende relevant at undersøge, hvilke overvejelser fagpersonerne i SSP-samarbejdet gør sig, omkring risikoen for stempeling af de unge, både inden og under en iværksættelse af en konkret indsats.

3.2.2 Etiske problematikker kan forekomme, når tidlige indsatser anvendes i kriminalitetsforebyggelse

SFI, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, har i 2011 udgivet rapporten "*Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge - risiko og beskyttelsesfaktorer*". SFI understreger i rapporten, at der inden for den eksisterende forskning arbejdes med en lang række beskyttelses- og risikofaktorer. Disse faktorer er inddelt i grupperne: individuelle, familiemæssige, miljømæssige og strukturelle faktorer (Christoffersen, et al., 2011: 150). Det er relevant at påpege, ud fra disse faktorer, at fordi et barn har været udsat for en eller flere risikofaktorer, bliver barnet ikke automatisk kriminelt.

Forskningen påpeger, at et barns udvikling ikke nødvendigvis skades, ved udsættelse for disse faktorer: *“Majoriteten af de børn, der vokser op med en række risikofaktorer, vil udvikle sig almindeligt og udvise hensigtsmæssig adfærd”* (ibid.:150). Dog er børn ikke ens, hvor de vil reagere forskelligt på at blive udsat for risikofaktorer. SFI fremlægger i deres rapport en analyse af registerdata. Denne analyse viser, at der er udfordringer med at forudsige, hvorvidt det enkelte barn vil udvikle kriminel adfærd eller ej (ibid.: 151). Forebyggende aktører bør derfor være varsomme, når de screener børn eller unge for risiko- og beskyttelsesfaktorer. SFI henviser derfor til Gatti, som netop understreger, at det er væsentligt at tage forbehold for unødvendig stemping, når børn og unge screenes (ibid. 146).

Gatti (1998) undersøgte, hvilke etiske dilemmaer, der opstår, når fagpersoner i et tidligt stadie, blander sig i de unges liv for at forebygge kriminalitet. Generelt hævder Gatti, at problematikken ligger i, at der ofte i forebyggelsesprogrammer gribes ind, på baggrund af svage tegn på en fremtidig kriminel løbebane. Endnu en problematik er, at der ofte gribes ind i den unges liv på et tidspunkt, hvor den unge er meget “letpåvirkelig”. I en fase af den unges liv, hvor den unge er letpåvirkelig, er det problematisk at forudsige anti-social adfærd, da forudsigelsen ofte vil være fyldt med fejlagtige forudsigelser (Gatti, 1998: 113). Ydermere hævder Gatti, at ethvert forsøg på at ændre menneskelig adfærd, og enhver indtrængen i en persons privatliv bør overvejes grundigt, fordi denne indtrængen udgør potentielle trusler mod individets rettigheder. Overvejelserne bør derfor indebære en grundig afvejning af fordele og ulemper, inden et indgreb kan retfærdiggøres (ibid.: 115).

Gatti undersøger det, han kalder for “The labelling effect”. Han hævder, at en af de vigtigste etiske problemstillinger, der er opstillet i forhold til forebyggelsesprogrammer, er risikoen for, at den tidlige identifikation af fremtidige kriminelle handlinger, fører til tidlig intervention. Det etiske dilemma ved denne intervention er, at der er risiko for at den unge stigmatiseres. Problematikken ved at stigmatisere er ifølge Gatti, at det dermed baner vejen for kriminalitet, frem for at forebygge (ibid.). Han angiver i den forbindelse, at et tidlig indgreb kan påvirke den unges udvikling af personlig identitet og selvværd. Det sociale stigma den unge risikerer, kan ligeledes have en konsekvens i forhold til at hindre social tilpasning, skabe en fjendtlighed, aggressivitet og angst (ibid.). Desuden kan det påførte stigma ligeledes give anledning til social marginalisering. Gatti hævder deraf, at disse konsekvenser er mulige i alle tilfælde, hvor der er tale om tidlig forebyggelse (ibid.).

Det Gatti kalder for “the labelling process” består i, at fagpersoner inddeler de unge i kategorier, for at kunne forebygge ud fra programmer. De unge kan inddeles i tre kategorier. Gatti kalder disse

kategorier for: “pre-delinquent”, “potential delinquent” and “subject at risk of delinquency”. Problemet med at inddele unge i disse kategorier er, at der ofte er fejltolkninger i den måde, fagpersoner analyserer og inddeler de unge på. Dette kan resultere i, at et program, der søger at forebygge, i stedet bidrager negativt til at udvikle den kriminelle adfærd (ibid.). Gatti hævder altså, at før forebyggelsesprogrammer kan have en positiv effekt, må indsatserne være baseret på meget præcise forudsigelser, og ikke fejltolkninger (ibid.: 119). Fejltolkninger sker, hvis de unge puttes i en forkert kategori. Enten falsk negativ eller falsk positiv. Fejlen ved falsk negativ er, at der ikke er forudset, at anti-social adfærd rent faktisk er til stede, hvorimod falsk positiv er en forudsigelse af anti-social adfærd, som ikke er til stede (ibid.: 120). Gatti refererer til Stephen Case, der ligeledes henviser til konsekvenserne heraf: “*In both cases the consequences are detrimental, though the implications are different*” (ibid.). Ved falsk negativ vil en forebyggende indsats ikke blive iværksat for en ung, selvom denne potentielt kunne have behov for dette. Dog hævder Case, at en falsk positiv kunne medføre større konsekvenser. Eksempelvis, hvis der iværksættes en psykosocial indsats for at regulere en unges personlighed, på baggrund af en fejltolkning, der hævder, at den unge senere har sandsynlighed for at blive kriminel (ibid.).

Endvidere fremhæver Gatti endnu et dilemma, idet velfærdssamfundet har til formål at fremme trivsel for de enkelte unge, ved hjælp af forebyggende indsatser. Omvendt kan retssystemet samtidig ikke undgå at tillægge beskyttelsen af samfundet størst betydning:

“While the main aim of the welfare system is to promote the well-being of the individuals involved in its programs, the justice system cannot avoid attaching extreme importance to the protection of society. We are therefore faced with two systems with potentially conflicting objectives, which poses problems for social workers” (ibid.: 120).

Fagpersonerne står således overfor to systemer, med potentielt modstridende mål, hvilket kan skabe nogle etiske dilemmaer i deres forebyggende praksis, herunder hvordan de bør agere. Fagpersonerne, som eksempelvis SSP-medarbejdere, kan derfor ende med at stå i et dilemma omkring retshåndhævelse, snarere end trivsel (ibid.).

3.2.3 Modstridende opfattelser af unges stofbrug

Ungdomsårene er en periode, hvor mange eksperimenterer med livsstil og adfærd. Eksperimentering med stoffer kan således betragtes som et ungdomsfænomen, hvor langt de fleste ikke fortsætter deres stofbrug. Forbruget topper oftest i de sene teenageår og kun få debuterer efter 20-års alderen (Sundhedsstyrelsen, 2020: 20). På trods af denne kendsgerning påpeger Sundhedsstyrelsen, på

baggrund af international forskning, at udviklingen fra et forbrug af stoffer, til et misbrug, er en glidende overgang, hvilket kan og skal bremses gennem en tidlig indsats (Sundhedsstyrelsen, 2018: 17). Den danske narkotikapolitik er ligeledes med til at fremføre et klart signal om, at unges brug af stoffer skal forebygges og bekæmpes (jf. afsnit 2.1). Blandt fagpersoner er der derfor en forståelse om, at et forbrug af stoffer på sigt, kan skabe sundhedsmæssige- og personlige konsekvenser for den unge (Sundhedsministeriet, u.å.).

Et hurtigt indgreb i forhold til uønsket adfærd samt at fjerne dens årsager, bliver problematiseret i Stephen Cases forskningsartikel. Case som er professor i kriminologi, pointerer, at unge og voksne ikke nødvendigvis har samme problemforståelse. Han angiver således, at voksne generelt betragter unge som 'irrationelle' og 'uansvarlige' og 'permanent i fare' for at udvise afvigende adfærd (Case, 2006: 171). Han mener derfor, at voksne ofte har en tendens til at gøre ting 'for' de unge, snarere end 'med' de unge, gennem en opfattelse af, at 'vi ved bedst' og 'det er for dit eget bedste'. Voksne kan således komme til at udelukke unge fra beslutningsprocesser, hvor den unge ikke nødvendigvis har samme opfattelse eller erkendelse af, at sådanne indsatser vil være passende for netop ham eller hende (ibid.: 173 og 174). Case påpeger altså, at der kan være en distancering blandt unges risiko- og problemopfattelse, sammenlignet med voksnes, herunder hvilke forskellige betydninger, der er knyttet til afvigende adfærd hos unge (ibid.: 175).

I en undersøgelse af Johanne K. Sørensen fra Center for Rusmiddelforskning, "*Unge rekreative stofbrug og risikovurdering*", kortlægges de unges opfattelse af at have et eksperimentelt brug af stoffer. Heri angives det, at de unge sammenligner et eksperimentelt brug af stoffer, med et fritidsforbrug af alkohol, hvilket mange mennesker afgrænser til weekender eller særlige begivenheder, uden problemer (Sørensen, 2004: 40). På lignende vis kan de unge afgrænse deres brug af stoffer til fridage, hvor det ikke har indvirkning på hverdagen eller har øvrige konsekvenser. Ifølge Sørensen er netop denne pointering afgørende for at forstå unges opfattelse af et eksperimentelt brug af stoffer, da de har en klar distancering til rusmiddelbrugere med et problematisk forbrug, hvis liv er præget af afhængighed (ibid.).

Gennem de sidste 15 år har en normalisering af unges stofbrug været et omdiskuteret emne, idet der henvises til en udviklingstendens, hvor stoffer er blevet mere udbredt og generelt mere socialt accepteret blandt ungdomsgrupper. Stofbrug associeres ikke længere med subkulturelle ungdomsmiljøer, men derimod som en del af et almindeligt og socialt ungdomsliv (Järvinen & Demant, 2011: 165). Normalisering af stofbrug blandt ungdomsgrupper bør dog ikke indikere, at det

er normalt for unge at afprøve stoffer eller, at flertallet har et stofbrug. Normalisering kan altså ikke afgrænses til stofferne alene, men sættes derimod i relief til en normalisering af et adfærdsmønster og holdninger. Disse bevæger sig således fra en marginaliseret position i ungdomskulturen, ind imod den mere 'almindelige' ungdomskultur. Brugen af stoffer kan altså ikke afgrænses til unge i subkulturer med øvrige sociale problemer, da stofferne også anvendes af almene unge, som ikke føler, at forbruget har konsekvenser for hverken dem selv eller andre. Tværtimod er forbruget snarere forbundet med en nydelse og glæde (Pedersen, 2005: 84 og 85). Overordnet set betragtes normaliseringsprocessen ud fra lettere tilgængelighed, større forbrug og større tolerance for eksperimentelt stofbrug blandt ikke-forbrugere. Tilgængeligheden af stoffer er blevet markant lettere gennem tiden, da mange brugere opretholder adgangen ved hjælp af vennegrupper, hvilket reducerer opfattelsen af at være involveret i en kriminel handling (Hathaway, Comeau & Erickson, 2011: 452). Selvom stofbrug blandt unge har opnået en bredere kulturel accept, så står stofbrugerne alligevel overfor en trussel om strafferetlige sanktioner på baggrund af, at et forbrug fortsat er ulovligt. Risikoen for stigmatisering omhandler derfor ikke, hvorvidt de unge bruger stoffer, men derimod, om de bliver afhængige eller straffet gennem formelle og uformelle sanktioner (ibid.).

Ovenstående giver altså en forståelse af, at der i nogle tilfælde kan være modstridende opfattelser blandt unge og fagpersoner om, hvorvidt stofbrug bør betragtes som afvigende adfærd.

3.2 Opsamling af eksisterende forskning på området

Den beskrevne eksisterende forskning har bidraget til en forståelse af, at forebyggende arbejde og tidlige indsatser, kan være tæt forbundet med en række dilemmaer og etiske overvejelser. Mange års forskning har konkluderet, at et tidligt indgreb hos unge kan medføre en stemplingsproces, som både kan have direkte- og indirekte konsekvenser for den unges liv. Risikoen for stempeling ved tidlige indgreb er således inkorporeret i den beskrevne eksisterende forskning (jf. 3.2.1). Derigennem er specialets interesse at undersøge, hvorvidt og hvorledes stemplingsrisikoen er inkorporeret i fagpersonernes overvejelser, forud og under de forebyggende indsatser af unges stofbrug. Den tidligere forskning viser altså, at fagpersonerne i det forebyggende arbejde kan ende i nogle dilemmaer undervejs i beslutningsprocessen omkring, hvorvidt de skal agere på baggrund af den unges adfærd (jf. afsnit 3.2.2). Den beskrevne eksisterende forskning frembringer en relevans i forhold til at undersøge, hvordan fagpersonerne i SSP-regi forebygger. For hvordan opnås en god

forebyggende proces, uden at stemple den unge? Ydermere ligger den eksisterende forskning op til en problematisering af, hvorvidt fagpersonerne rent faktisk kan forudsige, hvilke unge, der fortsætter et stofbrug, eller ender i en kriminel løbebane (jf. afsnit 3.2.2). Hvis dette er tilfældet, er det relevant at undersøge, hvilke strategier de anlægger i risikovurderingen, i forsøget på at afveje, hvorvidt en forebyggende indsats er nødvendig til trods for en stemplingsrisiko.

Opsummerende må det betragtes relevant at undersøge, hvordan fagpersonerne i SSP-regi forsøger at forebygge de unges omgang med stoffer og samtidig undgår en stemplingsproces. Indeværende speciale vil dog ikke have fokus på, hvorvidt forebyggende indsatser har en præventiv effekt eller ej, men derimod, hvordan fagpersonerne håndterer eventuelle etiske udfordringer i arbejdet med at forebygge unges brug af stoffer. Særligt et afskrækkelses- og stemplingsteoretisk perspektiv inddrages, for at diskutere fagpersonernes indgriben i de unges liv.

4. Problemformulering

Samlet set har vores teoretiske forforståelse, det beskrevne problemfelt og eksisterende forskning bidraget til udarbejdelsen af vores problemformulering, som læses nedenfor:

Hvordan håndterer informanterne dilemmaet i praksis mellem kriminalitetsforebyggelse og risikoen for stigmatisering i forhold til unges omgang med stoffer?

4.1 Begrebsafklaring

Informanterne: Informanterne vil løbende i specialet blive omtalt som fagpersonerne.

Dilemmaet: Når der løbende refereres til *dilemmaet*, henvises der til kriminalitetsforebyggelse og retshåndhævelse på den ene side, og forsøget på at undgå stigmatisering på den anden side.

Kriminalitetsforebyggelse: Individorienterede forebyggende indsatser. Forebyggelse bruges i bred forstand til at reducere forekomsten af fremtidige kriminelle handlinger, samt at mindske skade forårsaget af kriminalitet (Bjørge, 2016: 1). Når der skrives kriminalitetsforebyggelse eller

forebyggelse generelt, refereres der til individorienterede forebyggelsesindsatser, og ikke de specifikke og generelle.

Stigmatisering: I det indeværende speciale vil begreberne “stempling” og “stigmatisering” blive brugt sporadisk, selvom vi er bevidste om, at der skelnes mellem disse. Når der står “stigmatisering” i problemformuleringen, menes der derfor stigmatisering og stempling. Årsagen hertil er hovedsageligt, at dette giver os muligheden for at kunne formulere vores problemformulering mere elegant. Endvidere vil der i indeværende speciale ikke skelnes mellem disse begreber, idet både stigmatiserings- og stemplingsteori anvendes i beskrivelse af social afvigelse. Begge begreber udspringer af den social interaktion mellem mennesker og indebærer, at de, der opleves afvigende, betragtes som moralsk mindreværdige. Endvidere tager begge udgangspunkt i den sociale proces, hvori mennesker kategoriseres som afvigere og tillægges negative egenskaber på baggrund af deres adfærd og behandles derudfra af det omkringliggende samfund. Det centrale element i begge begreber er ligeledes, at afvigelse ikke ses på baggrund af personens handlinger, men snarere som en konsekvens af, at omgivelserne stempler personen som afviger (Kyvsgaard, 2021).

Unge omgang med stoffer: Dette begreb dækker over unges indtagelse, samt indbyrdes handel og videreoverdragelse af stoffer.

4.2 Afgrænsning

Specialets valg og fravalg vil løbende blive inddraget i specialets afsnit, hvorfor dette afsnit blot vil indeholde en kort skitsering af vores overvejelser, i forhold til specialets problemstilling. Som beskrevet i problemfeltet og litteraturreviewet, bør risikoen for stigmatisering, i den individorienteret forebyggelse, være et centralt opmærksomhedspunkt, uanset kriminalitetstype. Det har derfor været nødvendigt at afgrænse og præcisere, hvilken type kriminalitet dette speciale vil omhandle. Specialet er afgrænset til unge, i alderen 15-19 års, omgang med stoffer. Dette begrundes med at, der kun skal tages hensyn til én person, der er i risiko for at blive stigmatiseret. Fagpersonerne skal således ikke tage højde for et eventuelt offer og dennes retfærdighedsfølelse, når de skal gribe ind overfor den unge. Hvis specialet inkluderede kriminalitetstyper, såsom vold og tyveri, ville der være et offer. Fagpersonerne må formodes at have en større mulighed for at undgå at stigmatisere den unge, da

kriminalitetsformen ikke nødvendigvis skal afklares i en retssag, grundet flere perspektiver på sagen. Hermed skal der ikke retshåndhæves i samme grad, da fagpersonerne har større handlefrihed, sammenlignet med voldssager, hvor flere personer er involveret. Dette betyder samtidigt, at flere interessante aspekter af dilemmaet, i forhold til andre kriminalitetstyper og dens håndtering af fagpersonerne i SSP-regi, ikke vil blive inddraget.

Selvom specialets fokus er rettet mod individorienteret kriminalitetsforebyggelse, så er vi fortsat bevidste om, at strukturelle indsatser gennem rammer, regler og politikker er mindst lige så væsentlige, i forhold til, at kriminalitetsforebyggelse øger risikoen for stigmatisering. Dette vil dog ikke blive medinddraget i indeværende specialet.

5. Forskningsdesign og metode

Det følgende kapitel har til formål at belyse specialets forskningsdesign og valg af metode. Der vil i det følgende fremgå refleksioner og beskrivelser af det valgte forskningsdesign og den kvalitative metode.

5.1 Metodologisk strategi

Indeværende specialet er baseret på et kvalitativt datagrundlag, idet dette giver de bedste forudsætninger for en dybdegående undersøgelse af den praksis der udspiller sig (Kvale og Brinkmann, 2015: 159). Vi anser derfor den kvalitative tilgang, som værende nødvendig for at kunne besvare vores problemformulering, hvori der lægges op til en dybere undersøgelse af, hvordan fagpersonerne i SSP-regi oplever og håndterer dilemmaet i praksis, mellem kriminalitetsforebyggelse og håndhævelse af loven på den ene side, og risikoen for at stigmatisere de unge på den anden side. Specialets problemformulering er teoretisk inspireret, hvorfor teorien anvendes som forklaring på det opstillede dilemma i vores problemformuleringen. Vores forforståelse indebærer altså, at individorienteret kriminalitetsforebyggelse risikerer at stigmatisere de unge, hvoraf de potentielt påtager sig en afvigeridentitet. Denne teoretiske forforståelse tager således udgangspunkt i et stemplingsteoretisk perspektiv, hvor det samtidig gennem teori forsøges at forklare, hvorvidt og hvorledes fagpersonerne i SSP-regi forsøger at mindske denne risiko. Specialet tager derfor udgangspunkt i en deduktiv tilgang, idet den indsamlede data behandles og analyseres ud fra teori.

Dette betyder samtidig, at vi tager udgangspunkt i teorien og dens generelle antagelser, for derefter at indsamle dataen og påbegynde analyseprocessen, hvilket kendetegner den deduktive tilgang (ibid.)

5.2 Forskningsdesign

I følgende afsnit vil specialets forskningsdesign og dens metoder blive beskrevet, herunder vores refleksioner bag disse valg. Forskningsdesignets formål omhandler, hvilken data, der skal indsamles, for at kunne danne grundlag for at besvare specialets problemformulering, samt hvordan empirien skal indsamles. Forskningsdesignet bidrager altså til at sikre specialets validitet og ikke mindst, at der er en sammenhæng mellem undersøgelsens resultater og specialets problemformulering (De Vaus, 2001: 9) Mere specifikt opstilles der en skitse for, hvad undersøgelsens genstandsfelt er, samt hvem, hvor og hvordan undersøgelsen bør gennemføres.

Dette speciale vil tage udgangspunkt i et kvalitativt casestudie af én kommune. Det kvalitative casestudie er valgt, idet det giver mulighed for en mere detaljeret og dybdegående undersøgelse (Brinkmann & Tanggaard, 2010: 465). Speciales formål er at undersøge, hvordan vores informanter håndterer dilemmaet i praksis, mellem kriminalitetsforebyggelse på den ene side og risikoen for at stigmatisere de unge på den anden side. Kernen i vores empiri er derfor kontekstafhængig viden og erfaring, hvor informanterne kan bidrage med deres oplevelser og erfaring i praksis. Denne form for viden og ekspertise er netop i fokus i casestudiet som forskningsmetode. Anvendelsen af et casestudie kan altså bidrage til, at der skabes et nuanceret billede af, hvordan deres håndtering af dilemmaet udspiller sig i praksis (ibid.: 466 og 467). Som beskrevet tager specialet udgangspunkt i én kommune, herunder fagpersonerne, som primært indgår i SSP-samarbejdet. Der er gjort brug af en netværksudvælgelse, hvori udvælgelsen ikke har været strategisk med specifikke udvælgelseskriterier. Vi har således tilegnet os adgang til felten i den aktuelle kommune, ved hjælp af en gatekeeper. Helle Neergaard (2007) angiver, at netværksudvælgelse undtagelsesvis kan benyttes, såfremt det uformelle og sociale netværk er den eneste måde, hvorpå informanterne kan rekrutteres (Neergaard, 2007: 41). Grundet covid-19 situationen har rekrutteringen af informanter vist sig at være særligt udfordrende, hvorfor vores gatekeeper gennem vores netværk har været fordelagtig. Forud for udførelsen af vores interviews ytrede vores informanter et ønske om at være anonyme, i forhold til deres kommunale tilhørsforhold. Grundet anonymiteten vil vores kendskab til gatekeeperen derfor ikke blive uddybet yderligere.

Selve SSP-samarbejdet i den pågældende kommune vil ikke udelukkende være omdrejningspunktet, da deres individuelle håndteringer ligeledes vil blive inddraget. SSP-samarbejdet og de tilknyttede fagpersoner er valgt, da de udgør et centralt redskab i den kriminalpræventive indsats over for unge. Deres daglige arbejde udgør således den sociale kontekst, hvori specialets genstandsfelt udfolder sig.

5.3 Empirisk grundlag

For at besvare specialets problemformulering anvendes kvalitative interviews, herunder semi-strukturerede interviews. Det overordnede formål med interviews er at indsamle beskrivelser af informanternes subjektive oplevelser og erfaringer. Informanterne får således mulighed for at angive med egne ord, hvordan de håndterer dilemmaet i praksis. Formålet med disse interviews er, at vi efterfølgende kan beskrive og fortolke de temaer og emner, som informanterne har erfaret (Kvale, 1994: 40). Vi forsøger altså, ud fra interviewet, at fortolke meningen med centrale temaer, som informantens livsverden indeholder. Det centrale ved at udføre denne slags interview er også, at det ikke har til formål "at kvantificere" (ibid.: 41). Formålet med interviewet er at få nuancerede og frie beskrivelser af informantens livsverden, hvor informanterne har mulighed for at fremføre deres oplevelser, erfaringer og vurderinger (ibid.). Fordelen ved at lave interviewene semistrukturerede er, at der på forhånd fastlægges interviewspørgsmål gennem en interviewguide, som er styrende for interviewet. Dog er der fortsat mulighed for at afvige fra disse spørgsmål, hvis det er væsentligt at forfølge en fortælling, som informanten angiver (ibid.: 38).

I den udarbejdede interviewguide er spørgsmålene teoretisk inspireret, med afsæt i et stemplingsteoretisk perspektiv og vores litteraturreview, som ligger til grund for specialets problemformulering. Den anvendte interviewguide er vedhæftet som bilag.

I udførelsen af interviewet har vi forsøgt at stille mindst muligt ledende spørgsmål, samtidig med, at specialets problemformulering er forsøgt at blive besvaret. Hvis et spørgsmål er blevet besvaret forkert eller tvetydigt, har vi haft mulighed for at stille opfølgende spørgsmål, eller foreslå informanten at komme med konkrete eksempler, hvis dette var muligt (ibid.: 38).

Som udgangspunkt havde vi et ønske om at afholde interviewene ansigt-til-ansigt med fysisk tilstedeværelse, idet interviewene formentlig ville have foregået som en mere flydende dialog end ved digitale interviews. Dog har det ikke været muligt, grundet covid-19 situationen, hvorfor alle seks

interviews er afholdt over Microsoft Teams. Programmet muliggjorde at vi kunne udføre interviewene digitalt med videoopkald. Derigennem fik vi alligevel mulighed for at se hinanden, og dermed skabe et lignende alternativ til at indgå i en ansigt-til-ansigt interaktion med informanterne. Endvidere har denne type afholdelse ligeledes medvirket til, at vi har kunne optage interviewene gennem Teams, hvor både billede og lyd kunne medinddrages. Særligt videooptagelserne, hvor det er muligt at genopleve informanternes kropssprog, har været fordelagtig i transskriberings- og ikke mindst i analyseprocessen. Dette kan beskrives med, at mennesker generelt kommunikerer med mange non-verbale træk, som skal afkodes for at kunne forstå informanternes fulde budskab og mening med citatet (Kvale & Brinkmann, 2015: 236). Det kan samtidig være svært at omdanne et interview til skrift, idet kropssproget kan fortælle noget om informanternes generelle holdning. Endvidere kan måden hvorpå visse besvarelser udtales og det generelle stemmeleje ikke altid omdannes til skrift, hvilket kan skabe misforståelser i vores meningsfortolkning (ibid.). En genoplevelse af videoopkaldet, hvor vi samtidig har kunne se informanternes kropssprog, har altså bidraget til, at vi samtidig har kunne inddrage en kropslig afkodning i vores meningsfortolkning.

En central ulempe ved afholdelse af digitale interviews har dog været lyd kvaliteten. Lyd kvaliteten har været varierende, idet den afhænger af internetforbindelsen under afholdelsen af interviewet. Dette har altså medført, at nogle små dele eller ord er gået tabt i lydoptagelserne. Endvidere har små forstyrrende lyde i baggrunden eller ekko, ligeledes skabt uklare udtalelser, som dermed har vanskeliggjort transskriberingen af interviewene. Dog har udtalelserne ikke været så uklare, at det skabte problemer med at forstå helheden i citaterne.

5.4 Bearbejdning af empiri

Dette afsnit vil omhandle en beskrivelse af, hvordan vores bearbejdning af empiriindsamling har udfoldet sig. Efter udførelsen af interviewene påbegyndes næste fase, hvor der skal arbejdes med indholdet og resultaterne af interviewene (ibid.: 235). Allerede ved udførelsen af interviewene er vores analyseproces påbegyndt, idet vi fortolker det sagte. Gennem udførelsen, har vi løbende forsøgt at få afprøvet vores fortolkninger af informanternes besvarelser, for derigennem at få be- eller afkræftet disse fortolkninger. Det næste trin i analyseprocessen er transskriberingen af vores interviews.

Alle seks interviews er blevet optaget med informanternes samtykke, idet en mængde af informationer kan gå tabt, såfremt det ikke bliver optaget. Interviewene blev optaget for, at de kunne blive transskriberet efterfølgende. Optagelserne muliggjorde, at vi kunne genafspille interviewene efter behov (ibid.: 237). Vi har valgt at transskribere vores interviews umiddelbart efter, at interviewene er udført for at opretholde vores erindring af formålet med supplerende spørgsmål. Efter informanternes ønske om anonymitet, har vi allerede under transskriberingen valgt at sløre informanternes identitet. Både personens navn, nævnte navne og kommuner, således de ikke er genkendelige.

En del af analyseprocessen er kodning. Gennem kodning udvælges udsagn fra interviewene som kategoriseres, med det formål at opløse en tekst til mindre enheder (ibid.: 261 og 267). Kodningen af det indsamlede data har altså bidraget til, at der blev dannet et overblik over en stor mængde transskriberingsudskrifter (ibid.: 264). Gennem kodningen forsøgte vi at finde mønstre ved at undersøge, om nogle udsagn går igen. Kodningen er foregået ved, at vores transskription er blevet inddelt i temaer, for senere at kunne identificere specifikke og relevante udtalelser. Disse temaer blev udviklet i opstartsfasen, med afsæt i vores teoretiske kendskab, og det undersøgte eksisterende forskning. Igennem flere af vores interviews har flere passager fået temaet "stigmatisering", "afskrækkelse" etc. På denne måde har vi skabt en systematik, der har hjulpet os ved udarbejdelsen af selve analysen. De udvalgte tekstpassager, blev efterfølgende gennemlæst. Derudfra har vi vurderet, om de skulle omkodes, eller om de skulle kombineres (ibid.: 262). Ud fra Kvale og Brinkmann (2015) kan måden, hvorpå vi har kodet, betragtes som begrebsstyret kodning, hvor vi i forud for kodningsprocessen har udviklet nogle temaer (ibid.). Efterfølgende har vi stillet spørgsmål til meningsenhederne, ud fra vores problemformuleringen, hvorigennem vi afslutningsvis har bundet de væsentligste temaer sammen til et deskriptivt udsagn som udgør vores samlede analyse tekst (ibid.: 269-270).

5.5 Udvalgelse og rekruttering af informanter

I det følgende afsnit vil der indgå en beskrivelse af forarbejdet, inden dataindsamlingen blev udført, herunder refleksionerne ved udvælgelsen og rekrutteringen af informanterne.

5.5.1 Udvalgelse

Udvælgelse af informanter har betydning for både kvalitet og gyldighed i den indsamlede data og vores analysemuligheder. Udvalget bør således overvejes nøje, og kan med fordel gøres ved at sammensætte informanter, med forskellige perspektiver, hvormed de kan supplere hinanden emnemæssigt. En strategisk udvælgelse af informanter er således anvendt med det formål, at datamaterialet er nuanceret, og hvor der inddrages så mange relevante aspekter til belysningen af problemformuleringen som muligt (Andersen & Klemmensen 2012: 161).

Det fagprofessionelle perspektiv er vigtigt i forhold til besvarelsen af specialets problemformulering. Deres perspektiv afdækker deres håndtering af dilemmaet i praksis, mellem kriminalitetsforebyggelse og risikoen for stigmatisering, i forhold til unges omgang med stoffer. Det er netop disse fagpersoner, der har erfaringer, ud fra deres forebyggende arbejde med de unge. Disse erfaringer kan give os en forståelse af det sociale samspil, samt hvordan disse processer kan føre til stigmatisering. At anvende fagprofessionelle som primær empiri kan dog have sine begrænsninger, i forhold til deres måde at tænke og italesætte deres selvrepræsentation. Fagpersonerne kan, i deres fortællinger, undlade en kritisk vinkel af deres egen arbejdsfunktion, på baggrund af deres loyalitet over for arbejdspladsen og samarbejdspartner. Dette kan formodes at have en indvirkning på den viden, som produceres gennem interviewene. Gennem en sikring om fuld anonymitet, har vi forsøgt at åbne op for muligheden for at være kritiske over egen funktion. Om deres fortællinger stemmer overens med det de gør i praksis, eller om de fremhæver deres fortællinger i en positiv retning, kan vi dog ikke objektivt afgøre. Ideelt set kunne interviewene derfor have været fulgt op af observationer af deres praksis. Dette har dog ikke været muligt, da informanterne ikke ønskede observatører i interaktionen med sårbare unge, af etiske årsager. Desuden blev vi ligeledes begrænset af covid-19 situationer i forhold til udførelsen af observationer gennem fysisk tilstedeværelse.

Ved udvalget af informanter har vi som udgangspunkt ikke fastsat særlige kriterier i forhold til alder, køn mv. De overordnede kriterier er derimod, at informanterne skulle indgå i SSP-samarbejdet og dermed have oplevelser og erfaringer med unge i det kriminalpræventive arbejde. Såfremt der var flere aktuelle informanter med samme funktion, skulle det være vedkommende med størst erfaringsgrundlag. Desuden skulle det så vidt muligt være forskellige professioner, da dette kunne give mulighed for flere nuancer, som kunne inddrages i specialets analyse.

5.5.2 Rekruttering

SSP-koordinatoren blev fundet gennem private kontakter, hvorigennem han agerede gatekeeper, i forhold til at skabe kontakten til øvrige relevante informanter. Herigennem blev han spurgt, om han kunne henvise til øvrige fagpersoner fra SSP-regi, ud fra ovenstående udvælgelseskriterier. Herunder fagpersoner, som kunne bidrage med deres erfaringer og oplevelser, med at stå i et dilemma i forebyggelsen af unges omgang med stoffer. Det blev aftalt, at kontakten til de øvrige fagpersoner skulle gå gennem ham. Vi sendte derfor en mail til SSP-koordinatoren med specialets emne, interviewets formål samt, hvilke etiske retningslinjer, der var forbundet med deltagelsen. Efterfølgende videresendte han en forespørgsel om deltagelse til de øvrige fagpersoner. Gennem hans anbefalinger har han medvirket til en hurtig og effektiv rekruttering af øvrige informanter, hvor de selvstændigt har indvilliget i at deltage i vores interviews. En central udfordring ved at anvende en gatekeeper i rekrutteringsprocessen kan dog være, at gatekeeperen henviser til informanter, som har et positivt billede af deres håndtering af dilemmaet i det forebyggende arbejde. Gatekeeperen kan således præge dataindsamlingen, idet han kan sikre sig, at SSP-samarbejdet og deres håndtering fremstilles så positivt som muligt (ibid.: 167). Grundet kommunens størrelse havde gatekeeperen ikke et stort udvalg af fagpersoner i SSP-samarbejdet, hvorfor gatekeeperens udvælgelse af relevante informanter ikke nødvendigvis ville have været anderledes, hvis vi selv havde taget direkte kontakt til fagpersonerne. Omvendt kan kommunens størrelse og den begrænsede mængde af fagpersonale bidrage til endnu en udfordring, idet gatekeeperen har kendskab til de øvrige informanter. Der kan derfor være en risiko for, at informanterne tager højde for, at de ikke nødvendigvis er anonymiseret for gatekeeperen og dermed tilbageholder kritiske vinkler i deres besvarelser.

Alle kontaktede informanter takkede ja til at deltage i interviewene, dog måtte den kontaktede socialrådgiver afstå sin deltagelse, grundet akutte arbejdsopgaver. Vi kunne med fordel have forsøgt at tage kontakt til øvrige socialrådgivere, men grundet specialets tidsfrist, måtte vi erkende, at det ikke var muligt. Det har således resulteret i, at interviewene har fundet sted i én kommune, med i alt seks informanter. De seks informanter består således af én forebyggelsesbetjent, én SSP-koordinator, tre gademedarbejdere og én SSP-skolelærer (fritidsvejleder). Disse informanter tager alle del i SSP-samarbejdet i den pågældende kommune.

Der stilles ingen krav om antallet af interviews i en kvalitativ undersøgelse, men begrebet "mætningspunkt" anvendes generelt som vejledning. Det vil altså sige, at mætningspunktet er nået,

når der ikke længere opstår ny viden til belysning af problemstillingen (ibid.: 165). Indeværende speciale er dog underlagt tids- og pladsmæssige begrænsninger, hvilket har betydet, at vi ikke har haft mulighed for at fortsætte dataindsamlingen, selvom empirien ikke blev mættet fuldt ud. Det blev derfor vurderet, at de seks interviews var passende i forhold til specialets rammer, herunder omfang og en prioritering af tid, til bearbejdning af det indsamlede datamateriale.

5.6 Ethiske overvejelser

I det følgende afsnit vil der indgå en beskrivelse af vores etiske overvejelser som opstod undervejs i specialeprocessen, samt hvordan disse blev håndteret.

I forbindelse med vores dataindsamling, gennem kvalitative interviews, har vi forholdt os til nogle formelle retningslinjer. Disse retningslinjer har betydet, at der forud for interviewenes begyndelse er indhentet mundtligt samtykke med henblik på, at interviewene må anvendes i specialet. I samme anledning er informanterne blevet informeret om, at de til enhver tid har mulighed for at trække deres samtykke tilbage. De er ligeledes blevet bekendt med, at de til enhver tid kan få adgang til deres pågældende interview, når det er transskriberet. Dog har ingen, på nuværende tidspunkt, efterspurgt dette. Kvalitative studier giver generelt anledning til nogle etiske problemstillinger- og potentialer (Brinkmann & Tanggaard, 2010: 429). En central problemstilling er, at interviewene omhandler informanternes egne personlige erfaringer og refleksioner. Den kvalitative tilgang beskæftiger sig altså med private, subjektive og til tider intime aspekter af informanternes oplevelser. Disse personlige erfaringer og refleksioner, som kommer til udtryk i interviewene, danner således grundlag for at reflektere over formelle etiske retningslinjer, inden, under og efter interviewene (ibid.). Et centralt opmærksomhedspunkt er, at vi som forskere og studerende på Aalborg Universitet selv er ansvarlige for at behandle personidentificerende oplysninger fortroligt (ibid.). Dette har vi efterlevet både i forhold til optagelse af interviewsamtale, opbevaring af lydfileerne, anonymisering ved transskribering og opbevaring af transskribering. Vores informanter har ønsket at være anonyme både i forhold til identitet og tilhørende kommune, på trods af tilbuddet om, at efterlæse interviewene og gennemlæsning af specialet, inden det ville blive publiceret. Det har vi selvfølgelig efterlevet, hvorfor vi allerede i transskriberingsprocessen har angivet kommunen, øvrige genkendelige steder og navne med et "X". Informanterne er desuden gjort opmærksomme på, at efter endt rapportering, vil både lydfileerne og de transskriberede interviews blive destrueret. Endvidere er alle interviewene blevet

optaget med Microsoft Teams' videooptagelse og på en diktafon. Herefter er både optagelserne og transskriberingerne gemt i en "fileshare" mappe, som er et sikkert drev.

5.7 Kvalitetskriterier

Specialets metode er udelukkende af kvalitativ karakter, hvorfor der i vurderingen af kvaliteten tages udgangspunkt i Kvale og Brinkmanns nye udformning af kvalitetsbegreberne. Ved kvalitativ forskning anvendes begreberne; gyldighed, pålidelighed og generalisering, i spørgsmålet om forskningens kvalitet (Kvale & Brinkmann, 2015: 317). Med baggrund i disse begreber vil der i nedenstående afsnit indgå en diskussion af specialets kvalitet.

5.7.1 Gyldighed

Gyldighed kan vurderes ud fra, hvorvidt undersøgelsen undersøger det, den har til formål at undersøge (ibid.: 318). Specialets metode udgøres af kvalitative forskningsinterviews, hvori fagpersonerne er blev spurgt ind til deres erfaringer og oplevelser. Interviewguiden har derigennem bidraget til en styrkelse af specialets gyldighed, da vi således har sikret os, at der ved hjælp af interviewguiden blev besvaret på spørgsmål, som relaterer sig til undersøgelsens formål. Som tidligere nævnt er det dog usikkert, hvorvidt fagpersonernes besvarelser er ud fra et idealistisk billede, og ikke deres reelle overvejelser og handlinger i praksis. Der kunne derfor overvejes, hvorvidt specialets gyldighed kunne styrkes ved at foretage observationsstudier, som supplement til de udarbejdede kvalitative interviews. Metoden gennem iagttagelser af fagpersonernes interaktion med de unge, kunne formentlig have styrket kendskabet til deres håndtering i praksis af disse dilemmaer. Derigennem kunne vi have tilegnet os en anden viden, end vidensproduktionen gennem interviewene.

5.7.2 Pålidelighed

Pålidelighed vurderes ud fra troværdighed af undersøgelsen, og hvorvidt specialets empiriske fund kan reproduceres på andre tidspunkter, og af andre forskere (ibid.). For at styrke pålideligheden har vi sørget for gennemsigtighed i vores antagelser og fremgangsmåder. Desuden angives der løbende argumenter for både valg af empiri, teori og metode. Læseren kan således vurdere fornuften og

rationalet bag vores valg. Dette kan således give en anden forsker mulighed for at forsøge at reproducere de empiriske fund. Hvorvidt dette kan lykkes til fulde er usikkert, idet interviewene er præget af subjektivitet og subjektive meningsdannelser. En kommende forsker kan altså anvende samme metode, men det må formodes, at de udvalgte informanter og deres subjektive fortællinger er afgørende for, hvorvidt de empiriske fund er reproducerbare.

5.7.3 Generaliserbarhed

Generaliserbarhed omhandler, hvorvidt vores empiriske resultater kan generaliseres til en bredere kontekst. Altså hvorvidt vi kan sige, at det, der er gældende i vores forskningsresultater, også er gældende i flere kommuner (Andersen, Hansen & Klemmensen, 2012: 105). Dette kan være vanskeligt at imødekomme i et kvalitativt casestudie, da informanterne repræsenterer en relativ lille antal af øvrige fagpersoner, som dagligt indgår i det forebyggende arbejde. Omvendt er dilemmaet teoretisk inspireret, hvorfor det må antages, at dilemmaet kan opstå hos alle fagpersoner, som beskæftiger sig med kriminalitetsforebyggende indsatser. Dog kan dilemmaet håndteres forskelligt, afhængig af deres forebyggende position samt deres subjektive tilgang. Konklusionen må dermed være, at undersøgelsens resultater skal være tankevækkende, samt inspirere til refleksioner over håndteringen af dilemmaet, i det forebyggende arbejde med unge. Informanterne fra den pågældende kommune, udgør den primære faggruppe i SSP-samarbejde, dog med undtagelse af en socialrådgiver. Hvis der skulle argumenteres for, at der er analytisk generaliserbarhed, kunne det være på baggrund af, at vi netop har den primære gruppe af fagpersoner som informanter, og derudfra kunne vi spørge, hvorfor de skulle håndtere deres dilemmaer anderledes, end andre kommuner. Skulle den ikke være generaliserbar i forhold til andre kommuner, kunne det være grundet kommunernes størrelse eller eksempelvis omfang af kriminalitetsproblemer. Vi kunne med fordel have styrket vores generaliserbarhed, såfremt vi havde opstillet disse kriterier ved udvælgelsen af kommunen.

6. Teoretisk rammesætning

Dette kapitel præsenterer den teori, der i samspil med eksisterende forskning bærer specialets analyse. I nedenstående vil der derfor indgå en redegørelse af Stafford & Warrs *Reconceptualizing Deterrence Theory*, samt de valgte teorier inden for det stemplingsteoretiske perspektiv. Disse teorier er følgende: Edwin Lemerts Primary and Secondary Deviance, Howard S. Beckers *Theory of Labelling*, John

Braithwaites *Reintegrative Shaming Theory*, samt Shermans *Defiance Theory*. Foruden en redegørelse af teorierne og deres begreber, vil der løbende indgå en beskrivelse af deres anvendelighed i specialets analyse.

6.1 Afskrækkelsesteori

De fleste afskrækkelsesteoretikere skelner skarpt mellem individuel- og generel afskrækkelse. Mark C. Stafford og Mark Warr har skabt en ny udlægning af denne teori, hvori de opstiller en direkte og indirekte erfaring med straf, samtidig med, at de tager højde for strafundgåelse (Stafford & Warr, 1993: 432). Individuel afskrækkelse handler om at straffe gerningsmænd for deres kriminelle handlinger, og afskrække dem fra at begå fremtidig kriminalitet. Her er der tale om en direkte erfaring med straf (ibid.: 432). Generel afskrækkelse handler om, at når samfundet straffer nogle for deres lovbrud, så afholder det også andre fra at begå samme lovbrud. Dog er der uenighed om, hvorvidt generel afskrækkelse har en effekt. Den generelle afskrækkelse appellerer til den generelle befolkning, også dem som ikke selv bliver straffet. Der er altså tale om en indirekte oplevelse med straf, eksempelvis når bekendte straffes (ibid.). Altså kan det siges, at individuel- og generel afskrækkelse refererer til to forskellige grupper i samfundet: straffede lovovertrædere og den generelle befolkning (ibid.).

6.1.1 Stafford & Warr - Reconceptualizing Deterrence Theory

Stafford og Warr er kritiske overfor denne skarpe distinktion mellem individuel- og generel afskrækkelse. De hævder, at mennesker ofte både oplever individuel- og generel afskrækkelse (ibid.). Stafford og Warr påpeger derfor, at afskrækkelsesteoretikere bør overveje, hvad der sker, når lovovertræderen undgår straf, eller kender til andre, som har undgået straf. De begrundet dette med, at graden af kriminalitetsafskrækkelse er udfaldet af både direkte og indirekte erfaring med straf og strafundgåelse (ibid. 433). Erfaringen med at undgå straf har ifølge Stafford og Warr betydning for, om en person er tilbøjelig til at begå yderligere kriminalitet i fremtiden (ibid.: 434). Essensen af denne hypotese er, at den skarpe distinktion medfører en risiko for, at der bliver overset nogle personer, der har erfaring med at undgå straf, som ikke hører under indirekte straf, men derimod ”direkte straf” (ibid.).

Stafford og Warrs hypotese om, at hvad end der er tale om straffede eller ikke-straffede samfundsborgere, så har alle mennesker sandsynligvis en erfaring med indirekte- og direkte straf og strafundgåelse. Kritikken mod den generelle teori er derfor, at der ikke tages højde for, om personerne har indirekte eller direkte erfaring med at undgå straf. Derfor vil deres bud på en ny og stadig enkel teori være en teori, som er centreret om: *"indirekte erfaring med straf og strafundgåelse"* og *"direkte erfaring med straf og strafundgåelse"* (ibid.: 435).

Denne teori er relevant for dette speciale, idet kriminalitetsforebyggelsen kan indebære et afskrækkende element, gennem retshåndhævelse eller trussel herom. Indeværende problemformulering lægger op til en undersøgelse af, hvorvidt fagpersonerne kan inddrage et afskrækkelseselementet foruden at fremme en stigmatiserende effekt. Med udgangspunkt i afskrækkelsesteorien kan nogle unge placeres i kategorien, hvor der er direkte erfaring med straf, såfremt de møder en reaktion fra fagpersonerne fra SSP. Det afskrækkende element består i risikoen for straf, hvad end den er formel eller uformel. Teorien lægger dermed op til en nærmere undersøgelse af, hvordan SSP bruger afskrækkelse som et forebyggende element samtidig med, at de håndterer risikoen for stigmatisering. En anden refleksion er, at unge kan have erfaring med strafundgåelse gennem manglende reaktion fra fagpersonerne, eller endnu ikke er blevet pågrebet ved stofbruket. Har fagpersonerne så samme mulighed for, at den unge kan blive afskrækket for fremtidigt forbrug? Og kan den unge forstå den risiko, deres stofindtag medfører, når deres erfaring viser, at det ikke medfølger konsekvenser af deres forbrug?

6.2 Stemplingsteoretisk perspektiv

Det stemplingsteoretiske perspektiv retter sit fokus mod samfundets reaktion på afvigende adfærd, modsat de mere traditionelle kriminologiske teorier, som fokuserer på gerningsmanden og motivation for lovbrud. Den stemplingsteoretiske tradition foreslår derfor, at der også bør fokuseres på adfærden hos de personer, som stempler og reagerer på adfærden, samt forsøger at kontrollere lovovertrædere. Dette begrundes med, at det netop er disse bestræbelser på social kontrol, der udløser, at personer ender i en kriminel løbebane. Det centrale budskab inden for afvigelse- og stemplingsteoriene er, at en udpegning eller stempling af en person som afviger, kan føre personen længere ud på kanten af samfundet, end han eller hun ellers ville være kommet (Cullen, Agnew & Wilcox, 2014: 253).

6.2.1 Edwin Lemert – Primary and Secondary Deviance

I 1951 introducerede Lemert sondringen mellem *primær* og *sekundær* afvigelse, som opstår i en interagerende proces mellem individet og dens omgivelser. Den primære afvigelse opstår, når individets omgivelser definerer individet som værende afvigende, hvorimod individet ikke selv har samme opfattelse af sin adfærd som værende afvigende (Lemert, 1952: 264). Alle handlinger, der overtræder de sociale normer eller straffeloven, har dog ikke altid langsigtede negative konsekvenser. Nogle handlinger opdages ikke og andre resulterer blot i en ”korrigerende” straf, hvor straffen afskrækker individet fra yderligere overtrædelser (Rosenberg, 2010: 551). Lemert definerer disse normbrud som primær afvigelse, hvor handlingen hurtig glemmes, og lovovertræderen fortsætter som oftest med lovlydig opførsel. Primær afvigelse modtager altså enten ingen social reaktion, eller en mild korrigerende reaktion. Først ved gentagelse af den afvigende adfærd vil samfundets reaktion sandsynligvis fremstå stærkere og mere straffende. Lemert angiver, at såfremt der sker en fortsættelse af primær afvigelse, vil det medføre samfundsmæssige sanktioner, der er hårde nok til at forårsage stigmatisering, og dermed fremskynde sekundær afvigelse (ibid.: 552). Den sekundære afvigelse opstår således først, når individet accepterer samfundets negative reaktion på den primære afvigelse, og dermed påtager sig en afvigende identitet. Den sekundære afvigelse fremskyndes altså i form af en ændret selvopfattelse, som konsekvens af samfundets reaktion (Lemert, 1952: 264). Sekundær afvigelse er som oftest mere alvorlig end den primære afvigelse, og betragtes som karakteristisk for en ændret identitet som “afviger” (Rosenberg, 2010: 552).

Lemerts sondering mellem primær- og sekundær afvigelse kan således give indeværende speciale en forståelse af, at de unges omgang med stoffer kan betragtes som en primær afvigelse. Teorien frembringer ligeledes en forforståelse om, at fagpersonernes reaktion på stofbruget kan medføre, at afvigelsen bliver sekundær.

6.2.2 Becker - Theory of Labelling

Howard Becker har gennem sin bog “*Outsiders – Studies in the Sociology of Deviance (1963)*” bidraget til afvigelses- og stempelingsteorien. Becker lod sig inspirere af forudgående teorier, inden

for afvigelses- og stemplingssociologiske perspektiver (Tannenbaums (1938); Lemert (1951)), hvor han i bogen identificerer den proces, der skaber afvigere (Jacobsen & Jensen, 2013: 178).

Becker angiver, at ”afvigelse skabes af samfundet”, men dette skal ikke betragtes ud fra en forståelse om, at individer kun begår kriminelle handlinger efter, at han eller hun er blevet stemplet som kriminel (Becker, 2005: 29). Becker hævder derimod, at oplevelsen af at blive ”grebet” eller ”afsløret” i en forbrydelse mod samfundets regler, er et afgørende trin i udviklingen af en afvigende identitet og en kriminel livsstil. Det er således samfundets reaktion og stemplingen af den afvigende, der er med til at skabe afvigelsen (ibid.). Når først omgivelserne har stemplet personen som værende afviger, iværksættes en stemplingsproces. Denne proces medfører, at omgivelsernes negative forventninger internaliseres, hvorfor individet begynder at opføre sig derefter, og dermed skabes en selvopfyldende profeti (ibid.: 52).

Stemplingen som afviger er dermed et udtryk for ”moraliske entreprenørers” opstilling af regler og reaktioner, snarere end biologiske eller personlige afvigende egenskaber, ved individet (ibid.: 30). Becker angiver dermed, at fokuset bør rettes mod de personer, som skaber en reaktion på afvigende adfærd, hvor de har til hensigt at kontrollere afvigeren (ibid.: 32). I indeværende speciale anskues fagpersonerne i SSP-regi som moraliske entreprenører, da de kan betragtes som regelhåndhævere, der har til hensigt at kontrollere unges afvigende adfærd. Fagpersonernes signaler og reaktioner, i forsøget på at korrigere de unge, er dermed et centralt genstandsfelt i specialets analyse, da disse reaktioner - ifølge Becker - kan få afgørende betydning for den unges identitet og fremtidig adfærd (ibid.).

6.2.3 Braithwaite - Reintegrative Shaming Theory

John Braithwaites teori om shaming (1989) tager udgangspunkt i flere af de klassiske kriminologiske teorier, såsom stemplingsteori, kontrolteori, strain-teori og subkulturteori. Han forsøger derigennem at styrke og forene disse teorier ved at medtænke begrebet ”reintegrerende skam” (Braithwaite, 1989: 274). Braithwaites overordnede budskab er, at den afvigende adfærd øges, når skammen er stigmatiserende og omvendt, at afvigelsen forebygges, når skammen er reintegrerende (ibid.: 268).

Han mener, at skam kan påføres gennem spydige kommentarer, hovedrysten eller en verbal konfrontation, hvor den unge mindes om, hvor forkert en handling har været. Braithwaites teori om shaming omhandler altså, hvorledes skam påføres en person, der har begået en kriminel handling samt, at karakteren af den påførte skam er afgørende for, om personen fortsætter sine kriminelle handlinger (ibid.). Teorien omhandler ligeledes, hvordan det har en afskrækkende og dermed kriminalpræventiv effekt, hvis personen indgår i gensidige afhængighedsforhold, hvor vedkommende har vished om, at nogen vil skamme sig over ham eller hende, hvis denne udførte en kriminel handling. Skammen kan således have to forskellige bivirkninger alt efter, hvordan den påføres, og hvad den erstattes af. Ifølge Braithwaite kan skammen enten ende med at være stigmatiserende eller reintegrerende (ibid.: 269).

Braithwaites begreb reintegrerende skam dækker over situationer, hvor samfundet og personer udtrykker misbilligelse af lovovertræderens handling. Det er dog væsentligt, at konfrontationen efterfølges af bestræbelser på at reintegrere lovovertræderen tilbage i samfundet, som en lovlydig borger, gennem fornyet accept og tilgivelse. Disse bestræbelser kan variere fra et smil, der signalerer accept og tilgivelse, til mere formelle skamceremonier, hvor lovovertræderen fratages rollen som afviger. I forlængelse af dette påpeger Braithwaite, at skam og reintegrationen ikke finder sted samtidig, men at reintegration er resultatet af udskamning (ibid.: 272). I modsætning til reintegrerende skam, findes stigmatiserende skam. Denne omhandler, at skammen for den afvigende handling påføres personen, frem for handlingen. Skammen er således ikke forbundet med accept og respekt, hvorfor den derimod kan have en stigmatiserende effekt. Denne type skam vil således indebære, at der ikke gøres en indsats for at forene lovovertræderen med samfundet. Personen vil derimod blive vendt ryggen og udstødt, hvilket medfører, at personen opsøger andre individer, som vil respektere og acceptere vedkommende (ibid.: 273). Dette medvirker til, at subkulturelle fællesskaber bliver attraktive, da disse ligeledes er udstødt af det konventionelle samfund. Lovovertræderens handlinger vil ikke nødvendigvis danne grundlag for stigmatisering i disse subkulturelle fællesskaber, hvilket øger sandsynligheden for, at personen fortsætter sin afvigende adfærd (ibid.). Braithwaite hævder, at mange fejlagtigt mener, at stigmatisering er mere kriminalpræventivt end reintegrerende skam. Dette begrundes med, at det anses som værende mere afskrækkende at blive stigmatiseret og udstødt, end at blive påført en skam, for derefter at blive tilgivet. Heraf argumenterer Braithwaite for, at alvorlighedsgraden af sanktionen ikke har den afgørende virkning, men snarere udførelsen af sanktionen. Skammen bør altså påføres af nogle, som den skamfulde person holder af, for at opnå

den største effekt. Herigennem vil lovovertræderen efterstræbe at ændre adfærd, i forsøget på at undgå at skuffe disse. Omvendt kan lovovertræderen ligeledes afvise disse personer, hvor denne potentielt kunne føle skam, hvis han eller hun føler sig stigmatiseret og udstødt. Skammen vil således ikke længere have nogen præventiv virkning (ibid.: 272-273).

På baggrund af ovenstående har Braithwaite bidraget til en udvidelse af vores forståelse om, at en stemping skaber en forværring af de unges livssituation, idet han anser denne tese som både rigtig og forkert. Braithwaite pointerer, at dette afhænger af, hvorvidt skammen er reintegrerende eller stigmatiserende, hvilket er afgørende for, om tesen er rigtigt eller forkert (ibid.: 268). Braithwaites tese om reintegrerende- og stigmatiserende skam, vil i foreliggende analyse derfor anvendes til at belyse skammen, i fagpersonernes håndtering af de unges brug af stoffer. Teorien anses som relevant, idet skellet mellem disse typer af skam, kan have afgørende betydning, i forsøget på at håndtere dilemmaet, mellem kriminalitetsforebyggelse og risikoen for stigmatisering.

6.2.4 Sherman - Defiance theory

Afskrækkelse- og stemplingsperspektiverne giver modstridende forudsigelser af effekterne fra sanktioner på kriminel adfærd, hvilket har skabt mange års debat mellem disse. Lawrence W. Sherman (1993) har derfor frembragt en erkendelse af, at ingen af disse perspektiver er fuldkomne til at forklare individers reaktion på sanktioner (Sherman, 1993: 277).

I 1993 udarbejdede Sherman derfor *Defiance theory*, om *trods*, for at forklare betingelser, hvor sanktioner kan give den modsatte, eller ingen virkning, afhængig af lovovertræderens oplevelse af sanktionen. Herigennem argumenterer han for, at individer potentielt kan reagere med *øget kriminalitet, afskrækkelse fra kriminalitet eller en irrelevans for fremtidig adfærd* (ibid.: 280).

Sherman hævder, at der kan identificeres to temaer fra den eksisterende forskning, af både afskrækkelses- og stempingsteori, som kan tydeliggøre effekterne af sanktioner. For det første afhænger sanktionernes effekt af en opfattelse af retfærdighed, idet sanktioner, der betragtes som urimelige, er mere tilbøjelige til at øge kriminel adfærd. Følelsen af uretfærdighed kan opstå ved manglende respekt fra håndhæveren, eller ved at opleve sanktionen som værende diskriminerende, stigmatiserende, ufortjent, overdreven eller på anden måde objektivt uretfærdig (ibid.: 279-280).

Endvidere identificerede han, at sanktioner øger kriminalitet ved individer, som er svagt forbundet til det konventionelle samfund, samt dens normer og værdier. Omvendt vil sanktioner over for individer, med et stærkt socialt bånd til samfundet, virke afskrækkende. Individer med et svagt bånd til samfundet har således større risiko for at reagere med trodsighed, end individer med et stærkt socialt bånd (ibid.).

Med udgangspunkt i Shermans *Defiance theory* kan de unge reagere med trodsighed mod en sanktion, såfremt de oplever reaktionen som værende uretfærdig eller stigmatiserende. Tiltag, der anvendes i det forebyggende arbejde mod unges omgang med stoffer, indebærer ikke nødvendigvis formelle samfundssanktioner, men tiltagene kan fortsat blive betragtet som uretfærdige og stigmatiserende. Teorien vil derfor anvendes som supplement til de øvrige beskrevne teorier.

7. Analyse

Dette kapitel indeholder specialets samlede analyse, som består af to analysedele. Begge analysedele giver samlet set et indblik i, hvordan vores informanter håndterer dilemmaet i praksis mellem kriminalitetsforebyggelse og risikoen for stigmatisering, i forhold til unges omgang med stoffer. Analysedel 1 omhandler fagpersonernes håndtering af risikoen for stigmatisering inden der vurderes, hvorvidt der skal iværksættes en forebyggende indsats. Analysedel 2 omhandler fagpersonernes håndtering af risikoen for stigmatisering i konkrete forebyggende indsatser. Endvidere skal det tilføjes, at der undervejs i analysen refereres til vores informanter, når der henvises til fagpersonerne. Endvidere vil der blive anvendt følgende forkortelser for fagpersonerne: SSP-koordinatoren: SSP-K, Forebyggelsesbetjenten: FB, Gademedarbejderne: G1, G2, G3 og Fritidsvejlederen: F-V.

Analysedel 1: Håndteringen af risikoen for stigmatisering forud for en eventuel indsats

1.1 Fagpersonernes samarbejde

“Samarbejds møder er virkelig med til, at vi kan danne os et helhedsbillede”

Et gennemgående fokus blandt fagpersonerne, inden for dette tema, er §115-møderne. Gennem vores interviews italesætter alle seks fagpersoner, at § 115-møderne anses som et centralt redskab, i det forebyggende arbejde. Her har de mulighed for at drøfte enkeltsager med de øvrige fagpersoner i SSP-regi, hvor de må udveksle oplysninger om den unges personlige- og familiemæssige forhold (Det Kriminalpræventive Råd, 2012: 35). I nedenstående citat angiver G2, hvorfor disse §115-møder er et væsentligt element:

G2: “[...] jeg kan, eller en samarbejdspartner kan for eksempel have en opfattelse af, at ham der [den unge] er en møgunge, der ryger for meget hash, men så kan fritidsvejlederne måske supplere med en anden viden, fordi hun kender ham fra en helt anden situation. Forebyggelsebetjenten og socialrådgiver kender ham så måske fra en helt tredje og fjerde side. Så de her samarbejds møder er virkelig med til, at vi kan danne os et helhedsbillede af den unge, hvor jeg så måske kan sidde tilbage og tænker, okay.. han er meget mere end bare en møgunge med hash problem” (Bilag 5: 11).

Det udledes fra G2s citat, at disse samarbejds møder er væsentlige i forhold til at tilvejebringe forskellige oplysninger om den unge, hvor de sammen kan danne sig et samlet helhedsbillede. Fagpersonernes kendskab til de unge i forskellige sammenhænge kan altså bidrage til, at nogle fagpersoner får ændret deres syn eller vurdering af den unge. Foruden disse tværsektorielle møder kan nogle af fagpersonerne stå alene med deres vurdering af den unge, hvilket kan bidrage til en øgede risiko for stigmatisering i det forebyggende arbejde med den unge. Denne fortolkning kan illustreres med afsæt i Beckers teori om afvigelse. Ifølge Becker er det fagpersonernes signaler og reaktioner på den afvigende adfærd, der er med til at skabe afvigelsen (Becker, 2005: 29). Fagpersonernes snævre syn på den unges situation, kan altså øge risikoen for stigmatisering i interaktionen, hvis fagpersonerne udelukkende sidder med eget perspektiv, hvor den unge stemples som ”en møgunge med hash problemer”. Den unge vil således ikke blive betragtet som et unikt individ, men derimod ud fra en stereotyp opfattelse. Fagpersonerne kan således risikere at forbinde den unge med afvigende- og dermed uønskede karakteristika, på baggrund af deres opfattelse af den unge, hvilket kan medføre, at den unge mødes med negative forventninger fra start. Samarbejds møder

med vidensdeling omkring den unge, kan dermed bidrage til, at der skabes et mere nuanceret billede af ham eller hende. Dette kan skabe de bedste forudsætninger for arbejdet med den unge, og mindske risikoen for stigmatisering, idet han eller hun kan blive betragtet- og mødt som et unikt individ.

“Der kommer en eller anden form for drøftelse, inden vi gør noget”

G2 angiver dog, at i nogle tilfælde bør der handles inden for en kort tidsramme, hvorfor et §115-møde, med adskillige samarbejdspartnere, ikke altid er muligt, inden iværksættelsen af en indsats. G2 oplever derfor, at de ofte kan stå i et dilemma om, hvorvidt og hvorledes der skal handles i situationen. Særligt gademedarbejderne som ofte møder de unge på gadeplan kan stå i dette dilemma, hvor de angiver, at et hurtigt opkald til SSP-koordinatoren eller forebyggelsesbetjenten, uanset tidspunkt, kan understøtte dem i beslutningen. G2 udtrykker det således: *“Men altså vi drøfter jo de her tvivls-ting i vores team og sammen med SSP-koordinator hele tiden. Altså hvad gør vi, og hvad gør vi ikke”* (Bilag 5: 3-4). Der indgår dermed en forudgående drøftelse, inden en eventuel indsats, hvor der sikres en fælles forståelse om, hvad der bør gøres, og hvilke reaktioner, der skal undgås.

I interviewet bliver SSP-koordinatoren direkte spurgt om, hvilke overvejelser fagpersonerne gør sig, inden iværksættelsen af en indsats, i forsøget på at undgå eller mindske risikoen for stigmatisering af den unge. SSP-koordinatoren besvarer spørgsmålet således:

SSP-K: ”Hvis vi.. hvis vi går til en fritidsvejleder ude på en af skolerne, eller en af skolerne kommer med noget til os [...]. Så vil der komme en eller anden form for drøftelse, inden vi gør noget, fordi vi er nødt til at sikre os om, at vi ikke gøre mere skade end gavn her” (Bilag 2: 9).

SSP-koordinatoren angiver altså, at en drøftelse med øvrige fagpersoner fortsat er nødvendig og prioriteres, inden der foretages en handling. SSP-koordinatoren medinddrager altså overvejelser omkring risikoen for stigmatisering, inden en eventuel indsats, netop for at ”sikre os om, at vi ikke gøre mere skade end gavn”. Med afsæt i Bjørgo kan en forudgående drøftelse bidrage til en udvidelse af det faglige synspunkt. Dette er i forhold til, hvilke tiltag, der bør prioriteres og hvilke, der bør undgås for at mindske risikoen for utilsigtede virkninger (Bjørgo, 2016: 5).

“Det lykkedes ikke”

Omvendt pointeres det af G2, at en hurtig reaktion kan medføre fejlvurderinger i forhold til hvilke reaktioner, der er de rette for den unge. G2 udtrykker:

G2: "Jamen det drøfter man så bagefter og siger, jamen okay. Det lykkedes ikke, er der så noget andet, der skal gøres og måske er det nogen andre end os. Den drøftelse kommer helt naturligt, hvis man synes noget gik dårligt" (Bilag 5: 12).

G2 giver altså udtryk for, at deres indsats ikke altid virker efter hensigten. At G2 indrømmer, at de ikke altid gør tingene, således at der opnås et optimalt outcome, kan bevidne om informantens troværdighed. Ud fra vores fortolkning illustrerer citatet en erkendelse af, at fagpersonerne også kan lave en fejlsvurdering, hvor indsatsen ikke virker efter hensigten. Dog kan citatet, med udgangspunkt i Bjørgo, fremvise, at fagpersonerne forsøger at evaluere indsatsen og i processen forsøger at genoverveje, hvilke indsatser, der kan være hensigtsmæssig i forhold til den unges situation. Disse overvejelser kan altså mindske risikoen for potentielle utilsigtede effekter af indsatsen, men de kan fortsat ikke garanteres (Bjørgo, 2016: 32).

"Den der har relationen, eller den der er tæt på, skal gå ind og gribe bolden"

Endnu et mønster, der kan identificeres inden for dette tema er fagpersonernes forudgående drøftelser af, hvem der har den bedste relation til den pågældende unge. Herigennem frembringer de en samlet vurdering af, hvem der er bedst egnet til at påtage sig opgaven, i forhold et forebyggende tiltag. Dette illustreres i følgende citat fra interviewet med SSP-kordinatoren:

SSP-K: "Det kunne også sagtens være, at fritidsvejlederen ringer og siger, at vi har to piger, der lige pludselig er begyndt at hænge ud med nogen, der ryger hash. Hvad gør vi? Hvor jeg så siger, er det nogle du er tæt på? [fritidsvejleder, red] Nej det er jeg ikke. Nå, men det ved jeg så måske, at gademedarbejder 1 eller gademedarbejder 2 er. Så er det klart, at den der har relationen, eller den der er tæt på, skal gå ind og gribe bolden" (Bilag 2: 5).

Ovenstående fortæller, at relationen til den unge har afgørende betydning for, hvem der bør handle i situationen. I dette kan der argumenteres for, at forsøget på at mindske risikoen for stigmatisering indgår implicit i deres drøftelse. Dette begrundes med, at fagpersoner med relation til den unge, har bedre forudsætninger for at tale med den unge om ressourcer og omkringliggende forhold. Fagpersonen, som har en relation til den unge, kan således se ud over problemet, hvorfor den unge ikke bliver defineret som et problem, og dermed ikke stemples som 'afviger'. Fagpersonernes forsøg på at kontrollere den unges brug af stoffer, kan ifølge teorien have afgørende betydning for, hvorvidt den unge bevæger sig i en negativ retning, og dermed skubbes længere ud i en misbrugsadfærd (Becker, 2005: 32). Derfor kan det være fordelagtigt, at fagpersonerne tager højde for, hvem der har den bedste relation til den unge, for netop at kunne reagere mest hensigtsmæssigt, og dermed undgå

utilsigtede udfald. En forudgående overvejelse, hvori fagpersonerne indbyrdes udvælger, hvilken fagperson, der har den bedste relation til den unge, kan ligeledes tolkes med afsæt i Braithwaite. Han angiver, at relationelle personer til den unge kan skabe de bedste præventive forudsætninger (Braithwaite, 1989: 272). Udvalget kan således bidrage til, at fagpersonernes håndtering har de bedste forudsætninger for at fremføre en reintegrerende, frem for en stigmatiserende skam.

“Så tænkte jeg, okay.. er det nu helt vildt flovt at blive set med mig”

Der er bred enighed blandt vores informanter om, at fagpersonerne i sig selv kan være stigmatiserende. De er bevidste om, at deres tilstedeværelse eller deres interaktion med unge kan bidrage til, at omgivelserne stigmatiserer de unge. SSP-koordinatoren og G3 udtrykker det således:

SSP-K: ”Men i X-kommune ved alle jo hvem gademedarbejdere og SSP er, så når nogen ser, at jeg står og snakker med en lille dreng ude på X-skole i 8. klasse eller 9. klasse. Så ved alle godt, fuck man det er lokummet, der brænder. Og selv dem som ikke kender mig tænker, at jeg er en af politiets forlængede arme. Jeg er kommunen” (Bilag 2: 15).

G3: ”For eksempel en dag, hvor jeg var inde på McDonald’s og spise en burger med en [ung pige]. Og så kom mange af de personer som hun kendte. Så tænkte jeg, okay.. er det nu helt vildt flovt at blive set med mig? Hvordan føler hun? [de bekendte] Ej, hvad har hun lavet? Fordi de tror sådan, at man har lavet noget dumt, fordi man er sammen med mig. Så jeg svarede, at hun ikke havde lavet noget og altså, at man ikke behøver at have lavet noget dumt for at være sammen med mig. [de bekendte] Gør man ikke!? Ej, så vil jeg da også gerne have en burger” (Bilag 6: 12-13).

Ovenstående illustrerer, at omgivelserne er bevidste om, at særligt SSP-koordinatoren og gademedarbejderne arbejder med kriminalitetsforebyggelse. Begge fagpersoner angiver altså, at risikoen for stigmatisering allerede kan opstå ved deres tilstedeværelse, eller når de interagerer med de unge. Citaterne er eksempler på, at omgivelserne kan stemple den unge som afviger, på baggrund af deres interaktion med fagpersonerne. Eftersom fagpersonerne er bevidste om denne risiko, forsøger de at finde alternativer i håndteringen. SSP-koordinatoren giver et eksempel herpå:

SSP-K: “Folkeskolen, altså fritidsvejleder-systemet arbejder jo med alle unge, så hvis vi får en deroppe fra, så går vi jo ind og prøver at være rådgiver for fritidsvejlederne. Så hjælper jeg jo med, at de får det løst rigtigt” (Bilag 2: 4).

SSP-koordinatoren fortæller i citatet, at fritidsvejlederen er en ’almindelig’ folkeskolelærer, som arbejder med alle unge, uanset problematikker. For at mindske risikoen for stigmatisering påtager

fritidsvejlederen sig opgaven, hvormed de øvrige fagfolk fra SSP-regi vil rådgive fritidsvejlederen på sidelinjen. Handlingen foretages således mere diskret og skånsomt, hvor den ikke nødvendigvis synliggøres for omgivelserne. Dette kan tænkes at mindske risikoen for stigmatisering blandt de unge. Begrundelsen for dette kan ligeledes tage afsæt i Beckers stempingsteori, hvor han angiver, at fagpersonernes reaktion i forhold til at adfærdskorrigere den unge, er afgørende for, hvorvidt den unge bevæger sig i en negativ eller positiv retning (Becker, 2005: 32). Hvis fagpersonerne er opmærksomme på, at den unge allerede kan blive stigmatiseret blot ved deres tilstedeværelse, kan deres reaktion blive tilpasset herudfra. Fagpersonerne prioriterer altså, at en forebyggende handling over for den unge er nødvendig, men de medtænker og tilpasser samtidig deres reaktion ud fra, at de er bevidste om denne stigmatiseringsrisiko.

1.2 Dilemmaet mellem relationsopbygning og formelle/uformelle sanktioner

“De skal føle, at vi hjælper dem og ikke er efter dem”

Gennem vores interviews, blev det tydeliggjort, at alle seks fagpersoner står overfor nogle dilemmaer omkring at opbygge eller opretholde en relation til de unge, samtidig med, at de også forsøger at forebygge den unges stofbrug. Dilemmaet består i, at hvis fagpersonalet reagerer på en bestemt måde, kan dette medføre, at de unge mister tilliden til dem. Nedenstående citater fra interviewet med G1 og SSP-koordinatoren påpeger netop vigtigheden af relationen til de unge:

G1: ”Men de skal jo gerne have den oplevelse, at vi kommer fordi vi vil dem, og fordi vi gerne vil hjælpe. Ikke fordi vi er politibetjente [...] Det er den der med, at de skal føle, at vi hjælper dem og ikke er efter dem” (Bilag 4: 8).

G1: ”Derfor er det vigtigt, at vi har den her klub også, der får de nogle gode ideer, når de spiller pool. Så fortæller de nogle ting, og så tænker de, at det hører den gamle ikke. Men det er en måde vi faktisk skaber nogle gode relationer på, og får viden om, hvad det er der foregår” (Bilag 4: 7).

SSP-K: “Relation er vejen til at vi kan hjælpe dem. Så hvis vi ikke er der, når de har det svært og der ikke er andre relationer i gang, så vil der ikke være nogen” (Bilag 2: 14).

Det fremgår af citaterne, at G1 er overvejende omkring, hvor vigtigt relationsopbygningen er, inden fagpersonerne kan foretage en indsats. Derudfra har han gjort sig nogle overvejelser omkring

vigtigheden af de signaler, han sender til de unge. Signalerne skal bidrage til, at de unge skal have en oplevelse af, at han ønsker at hjælpe dem og ikke kun er efter dem. Desuden fremgår det i citatet, at en god relation er afgørende for, hvilken viden fagpersonerne kan opnå. Denne viden kan altså være grundlaget for, hvorvidt og hvorledes fagpersonerne kan forebygge de unges stofbrug. Endvidere pointerer SSP-koordinatoren gennem sit citat, at relationen særligt er vigtig hos unge, som ikke har andre voksenrelationer.

Citaterne illustrerer, altså vigtigheden af at opbygge- eller opretholde sociale relationer, for at kunne forebygge den unges stofbrug. Dette kan understøttes med Hirschi's Social Bond Theory, hvori han hævder gennem begrebet "attachment", at manglende prosociale relationer udgør et svækket socialt bånd til det konventionelle samfund (Hirschi, 1969: 231). Både Hirschi og Braithwaite angiver, at svage gensidige afhængighedsforhold og et svækket socialt bånd kan have afgørende betydning for, hvorvidt individet begår kriminalitet (Hirschi, 1969: 231; Braithwaite, 1989: 268). Dilemmaet for hvorvidt der skal reageres, på trods af en risiko for at bryde relationen, må derfor særligt være til stede i situationer, hvor det omhandler unge med et svagt socialt bånd, idet denne ikke har en tæt tilknytning til andre prosociale individer. Disse unge vil således stå uden en følelsesmæssig knytning til en anden person, hvorfor de ikke vil være bekymret for omgivelsernes reaktioner, og dermed ikke være tilbageholdt fra at begå kriminalitet (Hirschi, 1969: 231). Disse teorier kan altså bidrage til at forklare, hvorfor relationen mellem fagpersonerne og de unge er vigtig. I tilfælde, hvor fagpersonerne har en god relation til de unge, kan de unge frygte fagpersonernes negative reaktioner. Hermed kan de unge være mere tilbøjelige til at afholde sig fra stoffer, med fare for, at fagpersonerne, som de har et følelsesmæssigt bånd til, bliver skuffede. Ifølge Braithwaite er denne relation vigtig at bibeholde, for netop at kunne adfærdskorrigere den unge, med hjælp fra dette bånd, idet en frygt for at blive påført skam, kan betragtes som social kontrol (Braithwaite, 1989: 268). Dilemmaet består, som beskrevet, i, at fagpersonerne nogle gange er nødt til at reagere på et stofbrug, samtidig med, at de skal forsøge at opretholde deres bånd og relation til den unge.

For at gademedarbejderne kan bevare denne relation til de unge kræver det ifølge G1, at de er loyale. Ydermere hævder G1, at for at undgå denne "vrede" og relationsbrud til de unge, kan en løsning være at overlade nogle opgaver til politiet:

G1: "Vi får ikke noget ud af at [...] de vender vreden mod os. Og vi mister jo helt klart den relation, vi har til den unge, hvis vi ikke er loyale" (Bilag 4: 5).

G1: "Vi skal jo ikke sparke os selv uden for døren, for så kommer vi jo aldrig i tale med dem. Så derfor er det også vigtigt, at vi holder den gode relation til dem, og lader politiet gøre det grove arbejde" (Bilag 4: 3-4).

Altså kommer det til udtryk, at G1's overvejelser, inden de reagerer omhandler, hvorvidt politiet skal varetage opgaven, for at gademedarbejderen kan bevare relationen. Dette vidner også om, at gademedarbejderens behov for relation i forebyggelsesprocessen spiller en anden rolle, end for politiet. Braithwaite understøtter ideen om, at relationen er en vigtig forebyggelsesmekanisme. Han begrunder det med, at skam er mere effektiv som afskrækkelse, i forsøget på forebygge, idet skammen oftest påføres af relationelle personer. Gennem en tæt relation kan den unge efterstræbe at ændre sin adfærd, idet han eller hun ikke ønsker at skuffe disse personer. Skammen har således den største præventive effekt, hvis den påføres af nogle, som den unge holder af (Braithwaite, 1989: 272). Hvis fagpersonerne bryder denne relation, gennem mistillid og illoyalitet, kan dette således vanskeliggøre forsøget på reintegration af den unge, idet denne ikke længere frygter skammen fra fagpersonerne. Tværtimod kan relationsbruddet fremføre den modsatte effekt. Dette kan forklares med Shermans teori, hvor de unge kan opleve illoyalitet fra fagpersonerne som uretfærdig, diskriminerende eller stigmatiserende. De unge kan føle, at de bliver vendt ryggen, og dermed reagere med trodsighed og øget kriminalitet (Sherman, 1993: 280). Fagpersonerne forsøger således at bibeholde relationen, ved at lade politiet reagere i situationer, hvor retshåndhævelsen er en nødvendighed.

"Fordi det er utrolig vigtigt, at jeg har et godt forhold til dem"

Forebyggelsesbetjenten kan ligeledes opleve at stå i et dilemma, når det omhandler relationsopbygning og sanktionering. Selvom, at relationen spiller en anden rolle for forebyggelsesbetjenten, end for gademedarbejderen, kommer det tydeligt til udtryk i vores interview, at relationen mellem betjenten og de unge er vigtig:

FB: "Altså mit vigtigste arbejde som forebyggelsesbetjent, det er jo at have et godt forhold til de unge [...]. Det er meget sjældent, jeg skriver en eller anden mindre forseelse, fordi det er utrolig vigtigt, at jeg har et godt forhold til dem" (Bilag 1: 3).

FB: "Og det er jo at danne relationer til folk. Og i den forbindelse så er det noget som breder sig, lige som ringe i vandet, forstået på den måde, at hvis man ligesom bliver sagt god for, inden for et bestemt miljø [...] Hvis man først bliver sagt god for, så breder det sig. Fordi de sidder jo og snakker om noget, når de sidder

og hygges sig. Og derfor er mit vigtigste arbejde at have et godt forhold til de unge” (Bilag 1: 3).

Selvom, at forebyggelsesbetjenten skal retshåndhæve lovgivningen ved lovbrud, vælger han aktivt at vægte relationsopbygningen højere, ved mindre forseelser. Ved undladelse af sanktionering bidrager dette til, at betjenten får et positivt ry blandt ungdomsmiljøerne, og dermed lettere kan opnå en relation til de unge. Han betragter således relationsopbygning, som et væsentlig forebyggende element. Braithwaite kan være med til at understøtte denne fortolkning, idet gensidige afhængighedsforhold skaber den største afskrækkende virkning, og dermed en præventiv effekt (Braithwaite, 1989: 269). Forebyggelsesbetjenten opvejer således, hvorvidt en reaktion eller potentiel straf kan bryde denne relation, og dermed skabe større distancering mellem ham og de øvrige ungdomsgrupper.

“Det kan ikke kun være flinkeskole”

I nedenstående citat fremgår det, hvorledes betjenten håndterer dilemmaet mellem relationsopbygning og sanktionering:

FB: “Det kan ikke kun være flinkeskole. Man er også nødt til nogle gange ligesom og trække en streg i sandet. Og sige.. jeg plejer altså at bruge det med.. jeg er gammel fodboldommer.. jeg plejer at bruge den med gule kort. Man kan altså kun få ét gult kort, næste gang så er den altså rød. Og det er den måde jeg arbejder på. Og det er også den måde mine samarbejdspartnere i SSP de arbejder på (Bilag 1: 3).

Forebyggelsesbetjenten håndterer altså dilemmaet gennem en advarsel. Dog understreger han, at “et gult kort” kun kan gives én gang, hvorefter det næste gang vil være rødt. Han imødekommer dermed dilemmaet ved, at han giver den unge chancen for selv at bevare den gode relation, ved at ændre sin adfærd, inden der kommer en yderligere sanktion. At fagpersonerne i nogle tilfælde vender det blinde øje til, kan bidrage til, at den unge ikke bliver stigmatiseret af fagpersonen. Forebyggelsesbetjenten vælger at give “gule kort” som en advarsel ved førstegangstilfælde, frem for et “rødt kort”. Dette medvirker til, at de unge i nogle tilfælde kan undgå en plet på straffeattesten. Dette vidner om, at betjentes brug af “gule kort” bidrager til at undgå den langsigtede stemping, som en plet på straffeattesten ville kunne medføre. Ydermere kan fordelene ved at vende det blinde øje til, bidrage til, at den unge ikke bliver ”grebet” eller ”afsløret” i sin handling. At blive grebet i at udføre et brud på samfundets regler, kan ifølge Becker ses, som værende et afgørende trin i at blive stemplet som afviger (Becker, 2005: 32). Dette trin må dog antages at blive sprunget over, når det blinde øje vendes

til. Ud fra Beckers tese er det således fagpersonernes reaktion og stemplingen af den unge, der er med til at skabe afvigelsen (ibid.). Ved at fagpersonerne håndterer dilemmaet med at undlade en reaktion, bidrager de til at undgå en stigmatisering, og dermed undgår de at skabe afvigelsen. Omvendt skal det påpeges, at risikoen for stigmatisering fortsat må være til stede, idet den unge kan blive mødt af en stærk reaktion blandt sine omgivelser. En potentiel stemplingsproces af den unge kan derfor ikke udelukkes på baggrund af ovenstående.

“Tænk, hvis det pludselig er hårde stoffer og en overdosis”

Som beskrevet ovenfor, så kan en nødvendighed, for at bevare den gode og vigtige relation til de unge er, være at gademedarbejderne vender det blinde øje til. Ved at bevare den gode relation opstår endnu et dilemma, da dette kan komme i vejen for en nødvendig forebyggelse. Dette kommer til udtryk i G3 og SSP-koordinatorens citater:

G3: ”Hvis det var en, hvor jeg sådan tænkte ”okay relationen er virkelig også vigtig her”, så hvis de sådan føler, at de får en chance, så kan man virkelig også få mange point i bogen der. Så man ikke bare er mega hård og konsekvent. Men man er virkelig også i klemme der, fordi tænk, hvis det pludselig er hårde stoffer og en overdosis, og man så selv har kendt til, at der var et problem, man bare ikke er gået videre med” (Bilag 6: 6).

SSP-K: “Så er det noget med at få snakket om, hvor dumt det her er at få den bragt videre som en bekymring. Der er vi jo, altså når der er rusmidler med indover, så er vi i underretnings-mode. Der er nogle skærpede omstændigheder der” (Bilag 2: 3).

G3 og SSP-koordinatoren fortæller, at der foruden dilemmaet, mellem bibeholdelse af relation og forebyggelse, også indgår en afvejning af etiske overvejelser, samt deres skærpede underretningspligt, forud for en indsats. På baggrund af deres viden og tidligere erfaringer er de bekendt med, at stofbruget kan være en glidende overgang. Ovenstående overvejelser omhandler således, hvorvidt det er etisk forsvarligt ikke at gribe ind, og blot vende det blinde øje til, for netop at bibeholde en god relation. Omvendt kan en manglende reaktion ligeledes resultere i et yderligere misbrug eller i værste tilfælde en overdosis. Dilemmaet mellem bibeholdelse af relationen til den unge, og samtidig ikke være vidne til en situation, der kan resultere i en overdosis, bliver opblødt, idet fagpersonerne har skærpet underretningspligt. Der kan således anskues en modstridende opfattelse af, hvordan SSP-koordinatoren og gademedarbejderen oplever disse situationer. G3 oplever, at der opstår et dilemma, mellem underretningspligten og opretholdelsen af relationen, hvorimod SSP-koordinatoren tydeliggøre, at dilemmaet ikke er til stede, da underretningen opvejer.

I disse tilfælde vil risikoen for stigmatisering blive tilsidesat, da underretningspligten er lovgivningsbestemt. Omvendt kan underretningen ligeledes ses som et forsøg på at reintegrere den unge, idet kommunen potentielt kan iværksætte de rette hjælpeforanstaltninger. Underretningen kan således ikke sættes i relief til en øget risiko for stigmatisering, idet hensigten kan være at forebygge en potentiel fremtidig marginalisering af den unge, såfremt han eller hun blot fortsætter sin afvigende adfærd. Derigennem kan underretningen betragtes som en kortsigtet stigmatisering, som potentielt kan bidrage til, at der ikke forekommer en langsigtet stigmatisering. Denne tolkning kan understøttes med Braithwaites teori, idet han angiver, at en konfrontation på afvigende adfærd bør indebære en bestræbelse på at reintegrere lovovertræderen tilbage til samfundet. Såfremt konfrontationen har et reintegrerende indhold, kan dette mindske risikoen for, at den unge føler sig stigmatiseret (Braithwaite, 1989: 272).

“Hvis ikke det har nogle konsekvenser [...] så fortsætter de jo bare derudaf”

Alle seks fagpersoner angiver i interviewene, at en manglende reaktion på de unges omgang med stoffer kan bidrage til, at det øges. G1 udtrykker det således:

G1: “Hvis ikke det har nogle konsekvenser så er det jo svært, for så fortsætter de jo bare derudaf. Der er jo nogle som også sælger stoffer. Jamen har det ikke nogen konsekvens, så smitter det jo af. Det er jo ligesom ringene i vandet” (Bilag 4: 7).

G1 udtrykker i citatet, at hvis ikke de unge oplever en reaktion eller konsekvens af deres omgang med stoffer, vil de fortsætte deres handling. Med afsæt i Stafford og Warrs teori om afskrækkelse, kan fagpersonernes manglende reaktion medføre, at den unge får direkte erfaring med at undgå straf (Stafford & Warr, 1993: 432). Den direkte erfaring med at undgå straf kan ifølge teorien medføre, at den unge kommer længere ud af en kriminel løbebane, da der ikke synes at være nogle konsekvenser heraf. I dette tilfælde kan straf både ses som formel og uformel. En uformel straf kunne eksempelvis bestå i, at gademedarbejderne kontakter den unges forældre. Alle seks informanter klarlægger, at forældrene næsten altid bliver kontaktet, hvis deres barn har en uhensigtsmæssig- eller bekymrende adfærd. Gademedarbejderne angiver heraf, at de er begrænset af, at de ikke har mulighed for at sætte konsekvenser op for de unge. Fritidsvejlederen udtrykker lignende: “Og der er jo ingen konsekvens. Jeg kan ikke sætte konsekvenser for hende. Det er hendes forældre nødt til at gøre.” (Bilag 3: 4) Fagpersonerne gør sig altså forudgående overvejelser omkring, at forældrene i stedet kan give en uformel straf, således, at de unge alligevel kan blive mødt med en konsekvens:

SSP-K: "Så mor og far betyder rigtigt rigtig meget. Og hvad mor og far gør for børnene af positive og negative ting betyder rigtigt rigtig meget. Hvis for eksempel et barn bliver taget i at tage stoffer eller har en uhensigtsmæssig adfærd, så er det altså ekstremt vigtigt, at forældrene går ind og sætter nogle konsekvenser op for børnene. Forældrenes rolle har derfor en stor betydning i forebyggelsen i forhold til at reagere eller opstille konsekvenser, når de bliver bekendt med, at deres barn har en uhensigtsmæssig adfærd" (Bilag 2: 11).

Herigennem kan det formodes, at fagpersonerne har forudgående overvejelser omkring, hvilken rolle forældrene skal spille i forebyggelsen (Bilag 3: 4 og bilag 2: 11). Disse overvejelser kan analyseres med afsæt i Braithwaites teori, idet fagpersonerne kan drage fordel af, at forældrene opsætter uformelle sociale sanktioner, hvor den unge påføres skam. Det afhænger dog af, at forældrene og den unge har et indbyrdes afhængighedsforhold, idet Braithwaite argumenterer for, at skammen bør påføres af nogle, som den unge holder af. Dette medfører, at den unge er mere modtagelig overfor skammen og dermed opnås den største præventive effekt (Braithwaite, 1989: 272). Forældrene har derfor en central rolle i det forebyggende arbejde, hvis de unge skal opnå en følelse af, at indsatsen er reintegrerende og ikke stigmatiserende. Forældrene har netop mulighed for at påføre den unge skam i forhold til handlingen, samtidig med, at de kan opretholde det sociale bånd af kærlighed og respekt i udførelsen (ibid.: 273). Omvendt må det antages, at forældrenes rolle kun har betydning, såfremt de har denne indbyrdes afhængighedsforhold med den unge, og samtidig formår at påtage sig ansvaret i udførelsen af skam.

1.3 Tidlig stigmatisering

"Dem kommer jeg til at se senere"

Endnu et gennemgående tema i informanternes udtalelser er fagpersonernes tidlige risikovurdering af de unge. Fritidsvejlederen udtrykker det således:

F-V: "Nu er jeg klasselærer i femte klasse, og der har jeg ligesom en trekløver, hvor jeg tænker på, at dem kommer jeg til at se senere. De er ikke begyndt på stoffer, men de er begyndt på det med at hænge ud omkring ingenting" (Bilag 3: 6).

Fritidsvejlederen pointerer i dette citat, at hun på baggrund af sine erfaringer vurderer, at denne unge trekløver, på sigt, kan risikere at ende i omgang med stoffer, eller anden uhensigtsmæssig adfærd. Med afsæt i Gatti kan det angives, at fritidsvejlederen har screenet disse unge og således vurderet, at

de er i risiko for fremtidig kriminel adfærd. Ifølge Gatti kan denne tidlige identifikation af fremtidige kriminelle handlinger føre til unødvendige tidlige interventioner, og dermed risikere at stigmatisere de unge (Gatti, 1998: 115). Den tidlige risikovurdering, af den såkaldte 'trekløver', kan således medvirke til en tidlig stigmatisering af disse unge som potentielle afviger. Hermed er der tidligt en øget opmærksomhed på deres handlinger og adfærd. Ud fra et stempelingsteoretisk perspektiv, kan omgivelsernes reaktioner og negative forventninger til de unges adfærd altså resultere i, at de unge ændrer deres selvidentitet, og fremover lever op til omgivelsernes forventninger (Lemert, 1952: 264). Overvejelserne er i dette tilfælde derfor, hvorvidt risikoen for stigmatisering potentielt finder sted, inden en eventuel forebyggende indsats.

“Stigmatiseret i forhold til deres klassekammerater”

Desuden tilføjer fritidsvejlederen endnu et perspektiv til spørgsmålet om, hvorvidt der tages højde for risikoen for stigmatisering, forud for de forebyggende indsatser:

F-V: ”Før vi ligesom får indblik i, at der er noget galt. Så er de faktisk stigmatiseret i forhold til deres klassekammerater, i forhold til det andet liv på skolen. Det er de gode til at gøre selv” (Bilag 3: 5).

Fritidsvejlederen angiver altså, at de unge ofte er stigmatiseret af deres klassekammerater, hvor de defineres som ballademagere eller lignende. Ifølge hendes oplevelse er stemplingsprocessen allerede igangsat, inden en eventuelt forebyggende indsats iværksættes. Med udgangspunkt i Beckers stempelingsteori kan denne opfattelse betragtes ud fra en forståelse om, at de unge allerede er blevet stigmatiseret og stemplet som afvigere af deres omgivelser, heriblandt af deres klassekammerater. Ifølge fritidsvejlederen finder stemplingen altså sted, før fagpersonernes reaktion på de unges stofbrug, hvoraf de potentielt allerede har påtaget sig en afvigeridentitet, og søgt mod grupperinger med lignende stempel (Becker, 2005: 32). Fritidsvejlederen oplever derfor, at stemplingsprocessen allerede er påbegyndt, inden fagpersonerne bliver opmærksomme på stofbruget.

“To vidt forskellige forløb, men udgangspunkt vil være det samme”

Alle seks informanter udtaler i interviewene, hvorledes de unges individuelle faktorer inddrages i fagpersonernes forudgående overvejelser, inden en eventuel indsats. SSP-koordinatoren udtrykker det således:

SSP-K: ”Der vil selvfølgelig være forskel på, hvor langt vi kan gå, og hvordan man skal træde. Man skal træde lidt mere varsomt ved nogle, der er mega kriminelle for eksempel. Ikke kun på grund af egen sikkerhed, men også fordi de vil være mere sky over for hjælp. Hvorimod en lille pige i 8. klasse, som har siddet til en fest, som er kommet til at tage nogle stoffer. Det vil være et helt andet samtaleforløb, der vil komme ud af det, fordi hun vil begynde at græde, mens man sidder og snakker om det, og når man fortæller, at man skal snakke med mor og far. Den mega kriminelle vil jo sige, at ”jeg vil skide på, at I snakker med min mor og far. I kan da bare selv finde hjem til dem, jeg gider i hvert fald ikke sidde der”. [SSP] ”Er du sikker på, at du ikke lige vil med?”. [ung person] ”Nej rend mig da, jeg vil ikke have noget med dem at gøre” Et eller andet. Så det er to vidt forskellige forløb i virkeligheden, men udgangspunkt vil være det samme. Ønsket om, at forebygge at det bliver et problem” (Bilag 2: 4).

Ovenstående citat pointerer altså, at de individuelle faktorer har betydning for, hvordan der bør handles i den forebyggende indsats. De forudgående overvejelser i dette citat kan fremvise, at fagpersonerne i nogle tilfælde kan have en negativ forventning til den unge, på baggrund af dennes handlinger, forud for stofindtagelsen. Dette kan begrundes med, at SSP-koordinatoren illustrerer et eksempel, i forhold til en forventning om, at ’den mega kriminelle unge’ vil reagere med modstand i en forebyggende indsats, hvorimod den lille pige vil begynde at græde. Fagpersonerne kan altså på forhånd have stemplet den unge som afviger eller ’mega kriminel’, såfremt de har en fortid med brud på samfundets formelle- eller uformelle regler. Dette kan illustreres med afsæt i Lemert, hvor fortidens uhensigtsmæssige adfærd kan defineres som den primære afvigelse. Her kan den unge konstant været blevet mødt med negative forventninger, og derved pådraget sig en afvigende identitet. Stofbruget kan dermed være et udtryk for den sekundære afvigelse, hvorigennem fagpersonernes reaktion vil være stærkere og mere sanktionerende (Lemert, 1952: 264). Fortidens primære afvigelse kan altså være med til, at fagpersonerne på forhånd betragter den unge som afviger, hvilket kan have betydning for fagpersonernes reaktion på stofbruget.

Endvidere kan Gatti ligeledes inddrages. Ifølge ham placerer fagpersonerne de unge i kategorier, på baggrund af deres individuelle faktorer samt fortidens anti-sociale adfærd. Kategoriseringen har betydning for indholdet af den forebyggende indsats. De forudgående overvejelser fører altså til en vurdering af, hvorledes den forebyggende indsats skal forløbe, samt hvilken tilgang, der bør anvendes i den pågældende indsats. Et væsentligt opmærksomhedspunkt er, ifølge Gatti, at unge kan

fejlkategoriseres som ‘fremtidige kriminelle’, hvormed den forebyggende indsats potentielt kan bidrage til en stemplingsproces, og dermed fremprovokere en kriminel løbebane (Gatti, 1998: 115). Omvendt skal det dog påpeges, at en fejlkategorisering også kan indebære, at de unge kategoriseres som ‘ikke fremtidige kriminelle’, hvorigennem fagpersonerne vurderer, at der ikke er behov for en tidlig forebyggende indsats (ibid.: 120).

1.4 Fagpersonalets reaktion baseret på stoftypen og omfang

“Jeg synes hash er mildere”

Et gennemgående fokus blandt fagpersonerne inden for dette tema er, at fagpersonernes reaktion afhængig af, hvilken stoftype den unge anvender. Fire af fagpersonerne udtrykker i interviewene, at der er forskel på deres opfattelse af hash og kokain. Dette kommer eksempelvis til udtryk i interviewene med fritidsvejlederen og SSP-koordinatoren:

F-V: “Jeg synes hash er mildere. Uden at jeg kan sætte noget konkret på det, så vil snoren være kortere, hvis det var kokain” (Bilag 5: 6).

SSP-K: “Altså der jo den her alvorlighedstrappe og den starter med rugbrød. Alle der har røget hash, har også spist rugbrød. Så det der med, at alle der har taget kokain, de har også prøvet at ryge hash. Så man kan sige, at hvis man starter med den trappe og går lidt op af trappen og siger, jamen nu er vi så kommet til hash. Så er det måske det mildeste. I folkemunde det mildeste, men det er virkeligheden også en af de stoffer der har haft flest omkostninger for samfundet udover alkohol. Så man kan sige, jeg er lige så bekymret, når jeg ser en ung der prøver at vælge at ryge hash, fordi jeg mener det har noget med risikovillighed at gøre. Så er vi over i den strategiske måde at arbejde på, hvor vi kigger på risikofaktorer og bekymringsfaktorer og det er i hvert fald for mig en risikofaktor at man prøver at ryge hash. Men det er en endnu større risikofaktor, at man prøver at tage kokain. Fordi det kan jeg også mærke på mig selv, nu har jeg aldrig selv prøvet at tage kokain, men hvis jeg fik tilbudt én af de to ting, så vil jeg faktisk føle, at kokain var mere ulovligt på en eller anden måde. Det er dyre, det er nogle andre mennesker der sælger det, der er nogle helt andre parameter inde over, når man taler om kokain frem for hash. Så på den måde, så har man trådt op af trappen, hvis man tager kokain” (Bilag 2: 7).

Ovenstående citater illustrerer altså, at fagpersonerne differentierer stoftyperne og adskiller dem i alvorlighedsgrader. Brugen af hash betragtes som det mildeste stof, hvorimod kokain anses som større risikofaktorer. Begge fagpersonerne har altså generelt en større tolerance over for hash-brugere, frem for kokain-brugere. Dette kan have betydning for deres forudgående overvejelser i forhold til, hvilken plan, der bør anvendes. Med afsæt i den eksisterende forskning, kan det konstateres, at stoffer er

blevet mere udbredt, og generelt mere socialt accepteret blandt ungdomsgrupper (Järvinen & Demant, 2011: 165). Dog kan ovenstående citater bidrage til en forståelse om, at normaliseringsprocessen i forhold til brugen af hash ikke nødvendigvis kan sættes i relief med ungdomsgrupper. Det skal dog pointeres, at fagpersonerne ikke betragter det som normalt, men derimod mere accepteret, end brugen af hårdere typer af euforiserende stoffer. Dette bidrager til en forståelse om, at de unge risikerer at blive stempet hårdere, hvis de har et forbrug af kokain, frem for hash. Ydermere skal det pointeres, at fagpersonernes faglige baggrund har betydning for deres tolerance af de forskellige stoftyper. Dette kan udledes af dette citat fra interviewet med forebyggelsesbetjenten: *“Det vil aldrig nogensinde blive et gult kort, hvis nogle bliver taget i at ryge hash på en skole. Det er rødt kort”* (Bilag 1: 4). Citatet illustrerer altså, at forebyggelsesbetjenten ikke adskiller stoftyperne i alvorlighedsgrader, men derimod betragter alle typer ud fra en nultolerance politik. Endvidere tillægger han konteksten betydning, i forhold til, hvor de unge har omgang med stoffer. Forebyggelsesbetjenten må derfor antages, altid at prioritere kriminalitetsforebyggelsen, fremfor undgåelsen af stigmatisering, i situationer, hvor unge bliver pågrebet i at indtage stoffer på en skole.

“Er det bare en prøver?”

Fagpersonerne er opmærksomme på, at selvom omfanget er af mindre størrelse, er der stadig tale om en risiko for en “glidebane”. Dette kommer til udtryk i disse udsagn fra interviewet med SSP-koordinatoren og forebyggelsesbetjenten:

SSP-K: ”Altså.. allerførst så, når man får en viden om rusmidler. Så går der en strategisk plan i gang, der hedder. Er vi i et misbrug, er vi i et spirende forbrug, eller er det bare en prøver?” (Bilag 2: 3).

FB: ”Men det er fortrinsvis den her overbevisning, at det kan godt være, at du ikke dør af at ryge hash, og du bliver heller ikke narkoman af at ryge hash, men du ved ikke, hvem der får lidelser af anden art, eller kommer ud i det der daglige forbrug af det. Det er en glidebane” (Bilag 1: 9).

SSP-koordinatoren angiver i citatet, at deres reaktion er baseret på stofbrugets omfang, hvori der ligger en forudgående klarlægning af forbrugets omfang, inden der iværksættes en indsats. Citatet vidner om, at der bliver reageret uanset stofbrugets omfang, blot på forskellig vis. I forebyggelsesbetjentens udsagn udlægger han en bekymring for en “glidebane”, da der er en potentiel fare for, at forbruget tager overhånd. Grundet dette er der i praksis en procedure og strategi, som finder sted, når et forbrug opdages, dog varierende ud fra stofbrugets omfang. Citatet fremhæver altså, at fagpersonerne opvejer risikoen for, at stofbrugets omfang eskalerer, op imod risikoen for at stemple den unge. I dette tilfælde kan det altså antages, at stigmatisering kan ses som værende en

nødvendighed, da en indgriben vægtes højere. Dog er der forskel i deres strategi, ud fra omfanget. Når de unge har omgang med stoffer og bliver pågrebet i det, får det, ifølge Beckers teori, afgørende betydning for stemplingsrisikoen. Det er fagpersonernes reaktion på den unges forbrug, der er med til at skabe afvigelsen (Becker, 1963: 29). Ved at undgå at reagere på den unges forbrug kan risikoen for, at fagpersonerne stempler den unge minimeres. Dog undlader fagpersonerne ikke at reagere, men tilpasser deres strategi, alt efter forbrugets omfang. Dette må altså vidne om, at fagpersonerne anlægger en strategisk plan, inden en eventuel indsats, hvor de kan vurdere, hvor kraftig en reaktion, der er behov for, i en given situation. Unge der kortvarigt har eksperimenteret med stoffer, vil altså ikke blive mødt med samme reaktion, som unge der har haft et længerevarende forbrug.

Delkonklusion 1

På baggrund af ovenstående analysedel kan det konkluderes, at fagpersonerne opnår et mere nuanceret billede af den unge, gennem vidensdeling i de tværsektorielle samarbejds møder. Derigennem opnår fagpersonerne et helhedsbillede af de unge, som kan mindske risikoen for at stigmatisere den unge i interaktionen. Endvidere kan det konkluderes, at fagpersonerne foretager forudgående faglige drøftelser inden en indsats. Dette er i forsøget på at opveje fordele og potentielle risici, for derigennem at inddrage risikoen for stigmatisering, i deres forudgående overvejelser. Fagpersonerne tager ydermere en forudgående vurdering af, hvem der bør påtage sig den forebyggende opgave. Denne vurdering er med henblik på at mindske risikoen for stigmatisering, idet den unges interaktion med fagpersonerne øger risikoen for stigmatisering, blandt omgivelserne. Endvidere kan det konkluderes, at stigmatisering i nogle tilfælde finder sted, før den kriminalitetsforebyggende indsats iværksættes. Dette sker i tilfælde, hvor fagpersonerne ubevidst identificerer nogle børn og unge som fremtidige afvigere, på baggrund af deres handlinger, forud for deres omgang med stoffer. En anden måde tidlig stigmatisering finder sted på, er indbyrdes blandt de unge, hvor eksempelvis klassekammerater stigmatiserer hinanden. Det kan således konkluderes, at dilemmaet mellem kriminalitetsforebyggelse og risikoen for stigmatisering bliver opblødt, idet de unge forud for en indsats allerede kan være stigmatiseret. Den forebyggende indsats vil muligvis ikke igangsætte en stemplingsproces, da denne proces allerede er påbegyndt i blandt de unge. Hermed kan de unge allerede have påtaget sig en afvigerrolle. I disse tilfælde er en kortsigtet stigmatisering, gennem en forebyggende indsats, nødvendig for at undgå, at disse unge søger mod andre fællesskaber med lignende stempel. Dette kan

betragtes som et forsøg på at undgå en potentiel fremtidig stigmatisering, som kan medføre en udstødelse fra det konventionelle samfund.

Endvidere kan det konkluderes, at dilemmaet mellem kriminalitetsforebyggelse og risikoen for stigmatisering bliver opblødt, ved at forskyde ansvaret for social kontrol til forældrene. Hvis forældrene og den unge har et gensidigt afhængighedsforhold, kan dette have en afskrækkende effekt, da den unge kan frygte at blive påført skam. Forældrene har mulighed for at opstille uformelle sanktioner, der skal bidrage til at ændre den unges adfærd således, at fagpersonerne ikke behøver at blive inddraget. Derigennem kan den unge undgå at blive stigmatiseret yderligere af fagpersonerne, i den forebyggende indsats.

Ydermere kan det konkluderes, at relationsopbygning er et centralt værktøj i kriminalitetsforebyggelsen, i forsøget på at reintegrere de unge til at blive lovlige borgere. Fagpersonerne vælger derfor deres reaktioner overfor de unge med omhu, for at undgå at bryde deres relationer til de unge. De forsøger på baggrund af dette at signalere accept og tilgivelse gennem en positiv fremtoning i deres interaktion. Dilemmaet omkring relations-brud og risikoen for stigmatisering medfører, at fagpersonalet gør sig nogle refleksioner, inden de handler og iværksætter en forebyggende indsats. Dilemmaet mellem kriminalitetsforebyggelse og risikoen for stigmatisering er dog forbundet med den skærpede underretningspligt og etiske overvejelser. Risikoen for relations-brud og stigmatisering er derfor i nogle situationer en nødvendighed, afhængig af stofbrugets omfang og type. Omvendt kan det konkluderes, at underretningspligten ligeledes betragtes, som en kortsigtet stigmatisering, hvor kommunen kan iværksætte reintegrerende hjælpeforanstaltninger. Disse foranstaltninger kan potentielt bidrage til, at den unge ikke fortsætter sin afvigende adfærd, og dermed undgår en langsigtet stigmatisering.

Det kan ligeledes konkluderes, at fagpersonerne ønsker at give de unge en ekstra chance i situationer, hvor der er tale om mindre forseelser. I disse tilfælde tages der højde for en langsigtet stemplingsproces, som eksempelvis en strafferetlig sanktion og plet på straffeattesten ville kunne medføre. De unge får således mulighed for at ændre deres adfærd således, at de undgår en potentiel udstødelse fra det omkringliggende samfund.

Analysedel 2: Håndteringen af risiko for stigmatisering i konkrete indsatser

2.1 Fagpersonernes strategier for at mindske risikoen for stigmatisering

“Hvorfor er de havnet i den situation, de er havnet i?”

Et andet gennemgående tema i vores interviews har været at undersøge fagpersonernes strategier, i forsøget på at undgå eller mindske risikoen for stigmatisering, i de forebyggende indsatser. Det går ofte igen i interviewudsagnene, at der ikke er en entydig strategi, men at strategierne bliver tilrettelagt ud fra, hvad fagpersonerne vurderer er det bedste i en given situation. Fritidsvejlederen kommer med følgende citat:

F-V: ”Ja, jeg tænker meget sådan, at jeg tager tingene fra gang til gang. Altså, jeg har været under uddannelse i den motiverende samtale. Men jeg har ikke nogen færdig struktur, jeg lægger ned over. Det så forskelligt, hvordan de enkelte unge skal tackles. Hvorfor er de havnet i den situation, de er havnet i? Og hvad tænker jeg kan hjælpe dem videre i det?” (Bilag 3: 2).

I citatet kommer det til udtryk, at fritidsvejlederen forsøger at undersøge, hvorfor den unge er havnet i et stofbrug, og reflekterer over, hvordan hun bedst muligt kan hjælpe den unge videre. Fritidsvejlederen er altså undersøgende overfor, hvorfor den unge er havnet i den pågældende situation, hvilket vidner om, at hun ser på de omkringliggende faktorer, for at kunne tilpasse sin tilgang til den enkelte unge. De omkringliggende faktorer italesættes flere gange i interviewene, hvormed de påpeges som værende de unges sociale- og psykiske faktorer. Med afsæt i Beckers teori om stempling, har fagpersonens tilgang og reaktion til den unges afvigende handling afgørende betydning for, hvorvidt den unge bevæger sig i en negativ retning, hvor den unge skubbes længere ud i et stofbrug eller kriminel løbebane (Becker, 1963: 29). Derfor kan det have afgørende betydning, at fagpersonen vælger at kigge på de omkringliggende faktorer, som kan fortælle noget om den unges aktuelle risiko- og beskyttelsesfaktorer, heriblandt den unges individuelle og familiemæssige faktorer. David P. Farrington angiver, at et fokus på disse faktorer muliggør en kvalificering af, hvad den forebyggende indsats bør indeholde. Risikofaktorer betragtes som faktorer, der bidrager til senere

kriminalitet, hvorimod beskyttelsesfaktorer er faktorer, der mindsker risikoen for senere kriminalitet. Tankegangen er således, at indsatsen bør nedbringe mængden af risikofaktorer og øge mængden af beskyttende faktorer (Christoffersen, et al., 2011: 27). En tydeliggørelse af disse faktorer kan derfor bidrage til, at fagpersonen får en forståelse for den unges livssituation, og dermed lettere kan tilpasse sin forebyggelsesstrategi ud fra denne viden.

Ydermere bliver der i citatet med Fritidsvejlederen nævnt ”den motiverende samtale”, hvilket vidner om, at hun søger at motivere den unge til at afholde sig fra stoffer. Samtidig forsøger hun at forstå den unges adfærd og skabe forandring i samtalen, frem for blot at stemple den unge som værende en ”afviger”. Ifølge Braithwaite har måden hvorpå skammen påføres betydning for, hvorvidt reaktionen ender med at være disintegrerende eller reintegrerende (Braithwaite, 1989: 268). Ved at anvende den motiverende samtale, som redskab i den forebyggende indsats, fokuseres der på løsningen, frem for problemet (Miller & Rollnick, 2002). I selve samtalen er det muligt for fritidsvejlederen at stemple stofbruget som værende problematisk, hvor der samtidig drøftes muligheder for potentielle løsninger på problemet. I dette tilfælde bliver den unge ikke omdrejningspunktet i samtalen, men derimod stofbruget. Ifølge Braithwaite kan samtalen i dette tilfælde betragtes som en integrerende ceremoni, hvor stofbruget anerkendes som et problem, men hvor der samtidig drøftes løsninger til afholdes fra stofbruget. Hermed kan den unge fralægges rollen som afviger (Braithwaite, 1989: 272).

Spørgsmålet forud for nedenstående citat omhandler, hvilke strategier fagpersonerne anvender i forebyggelsen, for at mindske risikoen for stigmatisering. SSP-koordinatorens citatet frembringer således, et andet eksempel på en anvendt strategi, i forsøget på at mindske netop denne risiko:

SSP-K: “[...] i stedet for at indlede samtalen med “ryger du hash?” Så kunne det godt være, at “jeg hører, at det ikke går så godtovre på gymnasiet for tiden”.. Prøv og fortæl mig lidt om det? Og så får man måske en snak i gang om det. Så vi snakker om det sociale. Det kunne også være hjemme, altså jeg hører, at det ikke går så godt hjemme hos mor og far for tiden, at de er ved at blive skilt, og at far ikke er så sjov at være sammen med, hvor opholder du dig så henne nu? Så kommer der et eller andet ud af det, ikke. Og i alt det her ligger hashen jo og har sin betydning, men det gør alt det andet jo også” (Bilag 2: 10).

SSP-koordinatoren tilføjer i et andet citat, at hans generelle opfattelse af unge med et stofbrug er, at stofferne er et symptom på andre problemer. Dette får ham til at blive nysgerrig på de andre udfordringer, da det er dem, han vil starte med at arbejde med (Bilag 2: 6). Udtalelserne frembringer

altså en forståelse af, at stofbruget ikke nødvendigvis kan stå alene. Han mener derfor, at det er nødvendigt at italesætte eventuelle sociale problematikker, som kan være gældende for den unge.

Strategien går således ud på at tale om sociale ting, og ikke direkte omtale stofbruget som problematikken. Strategien kan begrundes med afsæt i Beckers teori om afvigelse, hvor det er fagpersonernes reaktion og stemplingen af den afvigende, der er med til at skabe afvigelsen (Becker, 2005: 32). Derudfra spiller fagpersonerne en væsentlig rolle, i forhold til at stigmatisere den unge. Deres tilgang til den unge kan altså være afgørende for den unges fremtidige handlinger, da fagpersonerne ikke forsøger at definere den unge som afviger, men i stedet netop er undersøgende overfor omkringliggende sociale- og psykiske faktorer. SSP-koordinatorens forståelse for den unges stofbrug kan henføres til Hirschi's "Social Bond Theory", hvori han angiver, at svækkede sociale bånd medfører lovbrud (Hirschi, 1969: 229). Fagpersonen har altså en formodning om, at skilsmissen præger familieforholdene (attachment), samt mistrivlsen i skolen (commitment), samlet set bidrager til et svækket bånd, som potentielt har skubbet den unge ud i et stofbrug. Selvom stofbruget ikke bliver problematiseret og stigmatiseret i ovenstående citat, må det antages, at en problematisering af den unges sociale tilværelse, ligeledes kan medføre en risiko for stigmatisering. Dog kan det tydeliggøres ved hjælp af Braithwaites teori, at den uformelle samtale er mere reintegrerende end stigmatiserende, idet fagpersonen møder den unge med bekymring, og med en hensigt om at hjælpe (Braithwaite, 1989: 272).

“Men hvis vi så løser det som en bekymringssamtale, så bliver de ikke registreret hos politiet”

En anden strategi fagpersonerne anvender i forsøget på at mindske stigmatisering af den unge, er ved at undgå at få den unges lovbrud på straffeattesten. Dette kommer til udtryk i dette citat med SSP-koordinatoren:

SSP-K: ”Men hvis vi så løser det som en bekymringssamtale, så bliver de ikke registreret hos politiet. Så skal det ikke efterforskes hos politiet. Så det vil sige, så må vi arbejde videre. Så trækker vi den tilbage til os. [...] Så den registrering, der bliver lavet, det bliver bare en hændelse, så det ikke bliver en del af de unges straffeattest” (Bilag 2: 6).

Fagpersonerne forsøger altså at forebygge den unges stofbrug, ved at ytre en bekymring for den unges adfærd, frem for at straffe. Ved at ytre bekymring, frem for at straffe, kan chancen for at den unge bliver stigmatiseret, blive mindsket markant. Den unge får en chance for at forstå alvoren i adfærden, uden at det har en strafferetlig konsekvens. Denne fortolkning kan illustreres med afsæt i Lemerts

teori om primær- og sekundær afvigelse. Afholdelse af bekymringssamtaler kan betragtes som en strategi, der kan anvendes for at give den unge en chance for at ændre sin adfærd til lovlydig. Dette kan begrundes med, at bekymringssamtalen kan ses som en mild korrigerende reaktion. Hvis den unge således fortsætter sin bekymrende adfærd, kan adfærden blive mødt med en stærkere reaktion. Udfaldet af en stærkere reaktion kan være en stigmatisering af den unge, samt at fremskynde en sekundær afvigelse (Rosenberg, 2010: 552). Ved at sidestille dette med de eksisterende forskningsresultater i vores litteraturreview, kan bekymring frem for strafferetlige sanktioner have en afgørende betydning for, hvorvidt der sker en stemplingsproces. Dette begrundes med, at forskningsresultaterne fremviser, at strafferetlige sanktioner fremmer en negativ stemplingseffekt, gennem en plet på straffeattesten. Den strafferetlige sanktion har således den effekt, at den mindsker chancen for at opnå uddannelse og beskæftigelse. Unge der straffes i ungdomsårene, er derfor mere tilbøjelige til at begå fremtidig kriminalitet (jf. afsnit 3.2.1). Dette kan ligeledes understøttes med Braithwaites teoretiske grundforståelse, idet bekymringssamtalen kan betragtes som en skamceremoni, hvor den unge konfronteres med sin uhensigtsmæssige adfærd og samtidig påmindes om fremtidige konsekvenser. Den unge påføres derfor skam, hvilket ifølge Braithwaite kan bidrage til, at den unge fratages rollen som afviger og dermed undgås en stigmatisering (Braithwaite, 1989: 270). Omvendt må det pointeres, at de unges opfattelse af alvorligheden kan være individuel, hvorfor bekymringssamtalerne ikke nødvendigvis vil medføre en skam og bidrage med en afskrækkende virkning.

”Hvordan synes du selv det går”?

En anden strategi, der bliver brugt, er en strategi forebyggelsesbetjenten præsenterede for os under interviewet:

FB: ”Jeg plejer altid at starte med at sige ”hvordan synes du selv det går”? Altså teknikken bliver at få dem selv til at fortælle, for jeg sidder med en masse viden, og sandsynligheden for at den er rigtig, den er rimelig stor, men det kan jo være rent faktisk også være, at de har en helt anden indgangsvinkel til det og, hvis man ikke giver unge mennesker en chance for at fortælle deres version af, hvorfor sidder du nu her i den varme stol?” (Bilag 1: 7).

Citatet underbygger, at strategien, ifølge betjenten, er at give den unge mulighed for selv at ytre sin opfattelse af situationen. Betjenten er altså reflekteret omkring, at han gerne vil undgå at lægge ordene i munden på den unge, samtidig med at han er bevidst om, at den unge kan have en anden virkelighedsopfattelse. Ifølge Braithwaite kan denne strategi betragtes som en proces, hvori betjenten forsøger at få den unge til at italesætte handlingerne og årsagerne til disse, hvilket kan fremføre en

følelse af skam (Braithwaite, 1989: 272). Den unge får således mulighed for at fremlægge sin egen version af sagen, frem for, at betjenten blot stempler vedkommende som afviger. På denne måde mødes den unge med en mildere reaktion fra betjenten, end hvis han dømte den unge, som værende afviger. Samtalen kan derfor betragtes som en integrerende indsats, gennem en ceremoni, hvor hensigten er at være moraliserende overfor den unge, frem for blot at straffe for stofbruget. Forebyggelsesbetjenten kan således siges at tage et aktivt valg om at reagere på den unges handling, på trods af, at det kan have en risiko for stigmatisering. Dog vil denne risiko for stigmatisering omhandle en mere kortsigtet stigmatisering, som anvendes i forsøget på at forebygge den langsigtede risiko for stigmatisering. Dette kan begrundes med, at han aktivt vælger ikke at retshåndhæve i situationer, der potentielt kunne give den unge en plet på straffeattesten, og dermed begrænse den unges fremtidige uddannelses- og arbejdsmuligheder.

“Blander de skæve med det normale”

Endnu en strategi, i forsøget på at mindske risikoen for stigmatisering, tydeliggøres gennem følgende citater fra SSP-koordinatoren:

SSP-K: “[...] Og på gadeplan, jamen når de mødes med unge derude og står og snakker med dem. Så er det jo vigtigt, at vi prøver at blande dem der har det svært, med normalområdet. Så når vi tager dem med på noget, for eksempel vi laver ikke en spejdetur for de tre stofbrugere som vi arbejder med. Vi prøver i stedet at få dem med på en tur, som alle får tilbudt og så sender vi bare en ekstra voksen med” (Bilag 2: 14).

SSP-K: “Men det er noget jeg tænker over og jeg tænker også rigtig rigtig meget over det, når vi laver arrangementer, når vi putter ind og blander de skæve med det normale. Der hvor det kan lade sig gøre, der skal man gøre det” (Bilag 2: 15).

SSP-koordinatoren udtrykker i ovenstående citater, at fagpersonerne i SSP-regi sammensætter stofbrugere, med ikke-stofbrugere, i deres fritids- og aktivitetstilbud. Dette er i et forsøg på at undgå at stemple og kategorisere stofbrugere som afvigere. Stofbrugere bliver derigennem ikke behandlet og defineret som afvigere, men derimod inkluderet i det konventionelle samfund. Disse unge får altså samme tilbud og muligheder som øvrige unge, hvilket fremhæver et billede af, at fagpersonerne ikke behandler dem anderledes, på baggrund af deres stofbrug. I disse tilfælde vil der ifølge Becker ikke påbegyndes en stemplingsproces, idet de unge ikke bliver betragtet og behandlet som stofbrugere (Becker, 2005: 29). Den sociale sammensætning kan ligeledes ses ud fra en betragtning om, at stofbrugere kan opbygge stærke venskaber med de “normale” unge, og på den måde opbygge et gensidig afhængighedsforhold til disse. Med afsæt i Braithwaite kan dette ses som et præventivt sigte,

idet disse afhængighedsforhold kan medvirke til, at de unge stofbrugere afholder sig fra forbruget. Dette er i frygt for at blive påført skam af de "normale" unge, såfremt de bliver opdraget i deres forbrug (Braithwaite, 1989: 269).

Omvendt kan det pointeres, at de unge fortsat kan være i risiko for at blive stemplet som afvigere, af de øvrige "normale" unge, såfremt disse unge bliver opmærksomme på stofbruget, i forbindelse med eksempelvis spejlderturen. I disse tilfælde må det afhænge af, hvorvidt den samlede ungdomsgruppe betragter stofbruget som værende socialt accepteret. Såfremt den samlede "normale" ungdomsgruppe betragter stofbruget som afvigende, kan der være risiko for, at de unge stofbrugere bliver stemplet som afvigere (Becker, 2005: 29). Med udgangspunkt i Braithwaite kan indsatsen således fremføre en stigmatiserende skam af de øvrige unge, hvilket potentielt medfører, at de 'skæve' unge føler sig udstødt, og dermed søger mod subkulturelle fællesskaber (Braithwaite, 1989: 273).

2.2 Stigmatisering som redskab i forebyggelsesarbejdet

"Så man også forstår alvoren"

Bekymringssamtaler er ifølge seks fagpersoner en hyppig anvendt indsats, i forebyggelsen af unges omgang med stoffer. Formålet med disse kan illustreres ud fra SSP-koordinatorens udsagn: *"Så når vi har nogle bekymringssamtaler som det mindste, så får vi ligesom gjort et eller andet, så man også forstår alvoren af, at det her har en betydning"* (Bilag 2: 7). Citatet udtrykker en opfattelse af, at bekymringssamtaler anvendes for at foretage en kriminalitetsforebyggende handling. Alle seks fagpersoner betragter det altså som værende væsentligt, at der sker en reaktion, når en ung opdages i et stofbrug. Dette er netop for at tydeliggøre alvoren af handlingen, over for den unge og forældrene. Med afsæt i Stafford og Warr kan det ses ud fra en betragtning om, at ungdomsgrupper hverken skal have direkte- eller indirekte erfaring med undgåelse af straf, når der er tale om omgang med stoffer. De unge skal derimod mærke og forstå alvoren af deres handling, hvormed fagpersonerne forsøger at afskrække, og dermed korrigere dem, i forhold til en fremtidig afvigende adfærd. Endvidere muliggør bekymringssamtaler, at forebyggelsesbetjenten kan undgå at foretage en større indgribende handling, som blandt andet en sigtelse af den unge. Bekymringssamtalen kan altså forebygge, at den unge får en plet på straffeattesten, og dermed stemples yderligere af samfundet. Med udgangspunkt i den eksisterende forskning om stemplingsrisiko, er det fordelagtigt for det fremtidige forebyggende

perspektiv. Dette kan begrundes med, at forskningen antyder, at risikoen for en stemplingsproces formentlig er størst, hvis de unge oplever sanktioner i en ung alder (Jørgensen, et. al, 2015: 99). Samtalerne afføder altså ikke en strafferetlig sanktion, hvorfor det må formodes, at risikoen for stigmatisering mindskes. Modsat kan det diskuteres, hvorvidt bekymringssamtaler reelt kan være med til at tydeliggøre alvoren af de unges handlinger, idet bekymringssamtalen ikke har nogle egentlige formelle konsekvenser.

“Vi har dig i kikkerten nu”

SSP-koordinatoren fremhæver, hvilket formål og indhold bekymringssamtalerne har. I forlængelse heraf udtrykker SSP-koordinatoren:

SSP-K: ”Så alle de gange man får lov til at tale, der bliver det en god snak, men med en alvor bag, ikke. Politiet får også gjort opmærksom på, at hvis det er... så er det her sidste advarsel. Vi har dig i kikkerten nu og vi ved, at du er i gang med narko og stoffer og sådan noget. Der er lavet en underretning ind til kommunen, nu holder vi øje med dig. Næste gang så bliver det straf og en plet på straffeattesten, men vi vil jo hellere det her, at du kigger over på gademedarbejderne og forsøger at få noget fornuftigt i gang. Lyt til det X siger, at rusmiddelkonsulenten findes og hun kan hjælpe dig med det her forbrug. Så kan der måske komme lidt mere pres på den bold der” (Bilag 2: 8).

Det fremgår i citat, at SSP-koordinatoren anser bekymringssamtalerne som en advarsel, frem for en sigtelse. Bekymringssamtalerne skal være adfærdskorrigerende, hvor den unge bliver stillet ultimatummet, om enten at skulle modtage hjælp, eller det i værste tilfælde ender med en strafferetlig sanktion. Citatet vidner om, at SSP-koordinatoren gør brug af Bjørgos forebyggelsesmekanisme, “trussel om straf”, i bekymringssamtalerne. Selve indsatsen kan betragtes som en uformel straf, hvor den unge skal mærke alvoren og de potentielle konsekvenser, der kan forekomme ved at fortsætte samme adfærdsmønster. De unge får således en direkte erfaring med straf, ifølge Stafford og Warr, hvor de igennem samtalen afskrækkes fra at fortsætte deres omgang med stoffer (Stafford & Warr, 1993: 433). I dette tilfælde refereres der ikke til de fysiske- og psykiske konsekvenser, som stofbruget kan medføre, men derimod de fremtidige konsekvenser. Fagpersonerne forsøger således at afskrække de unge, gennem pointering af fremtidige potentielle konsekvenser, såfremt han eller hun fortsætter omgangen med stoffer, og bliver pågrebet endnu engang. Omvendt kan ovenstående citat også fremhæve en risiko for stigmatisering, da det fremhæves, at fagpersonerne “har dig i kikkerten”. Politiet og de øvrige fagpersoner må således have en skærpet opmærksomhed på den unge og dens handlinger. En konsekvens af den øgede opmærksomhed kan medføre, at fagpersonerne er mere mistænksomme over for den unges adfærd. Det antages derudfra, at der kan være en øget risiko for

at blive opdaget i nye afvigelser, som ellers ville være uopdaget, hvis den unge ikke var under "skærpet opsyn". Med afsæt i Beckers teori, kan den øgede opmærksomhed være med til at forstærke risikoen for stigmatisering, idet den unge kan få en oplevelse af at blive stemplet som afviger. Den unge kan føle, at fagpersonerne konstant har negative forventninger til ham eller hende. Dette kan på sigt medføre, at forløbet ender som en selvopfyldende profeti (Becker, 2005: 52).

"Det er et nødvendigt onde, det stigmatisering"

I alle interviewene blev fagpersonerne eksplicit adspurgt om, hvorvidt og hvorledes fagpersonerne tager højde for risikoen for stigmatisering, i det kriminalitetsforebyggende arbejde. Der tegnede sig tydeligt et billede af, at svarene fra fagpersonerne ikke var entydige. Forebyggelsesbetjenten havde en generel opfattelse af, at risikoen for stigmatisering ikke inddrages i for eksempel bekymringssamtaler (Bilag 1: 9). Dog modsiger han sig selv, idet han italesætter nedenstående i en anden kontekst:

FB: "Og jeg er også nødt til at være ærlig over for dem, og overfor mig selv, at jeg kan jo ikke få en viden, som jeg ikke gør noget ved. Det kan jeg ikke. Men jeg plejer at møde dem dels med godt humør og de sjove historier" (Bilag 1: 9).

Forebyggelsesbetjenten fremhæver, at han, med baggrund i sin profession som politibetjent, udgør en kontrolindsats, hvor han i situationer er nødsaget til at retshåndhæve, uanset risiko for stigmatisering. Modsat kan det tolkes, at forebyggelsesbetjenten alligevel gør en indsats for ikke at være stigmatiserende i interaktionen, men derimod forsøger at møde de unge med ærlighed. Betjenten pointerer i citatet, at han er bevidst om, hvilke signaler han sender i mødet med de unge. Han vælger bevidst at møde dem med højt humør og sjove historier. Selvom den unge har lavet en mindre lovovertrædelse, bestræber forebyggelsesbetjenten sig på at konfrontere de unge, men samtidig møde dem med en fornyet chance. Denne fortolkning kan illustreres med afsæt i Braithwaite, idet han angiver, at bestræbelser på at reintegrere lovovertræderen, kan opnås gennem smil og højt humør, som netop signalerer accept og tilgivelse (Braithwaite, 1989: 272). Endvidere klarlægger han, i mødet med de unge, at han ikke kan modtage en viden, som han ikke må gå videre med. Hans ærlighed overfor de unge bidrager til, at de unge får mulighed for at tilbageholde deres viden, som de ikke ønsker, betjenten skal reagere på. Betjenten undgår således, at de unge ikke oplever en illoyalitet i deres relation. Med udgangspunkt i Becker er det afsløringen af den unges lovbrud, der er afgørende for udviklingen af et afvigende adfærd (Becker, 2005: 29). Betjenten medtænker altså risikoen for

stigmatisering, idet hans tydeliggørelse om, at han er nødsaget til at reagere, giver de unge muligheden for at undlade, at videregive betjenten information, som potentielt kan have en stigmatiserende effekt. Derigennem kan de unge undgå en afsløring af deres lovbrud, i interaktionen med betjenten, men det skal samtidig pointeres, at risikoen for en afsløring fortsat må være til stede, blot i en anden kontekst. Dog kan forebyggelsesbetjentens strategi anses fornuftig, i forsøget på at mindske risikoen for stigmatisering, idet en fremførelse af høflighed og godt humør, kan give de unge en positiv oplevelse af reaktionen. At møde de unge på denne måde, frem for med skæld ud, kan ifølge Sherman, bidrage til, at de unge ikke betragter betjentens reaktion som værende stigmatiserende, overdreven eller uretfærdig, hvormed den unge er mere tilbøjelig til at acceptere sanktionen (Sherman, 1993: 279).

Endvidere svarer SSP-koordinatoren således på vores spørgsmål:

SSP-K: "Nogle gange kan det ikke undgås, at der skal ske noget. Så må det være den bedst mulige måde at gøre det, der skal ske på" (Bilag 2: 9).

SSP-K": Jeg tænker et eller andet sted, at det er et nødvendigt onde det stigmatisering og jeg er ikke så bekymret for, at det er farligt nødvendigvis" (Bilag 2: 15).

SSP-koordinatoren pointerer i dette citat, at når unge opdages i at have omgang med stoffer, så skal der i de fleste tilfælde ske en handling. Stigmatisering kan altså i nogle tilfælde være et midlertidigt nødvendigt onde, i forsøget på at forebygge unges omgang med stoffer. Stigmatisering er altså den omkostning, de unge må betale i fagpersonernes forsøg på at forebygge. Retfærdiggørelsen for denne omkostning kan altså ligge i forsøget på at skadereducere, idet fagpersonerne angiver at have tidligere erfaringer og oplevelser med, at unges stofbrug fører til fysiske og psykiske skader på længere sigt. G3 er enig i, at risikoen for stigmatisering ikke nødvendigvis kan undgås (Bilag 6: 15). G3 frembringer således et eksempel på, hvordan stigmatisering kan anvendes som værktøj, i det kriminalitetsforebyggende arbejde:

G3: "For eksempel hende pigen fra efteråret, som jeg tog med på rusmiddelcentret. Altså det var jo først, da jeg begyndte at sige til hende, "okay, du ryger [hash] hver dag. Altså du er jo misbruger". Vil du ende, og faktisk i hendes tilfælde, er begge hendes forældre misbrugere. Altså der gik det bare op for hende, at jeg skal sgu ikke ende som dem. Og det var ligesom dét, der gjorde hende stærk, tror jeg. Nej, fandme nej. Jeg er faktisk på vej ud i det spor. Det er jo bare det, hun har hadet hele sit liv. [...] Så prøve at give noget gejst. Og der tror jeg nogle gange, at det hjælper at sige; "Okay prøve lige, at se hvor du er på vej hen". Hvor jeg faktisk siger; "Vil du være en sut, eller vil du faktisk klare dig godt i det her liv?" (Bilag 6: 16).

G3 fremhæver i citatet, at en direkte tydeliggørelse overfor pigen, omkring de fremtidige potentielle konsekvenser ved fortsættelse af samme livsstil har styrket hende. I dette tilfælde har det medvirket til, at pigen er blevet mere bevidst omkring sin situation, hvilket har skabt et fremadrettet ønske om forandring. Endvidere bliver den unge pige omtalt som "misbruger" i citatet, på baggrund af sit daglige hashforbrug. Med afsæt i Becker, bliver pigen derigennem stemplet som afviger. G3's forsøg på at korrigere pigen, gennem ovenstående udtalelser, kan altså være et afgørende trin i den unge piges udvikling af afvigende identitet (Becker, 2005: 29). Det skal dog understreges, at ovenstående samtale med den unge pige, går forud for et besøg på rusmiddelcentret. Citatet viser, at fagpersonens formål og hensigt er at forebygge den unges stofbrug, og dermed også forebygge, at den unge ikke ekskluderes fra samfundet. Hensigten er derfor ikke stigmatisering i sig selv, men omvendt kan stigmatiseringen anvendes til at motivere den unge, og kan dermed ses, som et redskab i det forebyggende arbejde. Stigmatiseringen bruges altså i forsøget på, at få den unge til at tage imod de tilbud, som kan føre til adfærdsændringer. Her kan det anskues, at stigmatisering har en kortsigtet effekt, som eksempelvis den stigmatisering G3 bidrager til. Denne kortsigtede stigmatisering har formålet at forebygge en langtidssigtet stigmatisering, hvor den unge ud i fremtiden vil fortsætte sit forbrug. Braithwaite skelner mellem skam, der stigmatiserer, og skam, der kan have en reintegrerende funktion. Fagpersonens fremgangsmåde kan altså defineres som reintegrerende skam-ceremoni, hvor det er stofbruget, der betragtes som afvigende og ikke den unge som person. Ifølge teorien kan denne tilgang bidrage til, at den unge føler en passende grad af skam over sit stofbrug, uden at opleve udstødende stigmatisering (Braithwaite, 1989: 268). Der sker en stigmatisering af handlingen som værende uacceptabelt, hvor der samtidig forsøges på at hjælpe den unge tilbage i samfundet, som en lovlydig borger. Den unge bliver i dette tilfælde samtidig opmærksom på, at en fortsættelse af stofbruget, kan føre til samme adfærdsmønster som forældrene, hvilket potentielt kan stemple hende som "sut" og dermed ødelægge hendes fremtidige livssituation.

2.3 At skabe fælles forståelse for problemets omfang

“Det er selvfølgelig den første hurdle jeg skal overvinde”

Alle seks fagpersoner oplever ofte, at de unge har manglende problemforståelse for stofbruget. Tit og ofte indebærer den første forebyggende indsats derfor et forsøg på at overbevise de unge om, at stofbruget er problematisk. Forebyggelsesbetjenten beskriver det således:

FB: ”Der jo rigtig mange unge, der ikke anser det som værende et problem, at de ryger hash. Det er selvfølgelig den første hurdle jeg skal overvinde. [...] Men det er fortrinsvis den her overbevisning, at det kan godt være du ikke dør af at ryge hash, og du bliver heller ikke narkoman af at ryge hash, men du ved ikke, hvem der får lidelser af anden art, eller kommer ud i det der daglige forbrug af det. Det er en glidebane” (Bilag 1: 9)

Forebyggelsesbetjenten pointerer i citatet, at han anvender en strategi, hvor han opstiller nogle skræmmescenarier i forsøget på at få de unge til at betragte stofbruget som problematisk. Forebyggelsesbetjenten forsøger altså at formidle sin viden og erfaring, omkring stoffer og dens potentielle skadelige konsekvenser, videre til de unge. Et rationale bag denne strategi kan være en forventning om, at viden om stofbrugets konsekvenser fører til, at de unge fremover vil afholde sig fra det. De unge kan altså siges at blive pålagt et ansvar for forandring, da de gennem en viden om konsekvenserne bør stoppe forbruget. Eksisterende forskning pointerer derimod, at stofbrug har opnået en bredere kulturel accept blandt ungdomsgrupper, hvorigennem de unge betragter forbruget som en nydelse og glæde og ikke føler, at forbruget har konsekvenser for hverken dem selv eller andre (Pedersen, 2005: 84). De unge kan således have en anden opfattelse af stofbruget, hvori dette ikke nødvendigvis betragtes som værende afvigende, men derimod som en del af ungdomslivet. Omvendt definerer forebyggelsesbetjenten stofbruget som afvigende, hvorfor han forsøger at “overvinde” denne definition således, at de unge opnår samme forståelse. Denne fortolkning tager afsæt i Beckers teori, idet han angiver, at definitionen af afvigelse er socialt konstrueret. Disse definitioner kan dog adskille sig fra hinanden afhængig af, hvilke udviklede regelsæt, der accepteres i de forskellige sociale grupper (Becker, 2005: 35).

“Den her løftede finger er det eneste, man har”

SSP-koordinatoren fremhæver udfordringen i det følgende citat:

SSP-K: ”Og den store udfordring med næsten al kriminalitet og forebyggelse af kriminalitet og særligt med stofferne det er, at dem der tager det og dem der gør det, de ved meget mere om det, end vi gør. Altså de er på Google og Youtube og Facebook. De er i et netværk, hvor man vidensdeler osv. Så når man kommer som fagperson, og man skal snakke om de her ting, og prøver at vejlede dem i de her ting. Så bliver det meget nemt, at den her løftede finger er det eneste, man har” (Bilag 2: 8).

Ovenstående citat kan altså fremhæve en oplevelse af, at fagpersonerne ofte kan blive udfordret i forsøget på at overbevise de unge om stofbrugets skadelige konsekvenser. De unge har, gennem indbyrdes vidensdeling, opstillet deres egne opfattelser og sandheder af stofbrugets betydning. Fagpersonerne kan således ofte stå i et dilemma, hvor de føler sig nødsaget til at reagere med en løftet pegefinger. Med udgangspunkt i Lemert kan denne tilgang fremhæves som problematisk, og generelt øge risikoen for yderligere kriminalitet (Lemert, 1952: 264). Hvis den unge flere gange bliver mødt med en løftet pegefinger på den primære afvigelse (stofbruget), så kan de unge få en oplevelse af ikke at passe ind i det konventionelle samfund, hvilket ifølge Lemert kan føre til sekundær afvigelse (ibid.). Med udgangspunkt i Lemerts teori kan disse modstridende opfattelser problematiseres, idet fagpersonernes forsøg på at påvirke de unges problemforståelse, kan medføre en risiko for stigmatisering, der fører til sekundær afvigelse (ibid.). Omvendt kan der tilføjes, at den potentielle sekundære afvigelse kan afbrydes af, at de unge ikke nødvendigvis opfatter stofbruget som primær afvigelse, og dermed ikke påtager sig en afvigende identitet. Becker angiver, at forskellige sociale grupper ikke nødvendigvis er enige om, hvilken adfærd, der er rigtigt og forkert i en given situation (Becker, 2005: 35). Ungdomsgrupperne kan altså have opstillet deres egen problemforståelse af stofbruget, hvor de i fællesskab ikke nødvendigvis opfatter forbruget som primær afvigelse, men derimod som værende normal eller accepteret (jf. afsnit 3.2.3). Lemerts tanker om, at stofbruget betragtes som en afvigelse, er ikke nødvendigvis opfyldt i situationer, hvor de unge har en anden virkelighedsopfattelse af forbruget. I disse tilfælde vil fagpersonernes reaktion ikke medføre en sekundær afvigelse, derimod kan fagpersonerne være nødsaget til at forstærke sanktionen, gennem en øget trussel om straf, eller en plet på straffeattesten. Derigennem kan de unge blive nødt til at forholde sig til fagpersonernes definition af stofbruget som en primær afvigelse, idet stofbruget betragtes som et lovbrud, der derfor kan resultere i en formel straf. Fagpersonerne kan derfor blive nødsaget til at anvende ”en løftet pegefinger”, i forsøget på at få de unge til at forstå problemets omfang, samt den risiko for langsigtet stigmatisering, dette vil medfølge.

“Jeg vil dig gerne uanset om du har klokket i det eller ej”

G2 giver sit bud på, hvorledes disse modstridende opfattelser håndteres i praksis, for at minimere risikoen for at stigmatisere de unge som ‘misbruger’ og ‘kriminell’:

G2: “[...] det handler om at kunne trænge ind, altså igennem forsvaret, for de har nogle grunde til at tage de her stoffer eller sælge dem, eller hvad de nu gør. Det har de jo motiver for at gøre. Hvis man skal trænge ind bag det naturlige forsvar, som de vil have for at fortsætte med at gøre det, så skal man jo kunne imponere dem, på en eller anden måde. Altså gøre indtryk på dem. En basis palaver med, at du ender med at blive psykotisk, og du ender med at blive kriminell, og du ender med det ene og det andet. Den har vi kørt med millioner af gange, og den ved jeg ikke virker. De skal have noget mere” (Bilag 5: 13)

G2: “[...] jeg mener, at jeg godt kan undgå det [stigmatisering] ved, at næste gang jeg møder vedkommende og går hen og siger hej og goddag, hvordan har du det. Og med lidt øjenkontakt og lidt inderlighed og viser, at jeg vil dig gerne, uanset om du har klokket i det eller ej” (Bilag 5: 14).

G2 kan på baggrund af sine erfaringer konstatere, at moralsk belæring, og en konstatering af potentielle konsekvenser, ikke har den ønskede effekt i forebyggelsen. Med afsæt i Beckers teori ville en tilgang og reaktion, hvor de unge bliver mødt med ”du bliver psykotisk og kriminell”, kan afføde negative forventninger til den unge gennem et stempel som misbruger. Ved samme gentagende reaktioner vil de unge begynde at ændre selvopfattelse, og påtage sig stemplet som en misbruger eller kriminell, og derigennem leve op til de negative forventninger, der er forbundet med disse (Becker, 2005: 52). G2 mener derfor, at måden fagpersonerne kan undgå, eller mindske risikoen for stigmatisering i forebyggelsen, handler om at kunne møde de unge i øjenhøjde, og fremhæve et budskab om at fagpersonerne ønsker at hjælpe. Den unge kan således få en opfattelse af, at den forebyggende indsats reelt er et forsøg på at hjælpe, hvor han eller hun føler sig set og værdsat. Omvendt kan det, som tidligere nævnt, have en mere utilsigtet effekt, hvis de unges stofbrug bliver mødt med en løftet pegefinger, da det, ifølge Lemert, kan afføde en sekundær og mere alvorlig afvigende adfærd (Rosenberg, 2010: 552). Reaktionen gennem øjenhøjde og inderlighed, kan således være et vigtigt elementet i forsøget på at forebygge, og samtidig mindske risikoen for stigmatisering, og dermed sekundær afvigelse.

“Jeg har ikke gjort noget forkert”

Endvidere tydeliggøres det i interviewene, at fagpersonerne ofte har oplevet forskellige reaktioner blandt de unge og forældrene, som opstår i forbindelse med de forebyggende indsatser. G1 og G2 giver i nedenstående citater eksempler på, hvordan unge kan reagere med en benægtelse:

G2: "Øhh rigid. Og det her med, at det er alle andre. "Jeg har ikke gjort noget forkert" [...] Det her med, at han ikke kunne se, at han havde andel i noget som helst. Så er de jo svære at stikke i" (Bilag 5: 12).

G1: "For eksempel det her pigebarn, kunne slet ikke se, at hun havde et problem, for hun tog det [hash], hver dag og hver gang hun fik det dårligt, så tog hun noget mere. Hun følte jo bare, at det var en selvmedicinering" (Bilag 4: 6).

Det fremgår i begge citater, at fagpersonen oplever at blive mødt med en rigid holdning, og en form for benægtelse, hvor den unge ikke betragter sin adfærd som uhensigtsmæssig. Det er her væsentligt at inddrage Sykes og Matzas (1957) teori om neutraliseringsteknikker, hvor det angives, at lovovertræderen retfærdiggør og frembringer undskyldninger for sin kriminelle handling ved hjælp af neutraliseringsteknikker. De unge afviser således ikke samfundets gængse normer, men de lærer at neutralisere de almene normer og regler, gennem teknikkerne (Sykes & Matza, 1957: 222). Sykes og Matza udlægger fem grundlæggende neutraliseringsteknikker, hvor brugen af "*denial of responsibility*" og "*denial of injury*" kommer til udtryk i citaterne. G2 citerer en udtalelse, som han ofte oplever i mødet med de unge, "det er alle de andre", og "jeg har ikke gjort noget forkert". Den unge fralægger sig således ansvaret for deres afvigende adfærd (ibid.: 225). Endvidere kan brugen af "*denial of injury*" som neutraliseringsteknik identificeres i G1s citat, hvor pigen forsøger at legitimere hendes stofbrug, ved at fremføre stofbrugets positive virkning. Pigen betragter derfor ikke sit stofbrug som ulovligt eller moralsk forkert, men derimod som noget positivt ud fra dens virkning. Sykes og Matza skelner mellem ulovlige handlinger, der er forkerte i sig selv, og ulovlige handlinger, der ikke nødvendigvis er umoralske (ibid.: 226). Begge citater kan altså fremføre, at de unge kan have samme sontring, hvor handlingen betragtes som værende etisk forsvarlig, til trods for, at den er ulovlig, fordi handlingen ikke betragtes som skadeligt for nogen eller noget. Gennem disse neutraliseringsteknikker kan de unge altså undgå at påtage sig skyldfølelse og samfundets stigmatisering, såfremt de kan fremføre en valid argumentation og retfærdiggørelse for stofbruget. Eftersom stofbrug er blevet mere accepteret blandt ungdomsgrupper, må det antages, at de unge har lettere ved at neutralisere deres handling, hvorigennem de hverken bebrejder sig selv eller andre for deres stofbrug (Pedersen, 2005: 85). Omvendt er den på samme vis ikke accepteret blandt fagpersonerne, hvorfor de unge vil blive mødt med modstand, i deres forsøg på at neutralisere deres handling. Unge brug af

neutraliseringsteknikker kan derfor betragtes som en slags forhandling om et stigma, når fagpersonerne forsøger at pålægge dem deres definition, hvor stofbrug betragtes som afvigende. Ifølge Becker vil fagpersonerne dog have definitionsmagt, idet stofbrug defineres som lovbrud i den danske lovgivning (Becker, 2005: 38). De unge kan således blive pålagt at forholde sig til denne definition af den primære afvigelse, såfremt de ikke ønsker en strafferetlig sanktion og plet på straffeattesten (jf. forrige afsnit).

Nedenstående citat kan derfor frembringe en forståelse om, at den manglende fælles problemforståelse kan medføre, at fagpersonerne bliver mødt med modstand:

G2: ”Jamen de [unge] bliver vrede og bliver ked af det. Altså går i forsvar. Hvorfor er det altid mig? De andre gør det sgu da også, eller jeg gider bare ikke snakke med jer mere. I er efter mig” (Bilag 5: 12).

G2 angiver i citatet, at han tidligere har oplevet, at de unge har oplevet fagpersonernes indgriben, som uretfærdig, hvorfor de reagerer med modstand. Netop denne modstand går igen i mange af vores interviews, når vi spørger ind til, hvilke reaktioner fagpersonerne bliver mødt med. Som beskrevet i forrige afsnit, så kan de unge altså opleve at blive pålagt et stigma, som de ikke er enige i. Ifølge Shermans teori kan dette medføre, at de unge reagerer med trodsighed, ud fra en oplevelse af, at fagpersonernes reaktion er stigmatiserende og uretfærdig og ikke mindst uberettiget (Sherman, 1993: 279). Hvis de unge gennem neutraliseringsteknikker kan nægte at anerkende den skam, som fagpersonernes reaktion forsøger at fremføre, i eksempelvis en bekymringsamtale, kan det antages at have den modsatte effekt. Den unge kan altså definere fagpersonernes reaktion som værende stigmatiserende, hvormed risikoen for øget kriminalitet, grundet trodsighed, forstærkes (Sherman, 1993: 280).

Delkonklusion 2

Med baggrund i ovenstående analysedel kan det konkluderes, at fagpersonerne forsøger at tage højde for risikoen for stigmatisering, ved at anlægge forskellige forebyggelsesstrategier. Det kommer til udtryk i vores interviews, at der kan skelnes mellem typer af stigmatisering. De forskellige typer af stigmatisering kan identificeres som henholdsvis kort- og langsigtet stigmatisering. Det tydeliggøres, at fagpersonerne i mange tilfælde forsøger at undgå en langsigtet stigmatisering, som en strafferetlig

reaktion og en plet på straffeattesten vil kunne medføre. Fagpersonerne accepterer således, at risikoen for en kortsigtet stigmatisering kan være forbundet med deres forebyggende indsats. Fagpersonerne gør derfor brug af uformelle samtaler, hvor de ytrer bekymring og tilbyder deres støtte. Disse samtaler kan anskues som et alternativ til en strafferetlig reaktion. Forsøget på at mindske risikoen for langsigtet stigmatisering forsøges opnået ved, at de unge bliver mødt med en bekymring, frem for en formel straf. Herigennem får de unge en chance for at ændre deres adfærd. Fagpersonerne gør dermed brug af en integrerende skam-ceremoni, hvorigennem det er adfærden, der problematiseres og ikke den unge som individ. Fordømmelsen rettes altså mod stofbruget, hvor der samtidig er fokus på at føre den unge til rette hjælpeforanstaltning.

Endvidere kan det konkluderes, at fagpersonerne iværksætter forebyggende indsatser, på trods af, at det tydeligvis, kan have en stigmatiserende effekt. Stigmatisering må altså betragtes som et midlertidigt nødvendigt onde, i form af en kortsigtet stigmatisering, i de forebyggende indsatser. Begrundelsen heraf er, at formålet er at reducere forekomsten af fremtidig kriminalitet og reducere skadelige konsekvenser, forårsaget af stofbruget. Selvom fagpersonernes hensigt ikke er at stigmatisere, så retfærdiggøres iværksættelsen af indsatsen med forsøget på at forebygge et øget stofbrug. Retfærdiggørelsen ligger altså i, at forebyggelsen potentielt kan undgå en risiko for, at den unge bliver ekskluderet fra majoritetens samfundet, hvilket kan have en større fremtidig stigmatiserende effekt.

8. Samlet konklusion

Indeværende speciale er baseret på en kvalitativ undersøgelse, bestående af seks semistrukturerede interviews, med fagpersoner i SSP-regi. Specialets problemstilling er udarbejdet på baggrund af en teoretisk undren. En undren omkring, hvorvidt og hvorledes fagpersonerne kan arbejde kriminalitetsforebyggende, uden det har en stigmatiserende effekt. Specialet søger derfor at belyse følgende problemformulering: *Hvordan håndterer informanterne dilemmaet i praksis, mellem kriminalitetsforebyggelse og risikoen for stigmatisering, i forhold til unges omgang med stoffer?* Det kan dog konkluderes, at dilemmaet mellem kriminalitetsforebyggelse og risikoen for stigmatisering blev opblødt løbende i vores analyseproces. Informanternes udsagn har bidraget til en forståelse af,

at dilemmaet ikke kan stilles så skarpt op, som først antaget. Grænserne for forebyggelse på den ene side, og undgåelse af stigmatisering på den anden side, begyndte at rykke sig, da det kom til syne, at der ikke findes én entydig form for stigmatisering. Informanternes udtalelser har derimod frembragt en mere dynamisk forståelse af det stempningsteoretiske perspektiv, der viser, hvordan stigmatisering kan indgå både som en nødvendig risiko og et forebyggende element.

Det tydeliggøres i analysen, at informanterne er opmærksomme på risikoen for stigmatisering i det kriminalitetsforebyggende arbejde. Herudfra kan det konkluderes, at informanterne håndterer dilemmaet mellem forebyggelse og risikoen for stigmatisering, ved at skelne mellem disse to typer af stigmatisering; den kort- og langsigtede stigmatisering. Informanterne accepterer, at en kortsigtet stigmatisering kan være forbundet med deres forebyggende indsats. Dog kan de i nogle tilfælde aktivt anvende en kortsigtet stigmatisering, i den forebyggende indsats, som eksempelvis gennem formelle bekymringssamtaler, og uformelle samtaler på hverdagsplan, hvor de giver advarsler, ytrer bekymring og motiverer. Gennem disse samtaler, konfronteres de unge med deres adfærd og fremtidige konsekvenser, såfremt de fortsætter. De forsøger dog at sikre sig, at stigmatiseringen pålægges på en positiv- og reintegrerende måde, gennem en tydeliggørelse af inderlighed og humor, samtidig med, at de tilbyder deres støtte. Disse indsatser kan anskues som et alternativ til en strafferetlig reaktion. Den kortsigtede stigmatisering ses således som et nødvendigt onde, i forsøget på at mindske risikoen for en langsigtet stigmatisering, som en strafferetlig sanktion og en plet på straffeattesten ville kunne medføre. De unge får altså en chance for at ændre deres adfærd, og dermed blive lovlydige. Det kan således konkluderes, at en accept af risikoen for og anvendelsen af kortsigtet stigmatisering, i kriminalitetsforebyggelsen, kan fremføre et positivt outcome på længere sigt. Dermed kan det i nogle tilfælde ses et nødvendigt element, i forsøget på at forebygge de unges omgang med stoffer.

Det kan dog konkluderes, at selvom den kortsigtede stigmatisering fremstilles som et nødvendigt onde i kriminalitetsforebyggelsen, tages der alligevel højde for, hvorledes denne kan reduceres. De anvender derigennem deres tværsektorielle samarbejde, i forsøget på at skabe et helhedsbillede af den unge, som bidrager til et mere nuanceret billede af den unges situation. Endvidere prioriterer fagpersonerne at drøfte fordele og potentielle risici, i deres forudgående overvejelser, inden en eventuel indsats. Dette kan bidrage til, at potentielle konsekvenser, af deres forebyggende indsats, kan reduceres. Ydermere drøfter fagpersonerne også, hvem der bør påtage sig den pågældende

opgave, ud fra overvejelser omkring, hvem der har den bedste relation til den unge. Fagpersonerne er ligeledes bevidste om, at deres tilstedeværelse i sig selv kan have en stigmatiserende effekt, blandt omgivelserne. Dog kan stigmatiseringsprocessen starte allerede inden fagpersonernes indblanding, da de unge også kan stigmatisere hinanden. Hermed bliver dilemmaet omkring fagpersonernes måde at håndtere risikoen for stigmatisering opblødt, da processen er startet allerede inden. Fagpersonerne forsøger alligevel at tage højde for en yderligere stigmatisering, ved at fokusere på at anvende den kortsigtede stigmatisering, og hermed bidrager til at forebygge den langsigtede stigmatisering. Endvidere kan det konkluderes, at fagpersonerne forskyder ansvaret for social kontrol til forældrene, i forsøget på at reducere brugen af den kortsigtede stigmatisering. Forældrene bidrager altså til forebyggelsesprocessen, ved at opstille uformelle sanktioner, for hermed at korrigere den unges omgang med stoffer. Såfremt forældrene påtager sig dette ansvar, kan dette bidrage til, at fagpersonernes involvering er unødvendig, hvormed en yderligere stigmatisering kan undgås.

Relationsopbygningen til de unge er et væsentligt element i kriminalitetsforebyggelsen, hvorfor fagpersonerne vil gå langt for at undgå et relationsbrud. I situationer hvor fagpersonerne er nødsaget til at reagere ved at anvende en kortsigtet stigmatisering, er de således opmærksomme på, at reaktionen er mild og indebærer en positiv fremtoning. Dog kan det samtidig konkluderes, at den kortsigtede stigmatisering ikke altid er tilstrækkeligt. Nogle gange må en formel sanktionering finde sted, hvilket kan medføre en langsigtet stigmatisering. Det fremgår dog i analysen, at informanterne vil gå langt for at undgå netop dette. Dette indebærer, at de unge i mange tilfælde får en ekstra chance, hvor de ikke tilføjes i politiets register, eller undgår en strafferetlig sanktion, og dermed potentielt kan undgå en langsigtet stigmatisering. Fagpersonerne tydeliggør, at aktualiteten af den milde reaktion, afhænger af stofbrugets omfang og type, samt i hvilken kontekst stofbruget finder sted. Gennem en aktiv anvendelse af kortsigtet stigmatisering problematiserer fagpersonerne adfærden, og ikke den unge som individ. Fordømmelsen rettes således mod stofbruget, hvor den unge bliver ført til den rette hjælpeforanstaltning. Fagpersonerne kan altså retfærdiggøre brugen af den kortsigtede stigmatisering, idet den kan bidrage til at forebygge en mere langsigtet stigmatisering, som potentielt kan have større konsekvenser for den unges fremtid.

Litteraturliste

Bøger

Andersen, L. B., Hansen, K. M. & Klemmensen, R. (2012). *Metoder i statskundskab*. 2 udgave. Hans Reitzels Forlag, København.

Becker, H. S. (2005). *Outsidere - studier i afvigelsessociologi*. Hans Reitzels Forlag, København.

Bjørger, T. (2016). *Preventing Crime: A Holistic Approach*. Palgrave Macmillan.

Braithwaite, J. (1989). Crime, Shame, and Reintegration: In F. T. Cullen, R. Agnew, & P. Wilcox (red), *Criminological theory: Past to present* (pp. 267-275). Oxford University Press.

Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2010). *Kvalitative metoder*. Hans Reitzels Forlag, København.

Cullen, F. T., Agnew, R. & Wilcox, P. (2014). Labeling, Interaction, and Crime: Societal Reaction and the Creation of Criminals. In F. T. Cullen, R. Agnew, & P. Wilcox (red), *Criminological theory: Past to present* (pp. 253-260). Oxford University Press.

De Vaus, D. (2001). *Research Design in Social Research* (pp. 5-10). Sage Publications Ltd.

Hirschi, T. (1969). Social Bond Theory: In F. T. Cullen, R. Agnew & P. Wilcox (red), *Criminological theory: Past to present* (pp. 229-237). Oxford University Press.

Jacobsen, H. M & Jensen, Q. S. (2013). Subkulturelle, interaktionistiske og kritiske retninger i kriminologisk teori. In M. H. Jacobsen & A-S. Sørensen, *Kriminologi - en introduktion* (pp.167-190). Hans Reitzels Forlag, København.

Jappe, E. (2006). *Indsigt: Børne- og Ungdomskriminalitet*. Frydenlund, København.

Kvale, S. (1994). *Interview. En introduktion til det kvalitative forskningsinterview* (pp. 31-49). Hans Reitzels Forlag, København.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Interview - Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. 3. udgave. Hans Reitzels Forlag, København.

Lemert, E. M. (1952). Primary and Secondary Deviance: In F. T. Cullen, R. Agnew, & P. Wilcox (red), *Criminological theory: Past to present*. (pp. 263-266). Oxford University Press.

Miller, W. R. & Rollnick, S. (2002). *Den motiverende samtale - Støtte til forandring*. Hans Reitzels Forlag, København.

Neergaard, H. (2007). *Udvælgelse af cases i kvalitative undersøgelser*. Forlaget Samfundslitteratur.

Rosenberg, M. J. (2010) Lemert, Edwin M.: Primary and Secondary Deviance: In F. T. Cullen & P. Wilcox (red), *Encyclopedia of Criminological Theory* (pp. 551-552). SAGE Publications, Inc.

Sherman, W. L (1993). Defiance, Deterrence, and Irrelevance: A Theory of the Criminal Sanction: In F. T. Cullen, R. Agnew, & P. Wilcox (red), *Criminological theory: Past to present* (pp. 276-283). Oxford University Press.

Stafford, M. C. & Warr, M. (1993). Reconceptualizing Deterrence Theory: In F. T. Cullen, R. Agnew, & P. Wilcox (red), *Criminological theory: Past to present*. (pp. 431-436). Oxford University Press.

Sykes, G. M. & Matza, D. (1957). Techniques of Neutralization: In F. T. Cullen, R. Agnew & P. Wilcox (red), *Criminological theory: Past to present*. (pp. 221-228). Oxford University Press.

Forskningsartikler

Bernburg, J. G & Krohn, M. D. (2003): *Labeling, life chances, and adult crime: The direct and indirect effects of official intervention in adolescence on crime in early adulthood*. *Criminology*, vol. 41. (pp. 1287-1318). SAGE Publications.

Case, S. (2006): *Young People 'At Risk' of What? Challenging Risk-focused Early Intervention as Crime Prevention*. The National Association for Youth Justice. (pp. 171-179). SAGE Publications.

Frank, V. A. (2008): *Danish drug policy - shifting from liberalism to repression*. (pp. 26-31). Pavilion Journals (Brighton) Ltd.

Gatti, U. (1998). *Ethical Issues Raised when Early Intervention is Used to Prevent Crime*. European Journal on Criminal Policy and Research, 6 (1) (pp. 113-132). Kluwer Academic Publishers.

Halthaway, A. D., Comeau, N. C. & Erickson, P. G. (2011). *Cannabis normalization and stigma: Contemporary practices of moral regulation*. Criminology & Criminal Justice, 11 (5) (pp. 451-469). SAGE Publications.

Järvinen, M. & Demant, J. (2011). *The normalisation of cannabis use among young people: Symbolic boundary work in focus groups*. Health, Risk & Society. Vol. 3. (2) (pp. 165-182).

Jørgensen, T., Kyvsgaard, B., Pedersen, A-J. & Pedersen, M. (2015). *Præventive effekter af straf og andre tiltag over for lovovertrædere - en forskningsoversigt*. Justitsministerets forskningskontor, København.

Møller, K og Demant, J (2011). *Unge påbegyndelse af illegalt rusmiddelbrug: Et litteraturstudie over den nordiske forskning*. Center for rusmiddelforskning. J & R Frydenberg a/s, København.

Pedersen, M. U. (2005). *Unge med et problematisk forbrug af rusmidler: En mulig forståelsesmodel*. Psyke & Logo, (26) (pp. 75-97).

Online kilder

Christoffersen, M. N., Olsen, P. S., Vammen, K. S., Nielsen, S. S., Lausten, M. & Brauner, J. (2011). *Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge: risiko- og beskyttelsesfaktorer*. Lokaliseret d. 14. februar 2021 på: <https://www.vive.dk/da/udgivelser/tidlig-identifikation-af-kriminalitetstruede-boern-og-unge-4513/>

Det Kriminalpræventive Råd (2012). *SSP og forebyggelsesmodellen*. Lokaliseret d. 2. marts 2021 på: <https://dkr.dk/lokalt-samarbejde/ssp-og-forebyggelsesmodellen/>

Justitsministeriets. (2009). *Betænkning om indsatsen mod ungdomskriminalitet*. Lokaliseret 25. februar 2021 på: <https://socialstyrelsen.dk/filer/unge/kriminalitet/litteratur-om-ungdomssanktionen/betaenkning-om-indsatsen-mod-ungdomskriminalite.pdf>

Kyvsgaard, B. (2021). *Stigmatisering*. Lokaliseret d. 20. maj 2021 på: <https://denstoredanske.lex.dk/stigmatisering>

Madar, S. (2018). *Den Sociale Retshjælp: Alle handlinger har konsekvenser - Det har love også*. Lokaliseret d. 20. maj 2021 på: <https://www.socialeretshjaelp.dk/media/Ungdomskriminalitet.pdf>

Mehlbye, J., Berger, N. & Rasmussen, T. B. (2019). *SSP-samarbejdet i det kriminalitetsforebyggende arbejde*. Lokaliseret d. 2. marts på 2021 på: https://pure.vive.dk/ws/files/3600858/301361_SSP_samarbejdet_i_det_kriminalitetsforebyggende_arbejde_A_SIKRET_002_.pdf

Regeringen (2010). *Kampen mod narko II*. Lokaliseret d. 1. marts 2021 på: <https://sm.dk/media/8337/kampen-mod-narko-ii.pdf>

Regeringen (2010). *Kampen mod narko II*. Lokaliseret d. 25. februar 2021 på: <https://www.ft.dk/samling/20101/almdel/sou/bilag/3/897859.pdf>

Regeringen (2017). *Alle handlinger har konsekvenser. En reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet*. Lokaliseret d. 1. marts 2021 på: https://www.regeringen.dk/media/4227/103125_jm_reform_ungdomskrimi_a4_30.pdf

Regeringen (2018). *Ny aftale reformerer indsatsen mod ungdomskriminalitet*. Lokaliseret d. 1. marts 2021 på: <https://www.regeringen.dk/media/5475/aftaletekst-29-juni-2018.pdf>

Storgaard, L. L. (2004). *Stofbladet: Hvad siger loven?*. Lokaliseret d. 15. februar 2021 på: https://psy.au.dk/fileadmin/CRF/STOF/STOF_pdf_er/STOF_nr_4/Hvad_siger_loven_Stof_4.pdf

Sundhedsministeriet (u.å.). *Alkohol- og stofmisbrug*. Lokaliseret d. 25. februar 2021 på: <https://sum.dk/arbejdsomraader/forebyggelse/alkohol-og-stofmisbrug>

Sundhedsstyrelsen (2018). *Forebyggelsespakke - Stoffer*. Lokaliseret d. 25. februar 2021 på:
<https://www.sst.dk/~media/3F9BEDDFCE104F4184594D996DA31BD4.ashx>

Sundhedsstyrelsen (2020). *Udbredelse af illegale stoffer i befolkningen og blandt de unge - Narkotikasituation i Danmark*. Lokaliseret d. 23. februar 2021 på: <https://www.sst.dk/~media/Udgivelser/2020/Narkotikasituationen/Narkorapporten-01.ashx?la=da&hash=EB3070018B0153732B14F9ED3D1B5118D6EFE9C6>

Sørensen, J. K. (2004). *Stofbladet: Rekreativt brug*. Lokaliseret d. 15. februar 2021 på:
https://psy.au.dk/fileadmin/CRF/STOF/STOF_pdf_er/STOF_nr._4/Rekreativt_stofbrug._Stof_4.pdf

Bilag

Bilag 1: Transskribering af interview med forebyggelsesbetjent

Bilag 2: Transskribering af interview med SSP-leder

Bilag 3: Transskribering af interview med fritidsvejleder

Bilag 4: Transskribering af interview med gademedarbejder 1

Bilag 5: Transskribering af interview med gademedarbejder 2

Bilag 6: Transskribering af interview med gademedarbejder 3

Bilag 7: Interviewguide